

Henna Heimonen
Diakonia-ammattikorkeakoulu
Sosiaali- ja terveysalan ammattikorkeakoulututkinto
Sosionomi (AMK), diakoniatyö
Opinnäytetyö, 2020

MILLAISILLA SEURAKUNNALLA 2020-LU- VULLE?

Ähtäriläisten kokemuksia ja toiveita

TIIVISTELMÄ

Henna Heimonen

Millaisella seurakunnalla 2020 -luvulle? Ähtäriläisten kokemuksia ja toiveita

93 sivua, 9 liitettä

Kevät, 2020

Diakonia-ammattikorkeakoulu

Sosiaali- ja terveystieteiden ammattikorkeakoulututkinto

Sosionomi (AMK), diakoniatyö

Opinnäytetyön tarkoituksena oli tuottaa aineistoa Ähtärin ev.lut. seurakunnan tulevien vuosien suunnitteluun. Aikuisten ja nuorten aikuisten etäännyttyä seurakunnasta, myös lasten ja nuorten elämässä kristillisyyden alku on vierasta ja etäistä. Seurakunnissa ei voida enää pitäytyä perinteiseen kristillisyyteen, vaan toimintoja tulee kehittää viimeistään nyt arkielämästä ja ihmisten todellisista tarpeista ja kysymyksistä lähteviksi.

Seurakunnan toimintaa arvioiva ja kehittävä kyselytutkimus toteutettiin toimeksiantona Ähtärin ev.lut. seurakunnalle. Tavoitteena oli selvittää ähtäriläisten kokemuksia seurakunnan toiminnasta ja olemuksesta sekä kartoittaa heidän tarpeitaan, toiveitaan ja ideoitaan. Tutkimusprosessissa käytettiin dialogista ja osallistavaa lähestymistapaa. Kysely toteutettiin kvantitatiivisista ja kvalitatiivisista kysymyksistä koostun lomakkeen avulla hyödyntäen myös sähköistä vastaamismahdollisuutta.

Vastaajat näkivät seurakunnan tukimuodoista tärkeimmäksi iäkkäiden huomioimisen. Myös huolta he kantoivat eniten ikääntyneistä. Siirryttäessä nuoruudesta nuoreen aikuisuuteen lapsityön arvostus oli noussut mutta rippikoulun ja nuorten toimintojen vähentynyt. Mieluiten vastaajat osallistuvat liikunnallisiin tapahtumiin ja ryhmiin sekä konsertteihin ja yhteislaulutilaisuuksiin. Seurakunnan ajankohtaisia asioita he seuraavat ensisijaisesti lehdistä, toiseksi mieluiten verkon kautta.

Vastaajat olivat seurakunnan toimintaa ohjaavan vision toteutumiseen melko tyytyväisiä. Parhaiten toteutuneeksi arvoksi nähtiin pyhän kunnioitus. Eniten kehittämisen tarvetta koettiin uudistumisessa ja rohkeudessa. Ähtäriläiset toivoivat avoimempaa, rennompaa ja kohtaavampaa seurakuntaa kuin mitä heidän kokemuksensa seurakunnasta on. Nykyi-kaistamalla toimintoja ja niissä käytettyä kieltä sekä ilolla ja jalkautumalla ihmisten elämään voidaan ähtäriläiset tavoittaa nykyistä paremmin.

Vaikka kokonaisvastaajamäärässä jäätin tavoitteesta, on positiivinen asia, että vastaajista suurin osa on muita kuin seurakunnan aktiivijäseniä; syystä tai toisesta he tahtovat vaihtaa seurakuntaan. Vastauksien sisällöistä päätellen he pitävät seurakuntaa tärkeänä sekä toivovat sen säilyvän ja kehittyvän ajassa.

Asiasanat: dialogisuus, identiteetti, kehittävä arviointi, maaseutuseurakunta, osallistava arviointi, osallistava kehittäminen, seurakuntatyö, viestintä, yhteisöllisyys

ABSTRACT

Henna Heimonen

Title of thesis

93 p, 9 appendices

March, 2020

Diaconia University of Applied Sciences

Bachelor's Degree Programme in Social Services

Option in Diaconal Work

Bachelor of Social Services

The purpose of this study was to produce material for Ähtäri Lutheran Congregation for them to develop their work, so that they could answer to a modern human's real questions and needs. This evaluating and developing study was an assignment given by the Ähtäri Congregation.

The aim was to get to know how the residents of Ähtäri experience the congregation and what their needs, ideas and wishes for it are. Dialogue and a participatory approach were used during the study process. The questionnaire was formed of quantitative and qualitative questions and it was planned together with congregation employees and some congregation members.

The residents who answered, see taking care of the elderly as the most significant support from the congregation. The importance of confirmation school and youth camps and trips has gone down whilst work among children and families has become more significant while turning youth into young adulthood. Answers show that the residents of Ähtäri would like to participate in sport activities and concerts more than other gatherings. They would like to read in the newspaper about news in congregation and secondary online.

The residents are quite satisfied with the outcoming of the vision that leads congregation. Best outcome is with the respect for sacred, lowest with regeneration and courage. The residents of Ähtäri wish for a more open and relaxed approach from the congregation. By joy and implementing into peoples' lives the congregation can be a more welcoming place for people who watch Christianity from a distance.

Though we didn't get the goal amount of answers, it is encouraging that most of the people who answered, are not active members of the congregation but for the reason or other, have the willingness to make an impact on the congregation. They wish for the congregation to stay alive and keep up with the times.

Keywords: communality, development, dialogue, Evangelical Lutheran Church, identity, participatory evaluation, participatory research, rural communities, sustainable assessment

SISÄLLYS

1 JOHDANTO	4
2 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ JA LÄHESTYMISNÄKÖKULMIA	6
2.1 Strateginen ja tutkiva kirkko	6
2.2 Maaseutuseurakunta.....	7
2.3 Hengellisen identiteetin rakentuminen	8
3 TUTKIMUSPROSESSI.....	12
3.1 Toimintaympäristö.....	12
3.2 Dialoginen ja osallistava kehittäminen	14
3.3 Tutkimuskysymykset.....	15
3.4 Aineistonkeruu.....	16
3.4.1 Kysymykset koskien vastaajien taustatietoja	18
3.4.2 Kysymykset koskien vastaajien kokemuksia ja toiveita	20
3.5 Tutkimuksen vastaajat	23
3.6 Aineiston analyysi ja tulosten dialoginen tuottaminen	25
4 TULOKSET	27
4.1 Mitkä toimintamuodoista ja palveluista ähtäriläiset kokevat tärkeiksi?.....	28
4.2 Millaiseen toimintaan ähtäriläiset osallistuisivat mieluiten?	33
4.2.1 Eri vastaajaryhmien kiinnostuksia.....	35
4.2.2 Jumalanpalveluskiinnostukset	37
4.3 Minkä viestintäkanavien kautta vastaajat tahtovat seurata seurakunnan asioita?39	
4.4 Missä määrin toimintaa ohjaava visio toteutuu tällä hetkellä?	41
5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ	45
5.1.1 Ihmistä lähelle	47
5.1.2 Yksinäisyyttä vastaan yhteisöllisyydellä.....	50
5.1.3 Pohdintaa uudistumisesta	52
6 MATKALLA OPITTUA JA IDEOITA TOISILLEKIN	55
6.1 Tutkimusprosessin arviointi, eettisyys ja käytettävyys.....	55
6.1.1 Prosessin arviointi	55
6.1.2 Eettisyys	57

6.1.3 Käytettävyys	58
6.2 Oma ammatillinen kasvuni	61
6.3 Jatkotutkimusaiheita	63
7 LOPPUSANAT	66
LÄHTEET	68
LIITE 1. JULISTE	72
LIITE 2. SAATEKIRJE JA KYSELY	73
LIITE 3. TIEDOTE PAIKALLISLEHDESSÄ 3.4.2019.....	81
LIITE 4. MAINOSTUSTA SOSIAALISESSA MEDIASSA	82
LIITE 5. ARTIKKELI KYSELYN ALUSTAVISTA TULOKSISTA.....	84
LIITE 6. ESIMERKKI TYÖALOJEN KOONNEISTA	86
LIITE 7. SEURAKUNNAN TUKIMUOTOJEN TÄRKEYS.....	91
LIITE 9. SEURAKUNNAN VISION ARVOJEN TOTEUTUMA.....	93

1 JOHDANTO

Kristillinen perintö ohenee jatkuvasti suomalaisen väestön keskuudessa. Vuosia sitten nuorten aikuisten kato seurakunnista oli huolen aihe. Hetki myöhemmin havahduttiin, että kyse onkin kahdesta sukupolvesta, myöskään aikuisväestö ei enää löytänyt tietään seurakuntaan aikaisempien vuosien tapaan. Nykyään ymmärretään, että edellisten sukupolvien etäännyttyä seurakunnasta, myös lasten ja nuorten elämässä kristillisyyden alku on vierasta ja etäistä. Lähetyskenttä on lähellä. Toimintoja tulee kehittää viimeistään nyt arkielämästä ja ihmisten todellisista tarpeista ja kysymyksistä lähteviksi.

Entä miltä näyttää elämä maaseudulla? Kaupunkien läheinen maaseutu voimistuu mutta etäämpänä isommista kaupungeista sijaitseva maaseutu ikääntyy, pysyvä asutus kyläkunnilla ohenee ja lapsia syntyy vähän. Nuoret lähtevät muualle opiskelemaan. Onko heillä mahdollisuus palata myöhemmin takaisin kotiseudulleen, löytyykö maaseudulta heille töitä, haluavatko he palata? (Kirkon maaseututoimikunta 2015, 7–8).

Toisaalta globaalit muutokset, ilmastonmuutos ja muut uhat lisäävät arvostusta ja kysyntää uusiutuvaa energiaa, puhdasta ruokaa, vettä ja luontoa kohtaan. Hiljaisuus, väljyys ja aitous nostavat päätään. Vuonna 2014 laadittu Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2014–2020 visioi maaseudun yritteliäisyyteen ja luovuuteen kannustavaksi hyvän elämisen ympäristöksi (Maaseutupoliittikan yhteistyöryhmä YTR 2014, 12). Tutkimukset antavat pontta tälle tavoitteelle: maaseutu on asuinalue, jossa elää onnellisempia ihmisiä kuin kaupungeissa, kuntakeskuksissa tai taajama-alueella. (Kirkon maaseututoimikunta 2015, 10.)

Ähtärin ev.lut. seurakunnan toiminta- ja taloussuunnitelmassa oli vuodelle 2019 kirjattu kyselyn toteuttaminen seurakuntalaisille (Ähtärin seurakunta 2018, 11). Kyselyllä oli tarkoitus tuottaa aineistoa Ähtärin ev.lut. seurakunnan tulevien vuosien suunnitteluun; kerätä seurakuntalaisten kokemuksia seurakunnan toiminnasta ja olemuksesta sekä kartoittaa heidän tarpeitaan, toiveitaan ja ideoitaan. Toimintaa arvioivan näkökulman rinnalle haettiin seurakuntaa ja sen toimintaa kehittävää näkökulmaa. Vastauksiin toivottiin myös kirkkoon kuulumattomien ääntä.

Toteutin kyselyn Ähtärin seurakunnan toimeksiantona ja opinnäytetyönäni vahvasti yhteistyössä seurakunnan työntekijöiden, luottamushenkilöiden ja vapaaehtoisten kanssa. Tutkimusprosessissa on käytetty dialogista ja osallistavaa lähestymistapaa. Tiiviin aloitusaikataulun vuoksi tätä opinnäytetyötä ei niinkään ohjaa teoria vaan käytäntö. Teoriaa nostan tulosten käsittelyssä keskustelukumppaniksi paikallisille, ähtäriläisille kokemuksille ja tulevaisuuteen suuntaaville toiveille.

Paikkakuntalaisten seurakuntaa kohtaan kokemien arvostusten ja toiveiden valossa on maalattu kuvaa, millaisella seurakunnalla Ähtärissä olisi syytä suunnata 2020-luvulle. Kyselytutkimukseen vastanneiden näkökulmat huomioimalla pyritään mahdollistamaan seurakunnan mieli ja mielekkyys nykyähtäriläisille ja näin ollen turvaamaan ev.lut. kirkon tulevaisuus seudulla. Oletuksena on, että kristillisestä sanomasta oman identiteettinsä rakennuspalikan löytävä, sitoutuu myös mielellään seurakuntaan ja sen toimintaan. Kontekstuaalisen teologian aattein, tämän tutkimuksen myötä etsitään tapoja, miten Sana voisi tänäänkin tulla lihaksi ähtäriläisten elämässä.

2 KESKEISIÄ KÄSITTEITÄ JA LÄHESTYMISNÄKÖKULMIA

2.1 Strateginen ja tutkiva kirkko

Kehittävä ja arvioiva ote on vahvasti läsnä Suomen evankelis-luterilaisen kirkon vastuullisuuteen ja läpinäkyvyyteen pyrkivässä toiminnassa. Kirkossa strateginen työskentely on vanha ilmiö: kirkon perustehtävän toteutuksessa on pyritty suunnitelmallisuuteen alkukirkon ajoista lähtien. Nykyiset suunnittelun ja johtamisen mallit on otettu käyttöön kirkon ulkopuolisesta ympäristöstä. Niitä on sovellettu kirkon toimintatapaan ja sanoitettu kirkon kielelle. Strategisella suunnittelulla etsitään kirkon elämälle ja toiminnalle yhteistä suuntaa. Vuonna 2020 laaditaan seuraava Kirkon strategia, joka tulee ulottumaan vuoteen 2026 saakka. Se tulee olemaan järjestyksessä neljäs kirkon yhteinen strategia. (Suomen ev.lut. kirkko. Plus. Hallinto ja talous. Strategiat. Kirkon strategia 2026.)

Koko kirkon yhteisten strategioiden lisäksi kirkossa suunnitellaan tulevaisuuden suunta- viivoja eri työaloilla ja hiippakunnissa kuin myös paikallisseurakunnissa. Talous- ja toimintasuunnitelmiin paikallisseurakuntien työalat kokoavat käytännön työnsä painopisteet vuosittain. Suunnitelmien toteutumista arvioidaan samoin vuosittain talous- ja toimintakertomuksissa. Kokonaiskirkon nelivuotiskertomuksessa kuvataan ja analysoidaan kirkon tilannetta ja kehityssuuntia (Suomen ev.lut. kirkko. Tutki uskoa. Sanasto. Kirkon nelivuotiskertomus.).

Kirkon tutkimuskeskus kerää tilastotietoa seurakuntien jäsenistä ja toiminnasta sekä tuottaa seurakuntien päätöksenteolle ja kehittämislle tarpeellista tutkimusta kirkon, uskonnollisen elämän sekä yhteiskunnan muutoksista. Tutkimusten kautta pyritään ennakoimaan toimintaympäristön muutoksia. Myös yhteiskunta saa Kirkon tutkimuskeskuksen kautta tietoa kirkosta ja uskonnollisesta elämästä. Vuonna 2019 Kirkon tutkimuskeskuksen toiminnan aloittamisesta tuli 50 vuotta. (Kirkon tutkimuskeskus. Meistä. Kirkon tutkimuskeskus. Tilastot.)

Seurakuntien talous on heikentynyt. Taloudelliset erot seurakuntien välillä ovat kasvaneet. Väestörakenne on parhaillaan muutoksessa. Työikäisten osuus väestöstä pienenee, eläkeikäisten osuus kasvaa. Huoltosuhteen nopea muutos vaikuttaa koko yhteiskuntaan

monilla eri tavoilla. Vuonna 2014 arvioitiin, että yli 65-vuotiaiden osuus väestöstä nousee yli 22 prosentin vuoteen 2020 mennessä. Monissa kunnissa tulee olemaan yli puolet asukkaista eläkeläisiä. (Kirkkohallitus 2014, 7, 11.)

Parhailaan voimassa olevassa kirkon strategiassa Kohtaamisen kirkko, toimii sen kautta läpäisevinä periaatteina yksilön näkökulmaan ja paikallistasoon keskittyminen. Tällä on otettu etäisyyttä kirkon ja seurakuntien työntekijäkeskeiseen toimintakulttuuriin ja pyritty vastaamaan yhteiskunnan muutosten herättämiin haasteisiin. (Kirkkohallitus 2014, 5.)

2.2 Maaseutuseurakunta

Varsinaista maaseutupolitiikkaa Suomessa on harjoitettu 1980-luvun lopulta Euroopan neuvoston aloitteesta. Kirkko on tullut mukaan verrattain myöhäisessä vaiheessa. Yhteiskunnan pyynnöstä perustettiin 2001 Kirkon maaseututyöryhmä. Vuonna 2003 julkaistiin Kirkko ja maaseutu -puheenvuoro, jossa peräänkuulutettiin kirkon osuutta maaseudun ja sen ihmisten hyvinvoinnin tukemiseksi. 2004 maaseututyöryhmän kauden päätyttyä tilalle perustettiin Kirkon maaseututoimikunta. Samana vuonna kirkon pappisliitto perusti oman maaseututyöryhmänsä. Myös yhteiskunnan maaseutupolitiikan strategioissa kirkko oli pitkään näkymätön. Vasta neljännessä maaseutupoliittisessa kokonaisohjelmassa vuosille 2005–2008 seurakunnat on nostettu esiin osana yhteisöllisyyden ja kolmannen sektorin toimijoiden tarkastelua. (Pesonen & Vesala 2007, 10–11.)

Maalla seurakunnilla on kuitenkin aina ollut ja yhä on tärkeä merkitys, ne ovat monin tavoin huomionarvoisia toimijoita maaseudulla. Maaseutuseurakunnista löytyy paljon potentiaalia yhteistyöhön ja maaseudun kehittämiseen. Se, missä määrin muut toimijat näkevät tämän, on hyvin kontekstuaalista ja kiinni toimijoiden välisen vuorovaikutuksen rakentumisesta. (Pesonen & Vesala 2007, 10, 127.) Toimijana seurakunnan asema on kunnan ja järjestöjen välimaastossa. Tämä asemointi voi olla haastavaa niin kunnille ja järjestöille kuin seurakunnille itselleenkin. Vaikka seurakunnan jäsenyys on vapaaehtoista, on se osa julkista sektoria. Kunnilla ja seurakunnilla on samanlaisia tavoitteita, kuten asukkaiden hyvinvoinnista huolehtiminen. Kuitenkin kunnan ja seurakunnan tehdessä yhteistyötä on pidettävä mielessä molempien perustehtävät ja niistä on hyvä aika

ajoin keskustelulla. (Kaira & Lahtiluoma 2018, 11–12.) “Hyviä suhteita kouluihin, työpaikkoihin, harrastustoimintaan ja kolmannen sektorin toimijoihin on vaalittava ja kehitettävä. Henkilökohtainen verkostoituminen on seurakuntien ja kirkon työntekijöille entistä tärkeämpää.” (Kirkon maaseututoimikunta 2015, 19.)

Maaseudun erityinen huomioiminen on myös teologisesti perusteltua. Maaseututeologian ydin on Jumalan luomistyössä ja ihmisen roolissa luonnon tilanhoitajana. Jeesuksen juuret olivat maaseudulla, mistä käsin kumpusivat hänen puheensa ja opetuksensa. Näistä löytyvät vakaat perusteet maanviljelijöiden tukemiselle ja maaseudun asukkaiden diakoniselle huolenpidolle. (Pesonen & Vesala 2007, 14.)

Kirkon jäsenmäärän pieneneminen sekä lisääntyvä kriittisyys kirkon julkista asemaa kohtaan asettavat haasteita kirkon perinteiselle läsnäololle entistä enemmän myös maaseudulla. Seurakuntien tulee kiinnittää aiempaa enemmän huomiota läsnäoloon ja ihmisten kohtaamiseen eri elämäntilanteissa ja ympäristöissä. Yhteiskunnalliset haasteet ja lisääntyvä byrokraattisuus haastaa kirkkoa kehittämään omaa toimintaansa ihmislähtöiseen ja helposti lähestyttävään suuntaan. “Seurakuntien tulee hengellisinä yhteisöinä säilyä riittävän pieninä ja läheisinä, jotta maaseudun ihmisten on luontevaa tulla koolle.” Kirkon on oltava lähikirkko. (Kirkon maaseututoimikunta 2015, 19)

2.3 Hengellisen identiteetin rakentuminen

Kirkon sanoma koskee kaikkia elämän alueita, niin suhteita Jumalaan kuin lähimmäisiin sekä yhteiskuntaan ja luontoon. Kirkko tukee ihmisen henkistä ja hengellistä kasvua sekä kristillisen identiteetin vahvistumista eri elämänvaiheisiin sopivilla tavoilla. Hengellisen elämän ja kasvun tukeminen sekä kannustaminen lähimmäisenrakkauteen tähtäävät siihen, että kirkon jäsenet eläisivät kristittyinä omien kutsumustensa mukaan ja kutsuisivat muita ihmisiä kirkon yhteyteen. (Kirkkohallitus 2014, 16, 19.) Seurakunta työskentelee ihmisten parissa kokonaisvaltaisesti, mutta hengellisen identiteetin huomioiminen on sen ydinolemusta.

Kristillisen kasvatuksen asema on heikentynyt maassamme. Toisaalta kristillistä kasvatusta toteutetaan usein irrallaan uskonnollisesta yhteisöstä. Nämä ovat keskeisiä

maallistumista edistäviä tekijöitä. Kristillisen kasvatuksen puuttumisesta lapsuudessa kuin myös sen kiinnittymättömyydestä seurakuntaan, seuraa todennäköisesti aikuisuudessa irrallinen suhde kristinuskoon. Tällä hetkellä kasvava joukko lapsista ei saa kristillistä kasvatusta. (Kirkkohallitus 2014, 13.)

Heikki Palmu (2010) on todennut poleemisesti, että moni seurakunta ei tarvitse seurakuntalaisiaan muuhun kuin työntekijöiden toiminnan yleisöksi. Päivi Thitz pohtii tästä, voiko tämän ajan ihminen löytää seurakunnasta itselleen merkityksellisen yhteisön, jos hänen paikkansa siellä on olla toiminnan kohteena. Valmiiksi ajateltu ”toiminta ei välttämättä enää kiinnitä yhteisöön, vaan ihmiset tulevat sinne, missä he voivat olla itse suunnittelemassa, käyttämässä omia lahjojaan ja luomassa mielekästä yhteisöllistä elämää.” (Thitz 2013, 17, 97.)

Anthony Giddens (1995) näkee yhteisöllisyyden tarjoavan epävarmuuden keskellä elävälle ihmiselle turvallisuutta tuovan ankkuripaikan, johon voi kiinnittää identiteettinsä. Se voi kuitenkin jäädä vain kuvitteelliseksi suojapaikaksi, jolta odotetaan paljon, mutta joka ei pysty todellisuudessa tarjoamaan sellaista turvaa ja läheisyyttä, jota siltä haetaan (Bauman 2002). (Thitz 2013, 26.)

Thitz viittaa osallisuutta käsittelevässä tutkimuksessaan piispa Jolkkosen (2013) esille nostamaan kysymykseen, olisiko jäsenyyden tarkastelun sijaan kiinnitettävä enemmän huomioita siihen, miten kristillinen identiteetti rakentuu (Thitz 2013, 109). Niin aikuisen kuin lapsen identiteetti kehittyy jatkuvasti. Aikuisella nykyhetken ja ulkoisen ympäristön vaikutus vähenee ja niiden sijaan ”alkavat korostua yksilön elämäkerralliset tapahtumat ja omat määritelmät minuudelle. Kypsä identiteetti saa siis yhä enemmän rakennusaineksia yksilön elämänhistoriasta ja sisäisestä maailmasta.” Kuitenkin sosiaalisen ympäristön merkitys on suuri. (Tiilikainen 2019, 18.)

Kati Niemelä on koonnut miesten ja naisten uskonnollisuuden eroja ja pyrkinyt tavoittamaan syitä miesten selvästi vähäisemmälle kiinnostukselle uskonnollisuutta kohtaan. Miehet kokevat naisia useammin, ettei seurakunta järjestä heille mielekästä toimintaa. Monet miehet myös kokevat hengellisen elämän vieraaksi ja näkevät sen jossain määrin syyksi sille, etteivät osallistu seurakunnan toimintaan. Kuitenkin joka toinen mies olisi kiinnostunut osallistumaan uskonnollisiin tilaisuuksiin vähintään kerran vuodessa. (Niemelä 2010, 2.)

Helsingin Kallion seurakunnasta eronneita miehiä haastateltaessa on puolestaan tullut esille, että monet miehistä perustelevat epäilevän tai kielteisen suhteensa Jumalaan tieteellisellä maailmankatsomuksella; empiiristen havaintojen ja mittausten puuttumisen vuoksi, on parempi olla uskomatta Jumalaan. Tieteellinen ja uskonnollinen maailmankatsomus haluttiin pitää erillään toisistaan. Haastatelluista tuntui vieraalta myös armoon perustuva pelastuskäsitys. Heidän mukaansa aito moraali perustuu ihmisten väliseen kunnioitukseen ja oikeudenmukaisuuteen, ei Jumalan tahdon noudattamiseen. Haastatellut näkivät uskontoon turvautumisen ”lähinnä onnettomien, heikkojen ja sairaiden ihmisten ominaisuutena.” Perinteisiin instituutioihin suhtauduttiin kriittisesti, uskonnon ja kirkon nähtiin rajoittavan yksilön vapautta myös hengellisyyden muodostuksessa. Kriitikistä huolimatta uskonnoissa nähtiin myös positiivisia puolia, kuten yhteisöllisen tuen ja kuolemanpelon lievittämisen. (Mikkola & Niemelä & Petterson 2006, 267–269.)

Aiempaa vahvemmin nykyään henkilökohtaiset tarpeet ja kokemukset ohjaavat yksilön valintoja kuin ulkoiset auktoriteetit ja valmiit elämänmallit. Myös yleinen henkisyys on 2000-luvulla ottanut tilaa hengellisyydeltä ja kristillisten kirkkojen vaikutukselta. (Mikkola ym. 2006, 47) Spiritualiteetti sanaa käytetään toisinaan kuvaamaan yleistä henkisyyttä, toisinaan tarkoitetaan hengellisyyttä ja kristillisyyttä. Spiritualiteettiin liittyy herkkyys löytää syviä merkityksiä jokapäiväisistä asioista (Mikkola ym. 2006, 264). Siinä on ”kyse oman itsensä löytämisestä suhteessa lähimmäisiin ja koko olemassaolon perustaan ja päämäärään” (Inkala & Komulainen 2016, 136). Monimuotoistuneessa uskonnollisessa kentässä ei välttämättä etsitä vastauksia elämän suuriin kysymyksiin Jumalalta vaan kysymykset kohdistetaan kosmisille voimille tai muille suuruuksille (Kettunen 2013, 201). Tällöin ihminen myös muodostaa identiteettiään vahvasti muista taustoista käsin kuin kristillisyyteen peilaten.

Identiteetin kehittyminen edellyttää mahdollisuutta kysyä, etsiä ja jakaa omia kokemuksia. Kristittyinä kasvamisessa tarvitaan sitä, että kirkon uskosta ja arvoista voidaan keskustella, toisinaan myös kriittisesti. Keskustelun ja osallisuuden tulee toteutua vastavuoroisesti, ei organisaatiosta käsin. Toisaalta seurakunta on myös keidas, jonne saa tulla ja tarvittaessa vain levätä Jumalan ja toisten kristittyjen yhteydessä. Yhteisöllisyys kutsuu avoimuuteen ja vieraanvaraiseen vastaanottamiseen. Seurakunnasta tulee löytyä tilaa myös aikuisen omille elämän kysymyksille, jotta hänen kristillinen identiteettinsä voisi

vahvistua. (Pesonen ym. 2012, 6, 8.) Seurakunnan toiminnan tarkoitus on hengellisyiden tukeminen ja kristillisen identiteetin vahvistaminen (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 90).

Länsimaissa ihmisten on löydettävä uudelleen tapoja puhua syvistä hengellisistä kysymyksistä kuten miksi olen olemassa ja mikä kuolema on ja mitä sen jälkeen. Nämä eivät ole vanhentuneita kysymyksiä vaan kiinnostavat kaikkialla maailmassa. (Ahtiainen & Aitlahti 2018, 54.)

3 TUTKIMUSPROSESSI

3.1 Toimintaympäristö

Ähtärin kuntakeskuksen ympäristö luetaan ydinmaaseudeksi, etäämpänä sijaitsevat kyläkunnat harvaan asutuksi maaseudeksi. Ähtäri sijaitsee melko kaukana isommista kaupungeista, Seinäjoelle matkaa on vajaa 100km, Jyväskylään reilu 100km. Iso osa palveluista on siirretty etäämmälle, useimmat Alavudelle, mihin matkaa on kolmekymmentä kilometriä. Tilastokeskuksen väestörakenteen ennakkotietojen mukaan vuoden 2019 lopussa asukkaita oli 5610 (Tilastokeskus. Tilastotietokannat. Väestö. Väestön ennakkotilasto. Väestörakenteen ennakkotiedot alueittain.) Syyskuussa 2019 seurakunnan jäseniä oli 4626 (Ähtärin seurakunta 2019, 4).

Ähtärin seurakunta kuuluu Lapuan hiippakuntaan. Hiippakunnassa tehdyn viestintätutkimuksen perusteella kirkolla on edelleen vahva sija alueen ihmisten elämässä; vapaaehtoistyötä ja seurakuntien tekemää työtä vähäosaisten parissa arvostetaan kuin myös kirkollisia toimituksia. Myös perinteisyys näyttäytyy hiippakunnan alueella vielä vahvana syynä kuulua kirkkoon; kirkko nähdään osana suomalaista elämää. Toisaalta kuten Hiipakka lainaa Niemelää (2003), ajatus kirkosta ja uskosta vain “osana kansallista identiteettiä” ilman syvempää merkitystä, on usein myös kirkkoon sitoutumisen este. (Hiipakka 2016, 116–117.)

Toisen asteen koulutusta Ähtärissä on, joskin niin useimpien peruskoulujen kuin toisen asteen koulujen sisäilmaongelmat haastavat perheellisten sitoutumisen paikkakuntaan. Tulevina vuosina rakennettavat uudet opiskelutilat voivat kuitenkin toimia kutsuvana tekijänä, joskin rakennushankkeet haastavat jo ennestään taloushaasteiden kanssa kamppailevaa muuttotappiokaupunkia. Koulutus ja sen kehittäminen pyritään näkemään kaupungin vetovoimatekijänä; hyvä menestys lukiovertailuissa, kansainvälisestikin kiinnostava metsäalan opetus ja tulevat uudet ja ajanmukaiset tilat toimivat tekijöinä, joiden toivotaan houkuttelevan opiskelijoita paikkakunnalle myös yli maakuntarajojen (Ähtäri 2019). Ähtärissä on myös hyvin toimiva ja idyllinen Myllymäen kyläkoulu, mikä voi osaltaan kutsua maaseudulla asumisesta pitäviä perheitä paikkakunnalle.

”Vuonna 2020 elinvoimatoimen painopistealueina ovat kaupunkimarkkinoinnin tehostaminen, kaupunkikuvan elävöittäminen sekä vetovoimatekijöiden lisääminen.” Matkailuun panostaminen on merkittävä elinvoimatekijä, johon Ähtärissä panostetaan. Eläinpuiston ympärille kasvaneella matkailualueella myös Ähtärin seurakunta on yksi toimija alueen kesäkappelin toiminnan myötä. Eläinpuiston ja pandojen ohella Ähtärin monipuolinen ulkoiluverkosto ja tapahtumatarjonta tuovat vierailijoita paikkakunnalle. Kansainvälistymisen edellytyksiä parannetaan mm. yhteistyöllä kiinalaisen ystävyyskaupungin kanssa. ”Yritystoiminta on aktiivista ja myös uusia yrityksiä perustetaan. Kaupungin työtömyysluput ovat ennätyskellisen matalat”, mm. sosiaalialalla ja metalliteollisuudessa on jopa työvoimapulaa. Toisaalta kaupungin talouden tasapainottamiseksi on jouduttu tarkastelemaan myös mahdollisia irtisanomisia, lomautuksia ja henkilöstörakenteen muutoksia. (Ähtäri 2019.)

Vuonna 2019 Ähtärin seurakunnan verotulot olivat tammi-lokakuulta 12,5 % pienemmät kuin edellisen vuoden vastaavalta ajalta. Veronmaksajien määrä tulee edelleen vähenemään, minkä myötä myös kunnan jäsenmäärään perustuvan valtionrahoituksen osuus tulee pienemään. Kirkollisveroprosentti 1,80 % on jo niin korkea, että talouden hallintaan etsitään muita keinoja kuin veroprosentin nostaminen. (Ähtärin seurakunta 2019, 4.) Kirkollisveroprosentti vaihtelee Suomen ev.lut. kirkon seurakunnissa vuonna 2020 1,00–2,00 % välillä (Verohallinto 2019).

Määrärahojen pienenemisen sekä väen vähenemisen ja vanhenemisen myötä seurakuntien toiminnassa joudutaan miettimään uusia tapoja toteuttaa perinteisiä kirkon työaloja ja -tehtäviä. Esimerkiksi yhteisvastuukeräyksessä pitkään mukana olleet vapaaehtoiset ovat vanhemmiten jättäytyneet tehtävästä eikä uusia kerääjiä ole helppo löytää. Jotta keräyksen tulevaisuus voitaisiin turvata, on Ähtärin seurakunnassa tavoitteena perustaa maallikkovetoinen työryhmä organisoimaan ja toteuttamaan keräystä. Saattohoito puolestaan tulee työllistämään ja vaatimaan kehittämistä Ähtärin seurakunnassa aikaista enemmän, sillä ikääntyneiden määrä lisääntyy seudulla eivätkä sairaanhoitopiirin sairaalapapit enää käy Ähtärin sairaalassa. Taloudellisten haasteiden keskellä joudutaan miettimään myös kirkon tehtävän ytimessä olevan lähetystyön nimikkolähetisopimusten asemaa. Viime vuosina seurakunta on saanut aluehallintovirastolta avustusta lasten ja nuorten paikalliseen harrastustoimintaan, mikä on

mahdollistanut seurakunnan kerhotoiminnan monipuolistamisen vähenevistä varoista huolimatta. (Ähtärin seurakunta 2019, 12, 18–19.)

3.2 Dialoginen ja osallistava kehittäminen

Tällä kyselytutkimuksella koottiin tietoa osaksi Ähtärin seurakunnan jatkuvaa kehittämistä. Tutkimuksessa on paljon, mikä pohjaa tutkimuksellisen kehittämistoiminnan metodiin. “Konkreettinen kehittämistoiminta määrittelee tutkimuksen reunaehdot, joten tutkimusasetelmat ovat kehittämistoiminnalle alisteisessa asemassa.” Tutkimus on tiedon- tuotantoa, jossa kysymyksenasettelut nousevat käytännöstä. Tällöin tutkimus on avustavassa roolissa; sillä on paikkansa muutokseen tähtäävässä kehittämistoiminnassa. (Toikko & Rantanen 2009, 22–23.) Yhteistoiminnallisessa arvioinnissa ja kehittämisessä tutkija työskentelee yhdessä käytännön toimijoiden kanssa, jotta löydettäisiin yhteinen tieto toiminnan hyväksi (Robinson 2001, 31).

Toikon ja Rantasen kirja Tutkimuksellinen kehittämistoiminta sanoittaa vahvasti työskentelytapaa kyseisessä tutkimusprosessissa. Tutkija ei toiminut yksin vaan otti seurakunnan työyhteisön sekä luottamushenkilöitä ja vapaaehtoisia mukaan suunnitteluun, toteutukseen sekä tulosten pohdintaan. Dialoginen lähestymistapa perustuu haluun kysyä ja oppia toisilta. “Osallistuva kehittäminen rakentuu dialogisen moniäänisyyden varassa.” Osallistaminen on mahdollisuuksien tarjoamista ja osallistuminen on mahdollisuuksien hyödyntämistä. Osallistaminen johtaa omaehtoiseen osallistumiseen. (Toikko & Rantanen 2009, 90, 93, 166.)

Seurakuntalaisten osallisuutta on painotettu jo vuosia Suomen kirkon strategioissa. Yhteisöllisyyden haasteet liittyvät seurakuntien työntekijäkeskeisiin toimintatapoihin. Seurakuntalaisen osallisuuden vahvistuminen vaatii työntekijöiltä rohkeutta irrottautua perinteisestä työntekijäroolista ja kohdata seurakuntalainen avoimesti vuorovaikutussuhteissa. (Thitz 2013, 3–4.) Aito molemminpuolinen dialogisuus voi syntyä vain avoimessa vuorovaikutuksessa, ollaan avoimia kuulemaan toisia, myös heidän erilaisia ja ristiriitaisiakin näkökulmia (Toikko & Rantanen 2009, 93).

Dialogin kautta on löydettävissä yhteinen tulkinta käsiteltävästä asiasta, mikä on enemmän kuin mitä tutkija kyselyaineiston äärellä pystyy hahmottamaan. Tutkija on vain yksi toimija muiden joukossa ja vain keskustelun kautta voidaan päästä yhteiseen tulkintaan asioista. Edellytys muutokselle on yhteisten merkitysten luominen. Osallistava ja dialoginen kehittäminen tuottaa ratkaisun, jonka kaikki osapuolet voivat hyväksyä. (Toikko & Rantanen 2009, 61, 158.)

Tutkimuksellinen kehittämistoiminta on ollut kyseisessä tutkimusprosessissa menetelmällisenä taustateorianä, joskaan prosessi ei tutkijan osuudessa sisällä tutkimukselliseen kehittämistoimintaa kuuluvaa uusien toimintamuotojen tai -tapojen testaamista ja jatkokehittämistä, ne jäävät seurakunnalle. Osallistava ja dialoginen työskentelyote on osa tutkimuksellisen kehittämistoiminnan luonnetta kuin myös käyttökelpoisuuden vahva nouseminen tutkimuksen luotettavuuden arvioinnin rinnalle. Tiedontuotannolla ja kehittämistoiminnalla ei ole varsinaista merkitystä, ellei niiden seurauksena synny jotain käyttökelpoista. (Toikko & Rantanen 2009, 159, 167.) Kyseinen tutkimus sijoittuu perustellun tiedon tuottamiseen, jotta Ähtärin seurakunta voisi tarjota paremmin seurakuntalaisten tarpeita ja kysyntää vastaavaa sisältöä.

3.3 Tutkimuskysymykset

Tutkimuksen rajausta hahmoteltiin sähköpostitse keskustellen yhdessä seurakunnan johtoryhmän maallikkojäsenien ja kirkkoherran kanssa sekä työntekijöitä kuullen. Muodoksi seurakunta oli jo aikaisemmin valinnut laajan kyselytutkimuksen, sen toteuttaminen sisältyi Ähtärin seurakunnan vuoden 2019 toiminta- ja taloussuunnitelmaan. Seurakunnan johtoryhmän toive lapsiperheiden ja nuorten aikuisten kokemusten ja toiveiden erityisestä tarkastelusta sekä diakoniatyön näkökulmista koko laajaa asiakaskuntaa ajatellen, olivat yhdessä kovin laajoja toimiakseen tutkimuksen rajauksena. Toisaalta niiden supistaminen esimerkiksi lapsiperheiden ja nuorten aikuisten diakonisiksi tarpeiksi ja niihin vastauksiksi, ei olisi ollut riittävä aihe koko seurakunnalle toteutettavaan kyselyyn. Niinpä toivottua päämäärää päätettiin kysyä myös työntekijöiltä selvittäen heidän tiedontarpeitaan, joiden pohjalta tutkimusta lopulta lähdettiin rakentamaan.

Tutkimuksella etsitään näkökulmia millaisella seurakunnalla Ähtärissä olisi syytä suunnata 2020-luvulle. Tutkimuskysymyksiä ovat:

- Mitä seurakunnan tarjoamista toimintamuodoista ja palveluista ähtäriläiset pitävät tärkeinä?
- Millaiseen toimintaan paikkakuntalaiset osallistuisivat mieluiten?
- Minkä viestintäkanavien kautta paikkakuntalaiset tahtoisivat seurata seurakunnan ajankohtaisia asioita?
- Missä määrin Ähtärin seurakunnan visio vuoteen 2023 toteutuu tällä hetkellä?

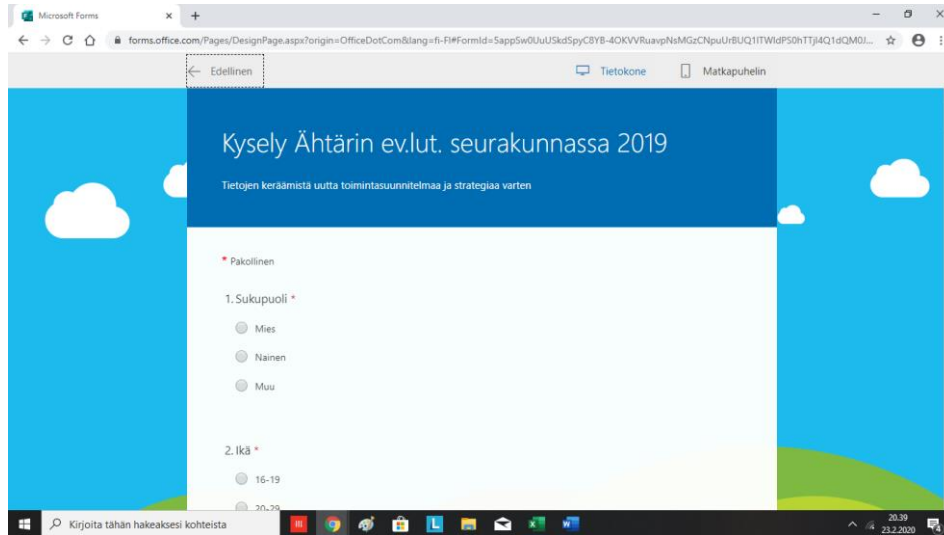
3.4 Aineistonkeruu

Kyselyn kohderyhmän rajauksessa suljettiin pois seurakunnassa parhaiten kiinni olevat eli eläkeikäiset, mikä on noin kolmasosa ähtäriläisistä, sekä alle 16-vuotiaat. Seurakunnan nuorisotyönohjaajat toivoivat rajauksen laajentamista täysi-ikäisistä 16- ja 17-vuotiaisiin, sillä nuoria oli juuri opastettu äänestysoikeudesta kirkossa. Olisi ollut epäloogista pian seurakuntavaalien jälkeen olla ottamatta heidän mielipiteitänsä mukaan kyselyyn. Kyselyn kohderyhmän rajaamista eläkevuosien läheisyydestä harkittiin, mutta siitä luovuttiin koska monet diakoniatyön asiakkaita asettuvat niille vuosille. Tutkimuksen rajaus jäi kovin vajavaiseksi, lähinnä se on laaja-alainen. Kohderyhmänä ovat 16–64 -vuotiaat ähtäriläiset ja kysymysten aiheina seurakunnan toiminnallinen kenttä.

Aineistonkeruu toteutettiin yhdessä seurakunnan työntekijöiden ja muutamien luottamushenkilöiden ja vapaaehtoisten kanssa luodun kyselylomakkeen avulla. Lomakkeessa oli sekä kvantitatiivisia eli määrällisiä kysymyksiä että kvalitatiivisia eli laadullisia, avoimia kysymyksiä. Kysymyksiin haettiin suuntaa aiemmista tutkimuksista, mutta pääosin ne muodostuivat paikallisista, tämänhetkisistä tarpeista käsin. Tiedon tarpeita tutkija kartoitti eri työalojen työntekijöitä ja diakoniatyön luottamushenkilöä haastatellen.

Kyselyssä käytiin seurakunnan eri osa-alueita hyvin laaja-alaisesti läpi. Siitä rajattiin pois seurakunnan toiminnan tukitoimet kuten kirkkoherranviraston palvelut ja hautausmaanhoido. Myös kirkolliset toimitukset rajattiin pois. Toimeksiantajatahon mukaan ne toteutetaan tiettyjen ohjeiden mukaisesti, minkä vuoksi niissä ei ole suurta kehittämisen mahdollisuutta, vaikka työntekijöiden toimintatavat ja seurakuntalaisten toiveet voivat niihin vaikuttaa.

Erilaisten seurakuntalaisten avulla pyrittiin löytämään kyselyyn ymmärrettävä kieli, välttämään kirkollista terminologiaa ja tavoittamaan nykyihmistä puhutteleva visuaalinen tyyli. Tutkija kutsui seurakunnan viestinnän vastuuryhmän maallikkojäsenen suunnittelemaan kanssaan seinämainoksen, kyselykaavakkeen ja saatekirjeen ulkoasua. Vastuuryhmän jäsen sai vapauden toteuttaa näkemyksiään mainoksen visuaalisuudessa tutkijan määrittellessä sisältötekstin (LIITE 1). Seinämainoksen värit nousivat Ähtärin seurakunnan logosta ja mainoksen ulkoasua jatkettiin myös saatekirjeessä (LIITE 2). Koska kyselyyn oli mahdollista vastata joko paperiversiona tai sähköisesti, hyödynnettiin samaa värimaailmaa myös sähköisessä vastausmahdollisuudessa (KUVA 1).

KUVA 1. Sähköisen vastausmahdollisuuden ulkonäkö tietokoneen näytöllä

Kyselyn valmistelussa käytettiin Office Forms -ohjelmaa, jonka avulla saatiin myös sähköinen kyselymahdollisuus toteutettua helposti ja ilman lisäkustannuksia. Paperiset kyselylomakkeet postitettiin satunnaisotantana kustakin ikäryhmästä valituille seurakunnan jäsenille. Näin pidettiin vastausaineisto laajasta kohderyhmästä huolimatta käsiteltävissä olevan kokoisena sekä postituskustannukset kohtuullisina. Seurakunta vastasi

postituskuluista. Kyselyn mukana lähetettiin myös tietosuoja-asetuksen mukainen informointi tietojen käsittelystä kirkon yhteisessä jäsenrekisterissä.

Otoskokoja määriteltäessä on otettava huomioon poistuman eli kadon vaikutus. Kato on suurin kirjekyselyissä. (Heikkilä 1998, 42–43.) Motivoivalla ja visuaalisesti ajanmukaisella saatekirjeellä, sähköisellä vastaamismahdollisuudella ja useilla eri palautusmahdollisuuksilla pyrittiin saamaan kirjekyselyn kato mahdollisimman pieneksi.

Diakonisia tarpeita omaavien osuuden vahvistamiseksi paperikyselyjä jaettiin myös ruokajakelussa. Kerralla ruokajakelussa käy noin 30 kävijää. Jotta otanta ei olisi ohittanut seurakunnan kehittämisestä erityisen kiinnostuneita, oli kyselyn sähköiseen versioon mahdollista vastata myös niiden ähtäriläisten, jotka eivät tulleet otannan piiriin. Mahdollisuus vastata ohi otannan koski myös kirkkoon kuulumattomia, joiden mielipiteistä seurakunnassa ollaan kiinnostuneita mutta joita ei väestötietoteknisistä syistä voitu ottaa otantaan mukaan. Useaan kertaan vastaamisen mahdollisuutta ei pystytty poissulkemaan käytettävillä ohjelmilla. Kyselyn toteutuksesta ja avoimesta vastausmahdollisuudesta tiedotettiin paikallislehdessä, ilmoitustauluilla, sosiaalisessa mediassa ja henkilökohtaista kutsumista hyödyntäen (LIITE 3, LIITE 4).

3.4.1 Kysymykset koskien vastaajien taustatietoja

Kysymyksillä 1–8 taustoitettiin vastaajan näkökulmaa käsiteltäviin asioihin sekä luokiteltiin vastaajia eri ominaisuuksien, elämäntilanteen ja seurakunnan tuttuuden mukaan. Sukupuolikysymyksessä muunsukupuolisuus huomioitiin muu -vaihtoehdolla mies ja nais -vaihtoehtojen rinnalla. Ikäryhmät jaoteltiin ikäkymmenittäin. 16–19 -vuotiaita kutsutaan nuoriksi ja opiskelijoiksi, 20–29 -vuotiaita nuoriksi aikuisiksi. Kirkon tilastollisessa vuosikirjassa kuten useimmissa kirkon lähteissä nuori aikuisuus määritellään 18–29 -ikävuosiin. Tässä tutkimuksessa määritellään nuoren aikuisuuden alkavan vasta 20 vuoden iästä, jotta 16- ja 17-vuotiaat saivat vahvistusta nuorten vastaajajoukkoon. 18- ja 19-vuotiaat kuuluvat seurakunnassa pääosin nuorisotyön kohderyhmään, minkä vuoksi heidän vastausten käsittely nuorina on myös perusteltua.

Perhemuodolla hahmotettiin vastaajan niin nykyistä kuin osin mennyttäkin elämäntilannetta ja mahdollisia kosketuspintoja seurakuntaelämään. Esimerkiksi vanhempi, jonka lapset ovat omillaan asuvia täysi-ikäisiä, on todennäköisesti kohdannut seurakunnan niin omassa lapsuudessaan ja nuoruudessaan kuin lastensa kautta vähintään varhaislapsuudessa seurakunnan yhteydenottojen, kouluiässä koululaiskirkkojen ja nuoruudessa rippikoulun myötä. Toisaalta yksin tai kimppakämpässä asuminen antaa kuvaa vastaajan arkitodellisuudesta. Eronneille viikonloppuisille ja -äideille haluttiin myös tarjota mielekäs vaihtoehto vastata “vanhempi, jonka lapset alaikäisiä tai kotona asuvia”. Liian laajoja tulkintoja perhe- ja asumistaustoihin vastaamisesta ei toki sovi muodostaa, syitä elämäntilanteille voi olla monia.

Vaikka kylien asukasmäärät pienenevät, tulee seurakunnan palveluiden olla saavutettavissa kaikkialla. Jumalanpalveluksia on pidettävä sielläkin, missä väkeä on vähemmän, ja kirkolliset toimitukset on oltava saatavilla etäällä asuvillekin. Myös kasvatus- ja diakoniatyön tulee olla kaikkien seurakuntalaisten ulottuvilla. (Kirkon maaseututoimikunta 2015, 17.) Jotta kylillä asuvien kokemukset ja toiveet saatiin tunnistettua, kysyttiin taustakysymyksissä vastaajan asuinpaikkaa. Koska ähtäriläisiä asuu muuallakin kuin kotipaikkakunnallaan, esimerkiksi opiskelemassa, oli joukossa myös vaihtoehto “asun muualla kuin Ähtärissä”.

Työssäkäyntikysymystä harkittiin poistettavaksi, sillä kristillisissä seurakunnissa korostetaan ihmisten keskinäistä samanarvoisuutta. “Silloin ei ole enää kreikkalaista eikä juutalaista, ei ympärileikattua eikä ympärileikkaamatonta, ei barbaaria, skyyttalaista, orjaa eikä vapaata, vaan Kristus on kaikki, hän on kaikissa” (Kol. 3: 11). Kuitenkin esimerkiksi työttömyys tai sairaseläkkeellä oleminen voi lisätä vastaajan diakoniatyön tarpeita. Etenkin Ähtärin seurakunnan diakoni oli hyvin kiinnostunut näiden eri vastaajaryhmien kokemuksista ja toiveista seurakuntaa kohtaan. Toki työssäkäyntikysymyksen valinnat kertoivat vain vastaajan senhetkisestä tilanteesta. Elämäntarinassaan hänellä on voinut olla useita erilaisia vaiheita ja niiden myötä kokemukset seurakunnasta voivat olla monipuolisempia kuin mitä vastaustilanteen valossa voisi ajatella.

Kysymykset kuinka usein osallistut tai olet muulla tavoin suoraan tekemisissä Ähtärin ev.lut. seurakunnan kanssa ja seurakunnassa vapaaehtoisena, luottamushenkilönä tai työntekijänä toimimisesta kartoittivat kuinka tuttua seurakunnan toiminta vastaajalle on.

Muulla tavoin seurakunnan kanssa tekemisissä oleminen kattaa laajemmin kosketuspinnat seurakuntaan kuin pelkkä osallistuminen; se ottaa mukaan myös mm. kauppojen ylijäämäruokien jakelussa kävijät, diakoniatyön satunnaiset asiakkaat kuin myös päiväkerhoon lapsiaan tuovat vanhemmat. Seurakunnassa toimimisesta kysyminen puolestaan antoi valittavaksi niin vastaajan menneen kuin nykyisen kokemuspohjan ja se huomioi myös muiden mahdollisten kristillisten seurakuntien antaman kokemustaustan kyselyyn vastaamiselle.

3.4.2 Kysymykset koskien vastaajien kokemuksia ja toiveita

Kysymyksillä 9 ja 13 selvitettiin seurakuntalaisten arvostuksia lapsiperheille tarjottavia toimintamuotoja sekä seurakunnan diakonisia tukimuotoja kohtaan. Arvostukset muodostuvat vastaajan seurakuntakokemusten pohjalta tai heidän yleisten mielipiteiden myötä. Taustatietojen avulla voidaan arvella kummalla pohjalla mitkäkin vastaukset ovat muodostuneet, mutta varmaa tietoa arvostusten perusteista ei voida näin päätellä. Arvostukset auttavat kuitenkin työntekijöitä suuntaamaan työtään vastaisuudessa, mahdollisesti myös eri kohderyhmät huomioiden.

Kysymys 10, jossa vastaajaa kehoitettiin valitsemaan toimintoja, joihin hän mieluiten osallistuisi yksin tai perheen kanssa, antaa selkeää aineistoa siitä, millaisia kokoontumisia nykyajan aikuiset ja nuoret toivovat seurakunnalta. Osa vaihtoehdoista tässä sekä kysymyksessä 9 on sellaisia, joita Ähtärin seurakunnassa ei tällä hetkellä ole tai on vain erittäin vähän, joitakin ollaan myös vasta aloittamassa.

Selkeitä kehittämisehdotuksia ja -suuntia seurakuntalaisilta kysyttiin mm. seurakunnan musiikkityön ja diakoniatyön aloilta. Diakonian tarkoituksena on kristilliseen rakkauteen perustuva avun antaminen erityisesti niille, joiden hätä on suurin ja joita ei muulla tavoin auteta (KKJ 4. luku, pykälä 3). Mikä on ähtäriläisten oma arkinäkemyksensä tästä, millä ihmisryhmällä on suurin avun tarve Ähtärissä? Entä onko jotain elämän osa-aluetta, jolle vastaaja itse tai joku hänen läheisensä kaipaisi tukea mutta ei ole sitä vielä Ähtäristä löytänyt? Ähtäri on pieni paikkakunta, jossa tehdään paljon yhteistyötä eri tahojen kesken mutta pyritään myös välttämään päällekkäisyyksiä, jotta resurssit jakautuisivat mahdollisimman järkevästi ja jotta kunkin aihealueen tuen tarvitsijat eivät hajaantuisi vaan saisivat

tarvitsemansa vertaistuen yhdestä paikasta. Diakonin tiedontarpeen keskiössä on tämän kartoittaminen, onko jokin aihealue jäänyt huomaamatta koko paikkakunnan tasolla.

Vaikka jumalanpalvelus on perinteisesti ajateltuna seurakuntaelämän keskus, ovat pääjumalanpalvelusten osallistujamäärät olleet tasaisessa laskusuunnassa viimeisten vuosikymmenten ajan. Jumalanpalveluksissa kävijät hakevat ennen kaikkea rauhoittavia tunnekokemuksia, joita kiireisen ja meluisan arjen keskellä on vaikea löytää, sekä voimaa arkeen, Jumalan läsnäoloa ja uskonvahvistusta. (Leinonen & Niemelä 2012, 3, 25.) Kysymyksellä 16 kartoitettiin ähtäriläisten kokemuksia viime vuosina Ähtärin ev.lut. seurakunnassa toteutetuista jumalanpalveluksista. Alakysymysvaihtoehtoja selvitettiin muutamista tehdyistä jumalanpalveluselämää koskeneista tutkimuksista, mutta koska kyselyyn ensimmäisessä työstövaiheessa kirjatut kokeilukysymykset vaikuttivat kattavilta niin omasta kuin seurakunnan työntekijöiden mielestä, päädyttiin tässä tutkimuksessa niihin. Seurakunnan pääjumalanpalvelus ei ole enää nykyään sidottu sunnuntai kello kymmeneen. "Jos on perusteltu syy aloittaa jumalanpalvelus jatkuvasti muuhun aikaan, asiasta päättää kirkkovaltuusto tai seurakuntaneuvosto. Päätös on alistettava tuomiokapitulin ratkaistavaksi" (KKJ 2. luku, pykälä 3). Koska alkamisajankohta herättää aika-ajoin keskustelua Ähtärin seurakunnassa ja kokeilua toisenlaisista alkamisajoista on seurakunnassa ollut, kysyttiin tässä tutkimuksessa myös sitä.

Seurakuntavaalien äänestysprosentti oli verrattain hyvä 24,5 Ähtärin seurakunnassa viime syksynä 2018. Kokonaiskirkon tasolla äänestysprosentti oli 14,4. Korkein äänestysaktiivisuus saavutettiin Lapuan hiippakuntaan kuuluvassa Kinnulan seurakunnassa, 48,1 %. (Kirkkohallitus.) Kysymys äänestysprosentin nousemiseksi oli avoin ja laaja ja sellaisena vapaa myös monenlaisille näkökulmille.

Kirkon markkinointiviestinnän perimmäisenä tehtävänä on uusien jäsenten hankkiminen sekä olemassa olevien jäsenten säilyttäminen ja heidän palvelemisensa parhaalla mahdollisella tavalla. Lapuan hiippakunnan työntekijät näkevät viestinnän seurakunnan verkkosivuilla tärkeimpänä viestintäkeinona ja verkkonäkyvyyteen sekä -palveluihin aiotaan panostaa seurakunnissa entistä enemmän. Hiippakunnan alueella asuvien mielestä verkkosivut ovatkin yksi tärkeimmistä seurakuntien viestintäkeinoista, kuitenkin 67 prosenttia arvioi, ettei ole käynyt uskoon tai kirkkoon liittyvillä verkkosivuilla lainkaan viime vuosina. Työntekijät käyttävät entistä enemmän myös sosiaalista mediaa suhdetoiminnan

ja mainonnan välineenä. Hiippakunnan alueen väestö käyttää kuitenkin sosiaalista mediaa kokonaisuudessaan vähän. Lähes puolet, 47 prosenttia käy jossain sosiaalisen median kanavassa harvemmin kuin kerran kuussa tai ei koskaan. Myöskin vain vähän yli kymmenesosa haluaa saada seurakunnalta viestintää tai seurata sitä sosiaalisen median kautta. (Hiipakka 2016,46, 106–107.)

Minkä viestintäkanavien kautta ähtäriläiset seuraisivat mieluiten seurakunnan tiedotusta ja keskustelua seurakunnan ajankohtaisista asioista? Verrattuna Hiipakan tekemään tutkimukseen, lisättiin tähän tutkimukseen vaihtoehtoiksi tuttavien tiedonannot sekä keskustan pääkadun varrella sijaitseva valotaulu, jolla mainostetaan niin kaupungin kuin seurakunnan ajankohtaisista asioista.

Viestintään liittyen kysyttiin myös, millaisista asioista ähtäriläiset haluaisivat saada lisää tietoa liittyen seurakuntaan. Luettelossa seurakunnan toimintojen ja palvelujen ohella oli myös kristinusko itsessään sekä seurakuntalaisten elämä ja miten Jumala on siinä toiminut. Onko ähtäriläisillä kiinnostusta tietää enemmän Jumalasta ja Hänen teoistaan? Entä seurakunnan tarjonnasta muuten?

Viimeinen monivalintakysymys koski mielikuvia Ähtärin seurakuntaa ohjaavien arvojen toteutumisesta. Arvot oli eroteltu kyselyyn seurakunnan strategiasta vuosille 2018–2023. Strategiaan seurakunnan visio vuoteen 2023 on kirjattu seuraavasti: “Ähtärin seurakunta on aktiivinen ja elävä hengellinen yhteisö, joka on jäsentensä arvostama kohtaamispaikka ja joka julistaa rohkeasti evankeliumia juhlassa ja arjessa.” Toiminta-ajatuksen mukaan Ähtärin seurakunnassa välitetään Jumalan armoa ja lähimmäisenrakkautta. Toimintaa ohjaavina arvoina ovat: pyhän kunnioitus, rakkaus, vastuullisuus ja arjen tukeminen, totuudellisuus ja oikeudenmukaisuus, uudistuminen ja rohkeus. (Ähtärin seurakunta 2017, 6.) Kyselyssä ei selitetty auki mitä kyseisillä arvoilla tarkoitetaan, vaan ne mittasivat vastaajien mielikuvia sellaisenaan.

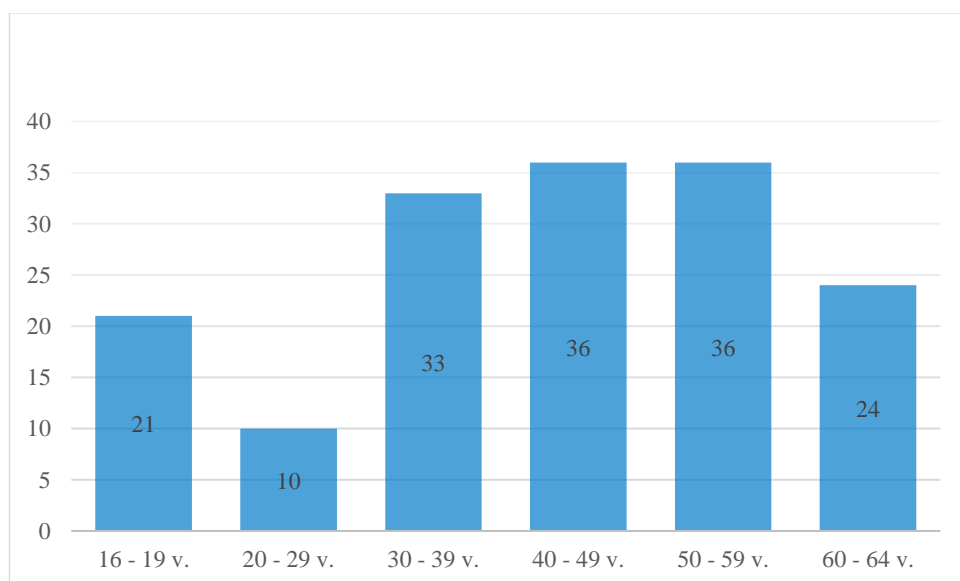
Tapio Luoma, entinen Seinäjoen kirkkoherra, nykyinen arkkipiispa, avaa, miten seurakuntaiset tekevät valintojaan pitkälti mielikuvien varassa pohtiessaan suhdettaan kirkkoon. Julkinen keskustelu luo kuvaa kirkosta, mutta merkittävin mielikuva siitä ihmisille syntyy paikallisseurakuntien työn tuloksena. Etenkin kohtaamiset seurakunnan

työntekijöiden kanssa vaikuttavat mielikuviin, ne muistetaan pitkään niin hyvässä kuin pahassa. Sosiaaliset taidot korostuvat yhä enemmän seurakuntatyössä. (Vaismaa 2005, 117.)

Määriteltyjen arvojen toteutuman arvioinnin jälkeen oli vielä avoin, sana on vapaa -kohta, johon vastaaja voi halutessaan kirjata niin kehittämissuhteita ja ideoita kuin kritiikkiä seurakuntaa kohtaan.

3.5 Tutkimuksen vastaajat

Kokonaismäärä Ähtärin seurakunnassa 16–64 -vuotiaita on noin 2300. Heistä 530 eli noin 23 % sai kyselyn postitse. Kyselyllä tavoiteltiin vähintään 30 vastausta ikäkymmentä kohden, yhteensä vähintään 180 vastausta. Tavoitteeseen päädyttiin Tilastollinen tutkimus -kirjan suositusten mukaisesti; jos tutkimuksessa aiotaan vertailla eri vastaajaryhmiä keskenään, tulisi jokaisessa ryhmässä olla ainakin 30 tilastoyksikköä eli vastaajaa (Heikkilä 1998, 44). Vastauksia saatiin 160. Tavoite ikäkymmentä kohden toteutui 30–59 -vuotiaiden kohdalla, mutta siitä jäätin 16–29 -vuotiaiden sekä 60–64 -vuotiaiden kohdalla. Vähiten vastasivat 20–29 -vuotiaat nuoret aikuiset, heiltä vastauksia saatiin kymmenen. Koska nuorten aikuisten ryhmä jäi erityisen pieneksi, heitä koskevien tuloksien laajemmassa tulkinnassa on syytä olla varovainen.

KAAVIO 1. Vastaajat ikäryhmittäin (n = 160)

Kaikki 16–19 -vuotiaat ovat ilmoittaneet itsensä opiskelijoiksi, heitä vastaajista on 21. Kolme työssäkävää yli 20-vuotiasta myös opiskelee, heidät on jaotteluissa laskettu osaksi työssäkävijöitä. Vastaajista 104 on työssäkävijöitä, työttömiä yhdeksän. Eläkeläisiksi itsensä ilmoittaneet 19 lienevät pääosin sairaseläkkeellä tai varhennetulla eläkkeellä, varsinaiset eläkeikäiset oli rajattu kyselyn ulkopuolelle. Kotiäitejä vastaajista on viisi. Tutkimuksessa työttömät, eläkeläiset, kotiäidit ja yksi armeijan kävijä on ryhmitelty mahdollisiksi diakonisen avun tarpeessa olijoiksi. Tämä ei tarkoita, että heillä välttämättä olisi erityisiä avun tarpeita, eikä poissulje, etteikö työssäkävijöillä niitä voisi olla. Pienemmät tulot luovat kuitenkin mahdollista suuntaa suuremmille avuntarpeille. Eroja näin määriteltyjen ryhmien välillä näyttää olevan.

Perhetaustaltaan selvästi eniten vastaajista on vanhempia, joiden lapset ovat alaikäisiä tai kotona asuvia, 63. Toiseksi eniten on vanhempia, joiden lapset ovat omillaan asuvia täysi-ikäisiä, 43. Etenkin alaikäisten lasten vanhemmilla on tuoreessa muistissa seurakuntapolun eri vaiheet omien lastensa kautta, täysi-ikäisten lasten vanhemmilla lähimenneisyydestä tai mahdollisesti hieman etäämpää. Käytännön kokemuksia, niin risuina kuin ruusuina, on mielekästä jakaa; he rakentavat Ähtäriä myös lapsilleen. Toki ryhmät ovat kattavimmat myös perusjoukossa, ähtäriläisissä 16–64 -vuotiaissa.

Vanhempien tai huoltajan kanssa asuvia nuoria on 22, avo- tai avioliitossa olevia lapsettomia 20 ja yksin tai kimppekämpässä asuvia 12. Kahta jälkimmäistä käsitellään vertailuissa yhtenä ryhmänä.

Satunnaisotannassa huomioitiin, että otokseen valikoituisi riittävästi niin taajamassa kuin haja-asutusalueilla asuvia ja etteivät miehet jäisi vähemmistöön vaan saisivat noin puolet postituksista. Miesten tavoittaminen on yleinen seurakuntien haaste, näin myös Ähtärissä. Tämän vuoksi heidän mielipiteitänsä todella toivottiin. Vastanneista 83 asuu keskustassa, 74 haja-asutusalueella ja kolme muualla kuin Ähtärissä. Miehiä heistä on 51, naisia 108 ja muunsukupuolisia yksi. Nykyiset työntekijät jätettiin pois otannasta.

Kirkkoon kuulumattomien vastauksia saatiin kahdeksalta vastaajalta, muut kuuluvat kirkkoon. Vastaajista lähes puolet on ns. keskiverto kirkossakävijöitä, jotka osallistuvat tai ovat muulla tavoin suoraan tekemisissä Ähtärin seurakunnan kanssa muutaman kerran vuodessa. Neljännes vastaajista osallistuu seurakunnan toimintaan harvemmin kuin

muutamana kerran kuukaudessa ja toinen neljännes on aktiivisia osallistujia (kerran kuukaudessa, melkein viikoittain tai useammin).

KAAVIO 2. Vastaajien seurakunta-aktiivisuus (n = 160)

Vaikka kokonaisvastaajamäärässä jäätin tavoitteesta, on positiivinen asia, että vastaajista suurin osa on muita kuin seurakunnan aktiivijäseniä; syystä tai toisesta he tahtovat vaikuttaa seurakuntaan. Vastauksien monipuolisuudesta päätellen he pitävät seurakuntaa tärkeänä sekä toivovat sen säilyvän ja kehittyvän ajassa.

3.6 Aineiston analyysi ja tulosten dialoginen tuottaminen

Aineiston analyysi toteutettiin erittelemällä vastauksia eri taustamuuttujien mukaan ja luokittelemalla avoimien kysymysten vastauksia. Analyysissä huomioitiin johtoryhmän toivomat nuorten aikuisten ja lapsiperheiden näkökulmat sekä mahdollisten diakonisten kohderyhmien tarpeet. Miehet nostettiin omana vastaajaryhmänään esiin, sillä heidän tavoittamisensa rakentaa seurakuntaa todellista seurakunnan jäsenistöä vastaavammaksi.

Arvioivassa ja kehittävässä tutkimuksessa on järkevää toimia siten, että raportit kerätystä aineistosta ovat kehitystyötä toteuttavan tahon saatavilla viimeistään silloin, kun toiminnan jatkosta päätetään (Robson 2001, 186). Jotta kyselyn vastauksista saatiin jaettavaa jo toukokuun 2019 Strategiaailtaan, mihin seurakunnan luottamushenkilöt ja työntekijät koontuivat pohtimaan seurakunnan tulevaisuutta, analysoitiin aineisto kahdessa eri vaiheessa. Ensimmäisessä vaiheessa käsiteltiin vastaajien taustamuuttujat sekä hahmoteltiin aineistosta suuntaa-antavia tuloksia seurakunnan onnistumisen aiheista, ähtäriläisten

suurimmista huolenaiheista, mihin vastaajat haluaisivat osallistua sekä mistä aiheista vastaajat toivoisivat lisää tietoa ja mitä viestintäkanavia käyttäen he seurakunnan tiedotusta ja keskustelua mieluiten seuraisivat. Kirkkoherran toiveesta nostettiin esiin myös vastaajien jumalanpalveluskokemuksia ja toiveita jumalanpalveluksen alkamisajaksi.

Tuloksiin pyrittiin löytämään käytännön merkityssisältöjä dialogisesti yhdessä toimeksiantajatahon kanssa etenkin Strategiaillassa ja myöhemmin tutkimuksen käytettävyyden arviointipalaverissa. Strategiaillassa tutkija esitteli pääällimmäiset tutkimustulokset. Illassa käytiin ryhmäkeskustelua myös vuositeeman valinnasta vuodelle 2020. Keskustelu toimi peilinä esitellyille tuloksille. Painopisteeksi valikoitui Ilon kautta, mikä osaltaan korostaa vastauksista nousseen kepeämmän ja iloisemman seurakunnan rakentamista. Strategiailan jälkeen oli määrä julkaista paikallislehdessä artikkeli ensimmäisistä tuloksista. Inhimillinen unohtuminen artikkelin lehteen välittämisessä kirkkoherran työruuhkassa siirsi julkaisun heinäkuun loppupuolelle (LIITE 5).

Strategiailan jälkeen kesällä jatkettiin vastausaineiston tarkempaa analysointia. Kesän lopulla ja alkusyksystä tutkija toimitti seurakuntaan kirkkoherran kautta kullekin työalalle oman koonnin aineiston tuloksista. Työaloja ovat kasvatustyö, diakoniatyö, musiikki- ja jumalanpalvelustyö, lähetys ja kansainvälinen diakonia sekä viestintä. Lisäksi seurakuntaan toimitettiin koonti seurakunnan vision tämän hetkisestä tilanteesta. Työntekijät veivät koonnit myös työalojen vastuuryhmille ja pohtivat niissä esille tulleita asioita seurakunnan maallikkovastuunkantajien kanssa. Kaikki koonnit löytyvät seurakunnan kirkkoherralta ja tutkimuksen toteuttajalta, esimerkkitilteenä diakoniatyön koonti (LIITE 6).

Lokakuun alussa tutkija ja seurakunnan työntekijät kokoontuivat arvioimaan kyselyn käytettävyyttä, diakoni oli estynyt tulemaan kokoontumiseen, hän toimitti palautteensa kirjallisena. Tutkimuksen kokonaisraportti eli hyväksytty opinnäytetyöraportti toimitetaan seurakuntaan arviointiprosessin jälkeen keväällä 2020.

4 TULOKSET

Kyselyn vastauksista nousi kolme näkökulmaa tulosten pääteemoiksi: nykyaikaistaminen, ilo ja jalkautuminen. Toive laajemmin seurakunnan toiminnan ns. nuorennusleikkauksesta nousi vastauksista kauttaaltaan vahvasti esille tulevia vuosia ajatellen.

Raamattupiireihin ym. kokoontumisiin ei tule lähdettyä, kun ne tuntuu ´vanhojen ihmisten jutuilta`. Jotain nuorekasta toimintaa siis kaipailen!

Seurakunta ja sen arvot on tuotava nykypäivään ja peilattava nykyajan haasteisiin. Ei saa elää menneessä. Liian usein kuulee...näin meillä on aina tehty eikä olla valmiita joustamaan.

Erilaisia tapahtumia, iloa ja eloa jumalanpalveluksiin ym. tapahtumiin. seurakunnan on uudistuttava, jos aikoo ja haluaa seurakuntalaiset pitää. Ehkä Ähtärin srk haluaa keskittyä vain pieneen valiojoukkoon...

Tietenkin tulee säilyttää tietyt asiat, mutta jos nuoret ja nuoret aikuiset halutaan pitää kiinni seurakunnassa, tulee toiminnan olla sellaista, mikä heitä kiinnostaa. Asioista pitää puhua maallikon kielellä, tehdä uusia asioita ja muutenkin kehittää toimintaa lapsi- ja nuorilähtöisemmäksi. Asiat voidaan opettaa myös vähän rennommin, eikä kaivata paasausta.

Mielestäni Ähtärissä on otettu huomioon / on alettu huomioimaan nykyhetki --> ihmisten suhtautuminen uskontoon ja uskon asioihin on vuosien saatossa muuttunut. ´Rentohenkisyys` tuo varmasti nuoret vanhemmat matallammalla kynnyksellä srk:n palveluiden piiriin.

Kirkkohallituksessa työskentelevä Hannu Majamäki tulkitsee tutkimuksissa esille tullutta nuorten aikuisten nautinnonhalua positiivisena haluna nauttia elämästä aitona lahjana, iloiten. Iloiseksi ja hauskaksi Majamäki toteaa esimerkiksi jumalanpalveluksen mahdollistuvan silloin, kun se ajankohdaltaan sopii muuhun elämään ja sen sisältö puitteineen tekee onnelliseksi yhdessä muiden siihen osallistuvien kanssa. (Mikkola & Niemelä & Petterson 2006, 334.) Kyselyyn vastanneista ähtäriläisistä monet toivovat seurakunnan toiminnasta iloisempaa.

Liian totista ja vakavaa, pitäisi saada iloita, taputtaa, nauraa ja laulaa. Tulen aina jotenkin surulliseksi esim. jumalanpalveluksissa, vaikka sen pitäisi olla iloinen asia.

Enemmän toimintaa ilon kautta, vanha körttiläisyys pois, samoin paatoksellisuus. Iloista musiikkia. innostavaa, lähemmäs ihmistä tulevaa.

Suomen ev.lut. kirkon vahva kansankirkollinen historia ja asema antaa sille edelleen mahdollisuuden arvoaikuttamiseen ja yhteiskunnalliseen työhön. Jos kirkko jalkautuu dialogiin luonnollisella tavalla ihmisten elämän keskellä, uskon sisällöt jäsentyvät muihin elämäntilanteisiin ja linkittyvät osaksi maailmankuvaa, sen sijaan, että ne pysyisivät vieraina ja etäisinä. Dialogi on väline, jonka avulla sukeltaa mukaan ihmisten arkeen. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 62–63, 75, 81.)

Jalkautumalla ihmisten arkeen, työpaikoille, oppilaitoksiin, hoitokoteihin ja mediaan välitetään kuvaa siitä, että kirkko on luonnollinen keskustelukumppani. Viemällä messuja ja tapahtumia katukuvaan, tavoitetaan myös niitä, joiden suhde seurakuntaan on etäinen. Iso osa seurakuntien jäsenistä kuuluu heihin. Jalkautumiselle ja verkostoitumiselle tulee vapautua työntekijän aikaa kokoavasta toiminnasta, vaikka seurakunnan näkyminen ihmisten arjessa ei tokikaan ole vain työntekijöiden tehtävä. Jokainen seurakunnan jäsen on seurakunnan edustaja omassa ympäristössään. Seurakuntalaisia voidaan tukea toimimaan kristittyinä omassa arjessaan. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 61, 84, 93–94.)

Ähtärissä seurakunta toimii omana etäisenä yksikkönään, jolla on vain vähän kosketusta keskivertoihmisen elämään. Toiminta pitäisi tuoda lähelle tavallista ihmistä. Esimerkiksi musiikki on tässä oiva keino.

Näkyminen somessa, arkiseen toimintaan mukaan tulo (esim. tapahtumat ym.), seurakunnan työntekijöiden näkyminen arjessa ylipäättään.

Seuraavaksi esitellään kyselyn tuloksia tutkimuskysymysten mukaisesti jaotellen.

4.1 Mitkä toimintamuodoista ja palveluista ähtäriläiset kokevat tärkeiksi?

Seurakunnan lapsi- ja nuorisotyön tarpeisiin kyselyssä tiedusteltiin vastaajien tärkeimpinä pitämiään kasvatustyön osa-alueita. Lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarjottavista toimintamuodoista vastaajat pitivät selvästi tärkeimpinä päivä- ja perhekerhoja sekä ripikoulua. Seuraavaksi tärkeimpiä ovat leirit ja retket sekä koululaisten harrastekerhot. (LIITE 8.)

Vähiten tärkeiksi tulivat perhekirkot (15 vastaajaa) ja bändi- ja kuorotoiminta (18 vastaajaa). Lasten ja nuorten musiikkitoimintaa pitää tärkeänä etenkin seurakunnan toimintaan aktiivisesti osallistuvat ja seurakuntaelämää toimijuudesta käsin tuntevat. Omasta seurakuntatoimijuudestaan luopuneille, perhekirkot vaikuttavat olevan tärkeitä yhtymäkohtia seurakunnan kanssa, 31,6 % heistä valitsi ne yhdeksi tärkeimmistä. Vertailuryhmien vastaajista perhekirkot valitsivat 0–13 %.

Kirkkoon kuulumattomat ja seurakunnan toimintaan harvemmin kuin muutaman kerran vuodessa osallistuvat vastaajat pitävät tärkeimpinä kasvatustyön osa-alueina päivä- ja perhekerhoja sekä rippikouluja. Toisella sijalla ovat koululaisten harrastekerhot sekä leirit ja retket. Vähiten tärkeinä he pitävät äitien ja isien iltoja sekä parisuhdeiltoja ja perhekirkkoja.

Lapsityö sai useita kiitoksia kyselyn vapaan sanan tilassa. Perhekerhoissa ja päiväkerhojen ohessa ovat vastaajat kokeneet hyviä kohtaamisia ja ajatusten vaihtoa. Kerhojen toimintaa pidetään monipuolisena ja opettavaisena. Myös nuorten toiminta sai myös hyvää palautetta kuin myös lasten leirit ja retket sekä kouluissa tehtävä yhteistyö. Eräs vanhempi oli ollut todella tyytyväinen lapsensa rippikouluun ja etenkin ennen leiriä olleeseen vanhempainiltaan.

Yhteiskeskustelun ja leirin sääntöjen läpikäymisen jälkeen lähetin lapseni turvallisin mielin ensimmäistä kertaa pois kotoa noin pitkäksi aikaa.

Nuorisotyö sai jonkin verran myös kehittämistoiveita. Mm. viikonloppuihin toivotaan lisää tekemistä.

Mietin aina, että miten nuorisotyötä voisi elvyttää entisestään hyvän perustyön lisäksi. Warkki-toimintaa tehostamalla? Tai miten rippikoulun jälkeen nuoret voisivat jäädä seurakuntaan? Huoli on Ähtärin nuorista kovasti. Päähteet yms. on niin kovasti Ähtärinkin kohdalla...

Avoimen sanan tilassa kristinuskon juurruttamista lasten ja nuorten elämään pidettiin hyvänä asiana mutta eräs vanhempi oli puolestaan huolissaan, etteivät kirkon opetukset ja kodin opettama arvomaailma olisi ristiriidassa.

Pidän tärkeänä kristinuskon ilosanoman ´juurruttamista` lapsiin ja nuoriin ikätasoon sopivalla tavalla. Lapsena saatu uskonnollinen kasvatus ja arvo- maailma kantavat elämää aikuisena ja luovat laajempaa ymmärrystä asi- oista.

Uskonnon paasaaminen = huono , uskonnon / uskonnoista opettaminen = hyvä. -- koen tärkeäksi että omaa arvomaailmaa / lapsille opettamaani ei kirkko vesitä tai ole ristiriidassa. Esim. Älä syrji ketään, kaikki on saman arvoisia. Jotkut naiset tai miehet voivat myös keskenään mennä naimisiin ja se on ihan ok. Eletään kuitenkin jo 2010-lukua. Opetan myös lapsiani ajattelemaan ja kyseenalaistamaan maailmaa. Sen vuoksi jollain tasolla pelkään seurakunnan paasaavan vain yhtä totuutta ja olevan ristiriidassa oman maailmani ja lapsille opettamani välissä.

Jälkimmäisessä esille nostettu samaa sukupuolta olevien avioliitto oli ainoa suoraan sek- suaalieettisiin teemoihin viittaava kommentti aineistossa. Sukupuolivähemmistöt olivat puolestaan kyselyssä edustettuina yhdellä vastaajalla.

Vanhempien tai huoltajan kanssa asuvat nuoret pitävät kasvatustyön eri osa-alueista tär- keimpinä rippikouluja, koululaisten harrastekerhoja sekä leirejä ja retkiä. Vähiten tär- keiksi he näkevät äitien ja isien illat sekä parisuhdeillat, perhekirkot ja lastenhoidon sekä bändi- ja kuorotoiminnan. Jälkimmäinen sai vähän kannatusta mahdollisesti sen vuoksi, ettei Ähtärin seurakunnassa ole viime vuosina ollut erityistä nuorten musiikkitoi- mintaa. Toisaalta 16–19 -vuotiaat puolestaan ovat verrattain kiinnostuneita bändi ja mu- siikkiryhmiin osallistumisesta.

Nuori aikuisuus on monivivahteinen elämänvaihe; tässäkin nuorten aikuisten pienessä otoksessa on niin huoltajien kanssa asuvia kuin yksin asuvia sekä avo- tai avioliitossa olevia ja lasten vanhempia. Heidän mielipiteensä eroavat yllättävän paljon nuorten vas- tauksista, joskin pienten vastaajaryhmien tulosten yleistettävyydessä on syytä olla maltti- linen. Lapsityö, lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarjottava bändi- ja kuorotoiminta, koko perheen tapahtumat, yhteistyö eri tahojen kanssa sekä lastenhoitoapu ovat nostaneet mer- kitystään siirryttäessä nuoruudesta nuoreen aikuisuuteen. Rippikoulu, leirit ja retket sekä nuortenillat ovat puolestaan menettäneet merkitystään. Rippikouluja nuoret aikuiset ar- vostavat vertailuryhmistä selvästi vähiten.

Rippikoulu tavoittaa Ähtärissä liki kaikki 15-vuotiaat. Sen voidaankin ajatella olevan ”seurakuntatyön kivijalka ja loistava mahdollisuus koko kirkon tulevaisuudelle.”

(Ähtärin seurakunta 2019, 14.) Kuitenkaan kyselyn mukaan juuri kohdattuja nuorisotyön olennaisia muotoja ei koeta tärkeiksi enää muutaman vuoden kuluttua. Kati Niemelän pitkittäistutkimus osoittaa, ettei seurakunnan toiminta kiinnosta nuoria aikuisia viisi vuotta rippikoulun jälkeen. Ajanpuute muilta harrastuksilta ja opiskeluilta estää osallistumista kuin myös sosiaaliset tekijät. Elleivät ystävät osallistu seurakunnan toimintaan, ei itseäkään kiinnosta. Osa Niemelän tutkimuksen vastaajista koki seurakunnan edustavan pakkouskomista eikä suhdetta instituutioon nähty tarpeellisena henkilökohtaiselle uskolle. Seurakunnasta lähtöisin olevat asiat vaikuttavat vähemmän kuin edelliset asiat. Niemelän tutkimuksessa nuoret aikuiset olivat esittäneet toiminnalle vastaavia toiveita kuin ähtäriläiset tässä tutkimuksessa: vapaamuotoisempaa ja kaavamaisuuksia välttävää toimintaa, yhteisöllisempää ja rennompaa ilmapiiriä, nykyaikaisempaa musiikkia sekä julistavan toiminnan tilalle avointa keskustelua, jossa vastauksia ei anneta valmiina. (Niemelä 2007, 150, 155, 157, 159.)

Seurakunnan tukimuodoista tärkeimpinä kyselyyn vastanneet nuoret aikuiset pitivät keskusteluapua, vertaistukiryhmiä sekä ystävien ja seuran löytymistä, kun taas nuorten eniten arvostama virkistystoiminta on vähemmän tärkeää nuorille aikuisille. Hannu Majamäki pohtii nuorten aikuisten tuovan kirkkoon laaja-alaisesti suvaitsevaisuutta; heitä ei häiritse ihmisten erilaiset tavat uskoa vaan he pystyvät elämäänsä monikulttuurisesti myös kirkon sisällä. Kirkko puolestaan voi muodostua nuorelle aikuiselle paikaksi, jossa voi pysähtyä elämän syvien asioiden äärelle ja jonka pohjalta ponnistaa kohti pelottavaakin tulevaisuutta. (Mikkola ym. 2006, 341.)

Liitteessä 7 esitellään missä määrin vastaajat pitävät eri tukimuotoja tärkeinä, millä tavoin vastaajien sosioekonominen tausta vaikuttaa ja mitä merkitystä sukupuolella on vastaajien arvostuksille. Seurakunnan tukimuodoista selvästi tärkeimmäksi nähdään iäkkäiden huomioiminen, näin etenkin työssäkävijöiden keskuudessa. Työssäkävijämiehistä 83 % ja -naisista 65 % (yhteensä 70 %) on valinnut iäkkäiden huomioimisen yhdeksi tärkeimmistä tuen muodoista, mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavista 60 % (sekä miehistä että naisista) ja opiskelijoista 38 %.

Toiseksi tärkeimmäksi nähdään keskusteluapu. Tärkeimpänä se nähdään mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavien keskuudessa, heistä 63 % on valinnut sen yhdeksi tärkeimmistä tukimuodoista. Opiskelijoista sen on valinnut 57 % ja työssäkävijöistä 47 %.

Naiset kokevat keskusteluavun tärkeämmäksi kuin miehet, mahdollisen diakonisen avun tarpeen omaavilla ero on hieman pienempi kuin työssäkävijöillä.

Vastaava ero naisten ja miesten välillä on havaittavissa sururyhmien ja muiden vertaistukiryhmien tärkeydessä, joskin työssäkävijöiden välillä ero on huomattavasti pienempi kuin mahdollisen diakonisen avun tarpeen omaavien keskuudessa. Yhteensä työssäkävijöistä 51 % oli valinnut vertaisryhmät yhdeksi tärkeimmistä tukimuodoista, opiskelijoista 38 % ja mahdollisen diakonisen tuentarpeen omaavista 31 %. Vertaistukiryhmät, ruoka-apu ja virkistystoiminta ovat kolmanneksi tärkeimpiä vastaajien keskuudessa.

Seurakunnan jakama ruoka-apu saa erityistä kiitosta kyselyn avoimissa vastauksissa lapsi- ja nuorisotyön ohella. Vastaajista liki puolet (46,9 %) on merkinnyt ruoka-avun yhdeksi seurakunnan tukimuodoista tärkeimpänä pitämistään, tämä korostus saattaa olla osin seurausta siitä, että kyselykaavakkeita jaettiin ruokajakelussa. Toisaalta vaihtoehtoja pyydettiin valitsemaan 3–5 vastaajan tärkeimpänä pitämää seurakunnan tukimuotoa, joten niihin voi hyvin lukeutua ruoka-apu myös monilla, jotka eivät sitä tarvitse. Opiskelijat näkevät ruoka-avun toiseksi tärkeimpänä tukimuotona, mahdollisen diakonisen avun tarpeen omaavat kolmanneksi tärkeimpänä ja työssäkävijät viidenneksi tärkeimpänä. Merkittävää eroa mahdollisen diakonisen avun tarpeen omaavien miesten ja naisten välillä ei tässä kohdassa ole, mutta työssäkävijöissä ero on huomattava; heistä 49 % naisista on valinnut ruoka-avun yhdeksi tärkeimmistä, miehistä 27 %.

Opiskelijoille tärkein tukimuoto on virkistystoiminta, esim. leirit ja retket, heistä 67 % on valinnut sen yhdeksi tärkeimmistä. Työssäkävijöistä 46 % on valinnut virkistystoiminnan yhdeksi tärkeimmistä, mahdollisen diakonisen tarpeen omaavista 34 %. Virkistystoiminnan miehet kokevat tärkeämmäksi kuin naiset, työssäkävijöillä ero on pienempi kuin mahdollisen diakonisen tarpeen omaavilla.

Miehistä reilut puolet pitää virkistystoimintaa tärkeänä, riippumatta heidän työssäkäyntistatuksestaan. Vertaistukiryhmät työssäkävivät miehet puolestaan kokevat huomattavasti tärkeämmiksi kuin mahdollisen diakonisen tarpeen omaavat miehet, keskusteluavun kohdalla ero on päinvastainen; mahdollisen diakonisen tarpeen omaavat miehet kokevat sen tärkeämmäksi kuin työssäkävivät miehet.

Osassa vastaajaryhmiä nousi muita tukimuotoja vertaistukiryhmien, ruoka-avun ja virkistystoiminnan rinnalle tai ohi. Opiskelijoille ystävien tai seuran löytyminen sekä tuki talousasioissa ovat tärkeämpiä kuin vertaistukiryhmät. Mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaaville ystävien tai seuran löytyminen on yhtä tärkeää kuin virkistystoiminta ja tärkeämpää kuin vertaistukiryhmät, heistä miehille myös hartaudet ja muut vierailut laitoksissa ja yhteistyötahojen toiminnassa sekä kotikäynnit ovat myös tärkeämpiä kuin vertaistuki.

Vastaajista yhteensä 15 ilmoitti itsensä tai läheisensä kaipaavan tai kaivanneen vertaistukea tai muuta tukea jossain asiassa, mihin ei ole Ähtäristä apua löytänyt. Tukea toivottiin varamummo- tai varapappatoiminnan tai muun lastenhoitoavun muodossa, parisuhteelle toivottiin tukea sekä Ähtäriin kotiutumisen tueksi tutustumismahdollisuuksia ja tietoa alueen palveluista. Myös mielenterveysteema mainittiin vertaistuen toiveena sekä yhteisryhmä laihduttamisen tueksi. Kiitosta sai alkamassa oleva sijaisperheiden vertaistuki. Eräs vastaaja totesi, etteivät seurakunnan tukimuodot kosketa, vasta kuin hädässä:

Arki on monella kiireistä suorittamista. Kun kriisi kohtaa, vasta silloin tulee näitä asioita miettineeksi ja hädän hetkellä on hyvä jos joku kerkiää kuuntelemaan. Teette tärkeää työtä, vaikka kaikkia ette ole lähellä, vasta kun on kriisi sattunut. <3

4.2 Millaiseen toimintaan ähtäriläiset osallistuisivat mieluiten?

Kysyttäessä omaa osallistumiskiinnostusta joko yksin tai perheen kanssa, koko vastaajakunnan kesken houkuttelevimmiksi toiminnoiksi osoittautuivat liikunnalliset tapahtumat ja ryhmät sekä konsertit ja yhteislaulutilaisuudet. Kumpiakin oli valinnut yli puolet vastaajista.

Liikunnalliset toiveet sopivat yhteen Liikkuva seurakunta -toimintamallin kanssa, jonka tarkoituksena on edistää sekä seurakuntien työntekijöiden että seurakuntalaisten liikuvampaa elämäntapaa. Liikunnan esiin ja käyttöön nostaminen kirkossa pohjaa kristilliseen ihmiskäsitykseen. Se sisältää myös yhteisöllisen ulottuvuuden ehkäisten ulkopuolisuutta ja syrjäytymistä. ”Liikunta on väline monenlaiseen kohtaamiseen.” Useimmissa hiippakunnista ja monissa seurakunnissa on liikunta-agentteja, jotka oman

seurakuntatyönsä ohella innostavat lisäämään seurakuntien toimintaan liikuntaan ja luovat yhteyksiä paikallisiin kouluihin, urheiluseuroihin ja yrityksiin. Liikkuvan seurakunnan internetsivuilla on monia ideoita liikunnallisuuden lisäämiseksi työyhteisössä ja seurakunnassa. Esimerkiksi Lapuan Tuomiokirkkoseurakunnassa on useina vuosina järjestetty liikuntaviikkoja, joiden aikana järjestetään eri-ikäisille liikunnallisia tapahtumia ja viikkotoimintaan on lisätty liikkumista. Liikuntaviikko on Lapualla päätetty liikuntakirkkoon. (Suomen ev.lut. kirkko. Liikkuva kirkko.)

Kysyttäessä ähtäriläisten mielipidettä seurakunnan musiikkitarjonnasta, sai se keskiarvosanan 2,24 = riittävä – (1=monipuolista, 2=riittävää, 3=vähäistä). Toiveita ja ideoita musiikkityölle kysyttiin kyselyssä avoimella kysymyksellä. Niitä tuli paljon, keskeisimpänä niistä musiikkitarjonnan monipuolistaminen etenkin gospelmusiikilla. Toive laajemmasta tiedottamisesta myös esitettiin.

Klassisen musiikin ja kuorolaulun ystäviä löytyy vastaajista. Myös yhteislaulutilaisuuksia toivotaan. Enemmän toivotaan kuitenkin ihmistä lähelle tulevaa musiikkia.

Enemmän omaa musiikkitoimintaa. Gospelmusiikin arvostusta. Bändi, housband, gospelkuoro, ylistyskuoro, projektikuoro, erilaiset musiikki- ja lauluryhmät puuttuvat kokonaan seurakunnasta. Paikallisten gospelmusiikkia tekevien henkilöiden arvostamista, kannustamista ja tukemista, myös niiden, joilla ei ole esittää mitään tutkintoa. Yhteistyötä ja yhteishenkeä kaikkien musiikin tekijöiden ja esittäjien välille.

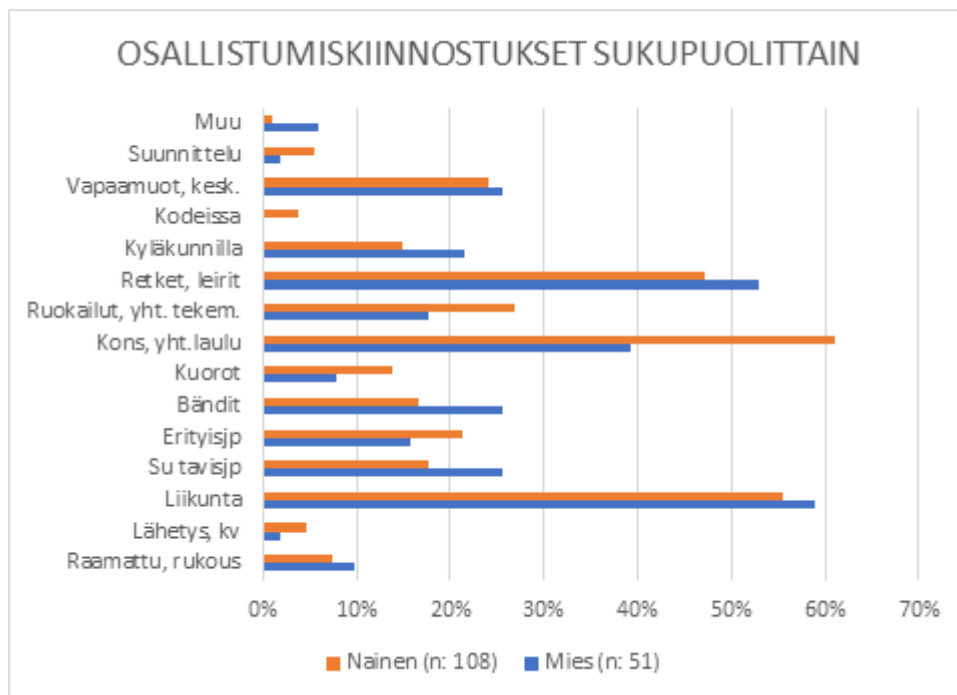
Kahvikonsertteja, jammailua eli keskustelua ja esim. lapsille matalan kynnyksen soittimien kokeilua, jossa asiansa osaava ohjaaja ohjaa rytmit lauluiksi... Seurakuntien musiikkitoimet ovat usein suorituskeskeisiä ja siksi kovin tylsiä. Yhteislaulutkin läpilaulua useimmiten. Eloa ja välisoittoja niihin...

Ihmistä lähelle tulevaa esiintymistä, esim. duoja ja pieniä bändejä. Kirkkokuorot ja klassinen musiikki uppoavat vain pieneen osaan Ähtärin väestöä.

Kolmanneksi eniten valintoja sai osakseen retket ja leirit. Neljännelle sijalle osallistumiskiinnostuksissa pääsivät vapaamuotoiset tilaisuudet, joissa tilaa keskustella kiinnostavista asioista, ja ruokailut, yhteinen ruoanlaitto ja muu yhdessä tekeminen.

4.2.1 Eri vastaajaryhmien kiinnostuksia

Alaikäisten ja kotona asuvien lasten vanhemmat ovat selvästi kiinnostuneempia toiminnallisista kokoontumisista ja vapaamuotoisuudesta kuin vanhemmat, joiden lapset ovat täysi-ikäisiä ja omillaan asuvia. Täyteen ikään tulleiden lasten vanhempia kiinnostaa puolestaan selvästi enemmän konsertit ja yhteislaulutilaisuudet kuin nuorempien lasten vanhempia. (LIITE 8.)

KAAVIO 3. Osallistumiskiinnostukset sukupuolittain

Konsertit ja yhteislaulutilaisuudet kiinnostavat etenkin 60–64 -vuotiaita mutta myös mahdollisen diakonisen tuen tarpeen omaavia eniten. Mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavilla naisilla kiinnostus konsertteihin ja yhteislaulutilaisuuksiin (70 %) ylittää vertailun keskiarvot. Liikunnalliset tapahtumat ja ryhmät kiinnostavat eläkeiän lähestyessä tai mahdollisten diakonisten avuntarpeiden tullessa kohdalle toiseksi eniten, kuitenkin vähemmän kuin mitä vastaajien keskiarvo on. Retket ja leirit kiinnostavat silloin pääosin vähemmän kuin mitä kyselyn keskiarvo näyttää. Kuitenkin mahdollisen diakonisen tuen omaavia miehiä kiinnostaa eniten juuri osallistuminen retkille ja leireille (47 %), liki yhtä paljon kuin mitä miesten retki- ja leirikiinnostuksen keskiarvo on. Diakonisen avuntarpeen omaavia naisia puolestaan retki- ja leiritoiminta kiinnostaa huomattavasti vähemmän (20 %) kuin mitä naisten keskiarvo on.

Konserttien ja yhteislaulutilaisuuksien jälkeen toiseksi eniten mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavia naisia kiinnostavat etenkin vapaamuotoiset tilaisuudet, joissa on tilaa keskustella kiinnostavista asioista, sekä liikunnalliset tapahtumat ja ryhmät (50 % molempia). Kiinnostus vapaamuotoisia tilaisuuksia kohtaan on heillä selvästi suurempaa kuin mitä naisvastaajien keskiarvo on. Muutenkin vapaamuotoiset tilaisuudet kiinnostavat mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavia enemmän kuin vertailun muita ryhmiä. Ruokailut, yhteinen ruoanlaitto ja muu yhdessä tekeminen kiinnostavat verrattain vähemmän 60–64 -vuotiaita kuin keskivertovastaajia ja mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavia.

Myös kiinnostusta bändeihin ja musiikkiryhmiin osallistumista kohtaan osoitettiin merkittävästi (32 valintaa), ottaen huomioon, että musiikilliset lahjat ja taidot eivät ole kaikkien osana. Myös kuorotoimintaa kohtaan osoitettiin jonkin verran kiinnostusta (19 valintaa). Miehiä bändit ja musiikkiryhmät kiinnostavat hieman naisia enemmän, kuorot puolestaan kiinnostavat hieman enemmän naisia kuin miehiä (vastaajia toki näiltä osin niin vähän, ettei vertailu ole välttämättä laajemmin yleistettävissä). 16–19 -vuotiaat puolestaan ovat verrattain kiinnostuneita bändi ja musiikkiryhmiin osallistumisesta, heistä 8/21 (38,1 %) valitsi bändit yhdeksi, mihin itse mieluiten osallistuisi, kuorotoiminnan valitsi vain yksi nuori (4,8 %). Bändeissä ja musiikkiryhmissä toimiminen kiinnostaa eniten juuri nuoria ja selvästi enemmän kuin mitä vastaajien keskiarvo on (20 %). Muutamaan avoimeen vastaukseen nuorten kiinnostus oli myös kirjattu: ”Enemmän mahdollisuuksia harrastaa musiikkia esim. nuorten bändikerho.”

Kahdessa vastauksessa nuorille aikuisille toivotaan kokoontumisia, jotain vastaavaa kuin äideille ja isille mutta vapaana ”lapsipakosta”, keidashetkiä kaikille aikuisille. Nuoret aikuiset osallistuisivat myös muita vertailuryhmiä mieluummin kyläkunnilla tapahtuvaan toimintaan.

Eniten miehiä kiinnostaa osallistua liikunnallisiin tapahtumiin ja ryhmiin sekä retkille ja leireille, näitä valitsi yli puolet kyselyyn vastanneista miehistä. Konsertit ja yhteislaulutilaisuudet kiinnostavat miehiä kolmanneksi eniten, kuitenkin huomattavasti vähemmän kuin naisia. Bändeihin ja musiikkiryhmiin osallistuminen kiinnostaa puolestaan miehiä enemmän kuin naisia, mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavia miehiä vielä enemmän (40 %) kuin mitä miesten keskiarvo näyttää (25 %). Kokonaisuudessaan bändeissä

ja musiikkiryhmissä kuin myös kuoroissa toimimisesta ovat mahdollisen diakonisen tuentarpeen omaavat sekä miehet että naiset selvästi kiinnostuneempia kuin työssäkävijät. Mahdollinen yhteistyö musiikki- ja diakoniatyön kanssa näiden asiakasryhmien tavoittamiseksi voi olla paikoillaan. Toisaalta bändeissä ja musiikkiryhmissä toimiminen kiinnostaa erityisesti myös seurakuntaan aktiivisesti osallistuvia tai seurakunnan kanssa muulla tavoin usein tekemisissä olevia sekä seurakunnassa nykyään tai aiemmin toimineita. 60-64 -vuotiailla kiinnostus osallistua musiikintekemiseen seurakunnassa on vähäisempää kuin muilla ikäryhmillä.

Neljännes haja-asutusalueella asuvista vastaajista tahtoisi osallistua kyläkunnilla tapahtuvaan toimintaan, keskustassa asuvista kymmenesosa. Yhteensä osallistumiskiinnostusta kyläkunnilla toteutettavaan toimintaan ilmaisi 27 vastaajaa. Huomion arvoista on, että nuoret aikuiset osallistuisivat muita vertailuryhmiä mieluummin kyläkunnilla tapahtuvaan toimintaan (nuorista aikuisista 40 %, seuraavaksi eniten 30–39 -vuotiaista 21,2 %)., Suunniteltaessa toimintaa kyläkunnille, lieneekin hyvä huomioida erityisesti nuoret aikuiset ja kolmekymppiset sekä miehet, joista 21,6 % ilmaisi kiinnostusta kyläkunnilla toteutettavaa toimintaa kohtaan (naisista 14,8 %).

4.2.2 Jumalanpalveluskiinnostukset

Kysymys jumalanpalvelusten parhaasta alkamisajasta olisi ollut syytä asettaa selkeämmin vastaajan omaa osallistumista koskevaksi, esim. ”Mihin aikaan osallistuisit mieluiten sunnuntain jumalanpalvelukseen?” tai kysymyksessä olisi pitänyt pyytää perusteluja vastaukselle. Kyselyssä käytetyn kysymysmuodon ”Mikä on paras alkamisaika sunnuntain jumalanpalvelukselle?” vastausperusteena voi olla jokin muu kuin oma osallistuminen (esim. mummomme ehtii käydä kirkossa, ennen kuin menemme hänelle kylään; millä tavoin jumalanpalvelus on vähiten muun elämän esteenä, jos vaikka sinne joskus täytyy mennä käymään). Vaihtoehdoissa olisi myös täytynyt olla ilta-aika kuten klo 18, kaavakkeessa oli klo 10, klo 11, klo 13, klo 16 ja ”jokin muu, mikä”. Vaihtoehdoista myös pystyi valitsemaan useita, mikä saattoi vähentää hajontaa. Ilta-ajan selkeä asettaminen luetteloon ja tarkempi kysymyksen muotoilu olisivat voineet tuoda enemmän eroja tuloksiin.

Käytetyn kysymysmuodon vastauksista on luettavissa, että ähtäriläisten mielestä klo 10 on paras alkamisaika sunnuntain jumalanpalveluksen alkamisaika. Seurakuntaan aktiivisesti osallistuvilla tai muuten paljon seurakunnan kanssa tekemisissä olevilla sekä seurakuntaelämää toimijuudesta käsin tuntevilla on enemmän kiinnostusta jumalanpalvelusajan muuttamiseen tai vaihteluun kuin etäisillä ja vastauksensa muuhun kuin seurakuntaelämän toimijuuden tuntemiseen perustavilla.

Parhaimpana jumalanpalveluksen osa-alueena koettiin lasten huomiointi, sanallisessa palautteessa myös kirkon takaosaan järjestetyt lasten leikkipaikka ja puuhapussit saivat kehuja. Toisaalta osassa vastauksista toivottiin lasten parempaa huomioimista saarnoissa. Eräs vastaaja toivoi lapsille omia musiikkitapahtumia kirkkoon. Ähtärin seurakuntapastori totesi tutkimuksen merkittävimmäksi anniksi oman työnsä osalta kohderyhmien paremman huomioimisen jatkossa.

Jumalanpalvelukset uuvuttavaa paatosta jopa nuorten ja lasten, kun aiheet iloisia. Iloa ja valoa ja vähän kevyempi lähestyminen aiheisiin.

Lapsille omia musiikkitapahtumia kirkkoon: ”Tulisi kirkko lapsille tutummaksi. Tavallisten messujen` aikaan ei lapsen kanssa uskalla / kehtaa kirkkoa tutkia ja siihen tutustua.

Myös aikuisten tilaisuuksiin toivottiin maallikkotajuisempaa puhetta ja ettei tarvitsisi kokea, ettei osaa olla oikein jumalanpalveluksessa. Luterilaisen historian ja teologian professori Kirsi Stjerna nostaa esiin, miten vuosisatoja elänyt kirkollinen kieli ja terminologia on pääosin miesten kirjoittamaa. Hengellisyyden kieli on heijastanut enemmän ”munkkien hartautta kuin nykyihmisen merkityksen etsintää.” (Inkala & Komulainen 2016, 141–143.) Miesten kieliperintö ei kuitenkaan näytä kutsuvan miehiä, jotka ovat vähemmistönä seurakuntien tilaisuuksiin osallistujissa. Ja vaikka naiset ja nykymiehet ovat jo pitkään tuoneet omia kielikuviaan kristillisyyteen, on se edelleen vierasta satunnaiselle kirkossakävijälle. Ymmärrettävä sanasto ja puhetapa on syytä huomioida niin jumalanpalveluksissa, toimituskeskusteluissa, sielunhoitotilanteissa kuin erilaisissa viestinnän muodoissa (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 76).

Vastaajien kiinnostus sunnuntain tavallisia jumalanpalveluksia kohtaan on aavistuksen suurempi kuin erityisjumalanpalveluksia kohtaan, 60–64 -vuotiailla huomattavasti suurempi (tavalliset 38 %, erityisjp 21 %). Mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavilla

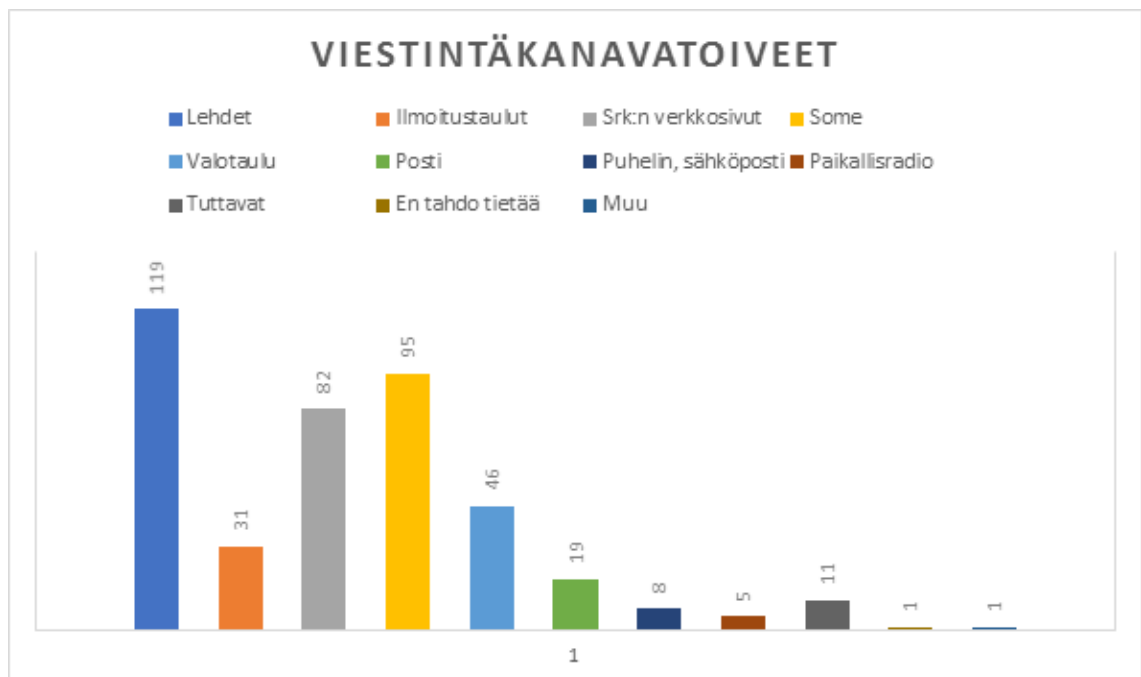
kiinnostus erityisjumalanpalveluksia kohtaan on selvästi suurempi kuin tavallisia jumalanpalveluksia kohtaan (tavalliset 17 %, erityisjpp 26 %). Alaikäisten lasten vanhempia kiinnostavat erityisjumalanpalvelukset, täysi-ikäisten lasten vanhempia tavalliset jumalanpalvelukset. 16–19 -vuotiaista vain yksi haluaisi osallistua jumalanpalveluksiin.

Avoimissa vastauksissa oli runsaasti toiveita gospelmessuista, Tuomasmessuista, Metallimessusta ja Majataloilloista. Kiinnostusta oli myös erityisjumalanpalveluksissa mahdollisesti tarvittavien erilaisten kuorojen ja bändien perustamiselle. Jumalanpalveluksen jälkeiset seisomakahvit saivat kiitosta eräältä vastaajalta.

Ihmisillä ei ole niin kiire pois jumalanpalveluksesta vaan näin mahdollistetaan ihmisten kohtaaminen <3!

4.3 Minkä viestintäkanavien kautta vastaajat tahtovat seurata seurakunnan asioita?

Kyselyn vastaajat tahtoisivat seurata seurakunnan tiedotusta ja keskustelua ajankohtaisista asioista ensisijaisesti lehtien kautta. Toisella sijalla on internet; sosiaalinen media ja seurakunnan verkkosivut. Kolmanneksi eniten halutaan seurata keskustassa sijaitsevan valotaulun sekä ilmoitustaulujen tiedotuksia.

KAAVIO 4. Vastaajien viestintäkanavatoiveet (n = 160)

Sosiaalisen median kautta seurakunnan viestintää toivovat etenkin nuoret, nuoret aikuiset ja alaikäisten lasten vanhemmat ja huoltajat. Seurakunnan verkkosivuja nuoret ja nuoret aikuiset seuraavat selvästi muita vertailuryhmiä vähemmän. Ilmoitustauluja suosivat nuoret ja alaikäisten lasten vanhemmat. Lasten vanhemmat myös etsivät tietoa seurakunnan verkkosivujen kautta enemmän kuin vertailuryhmät. (LIITE 8.)

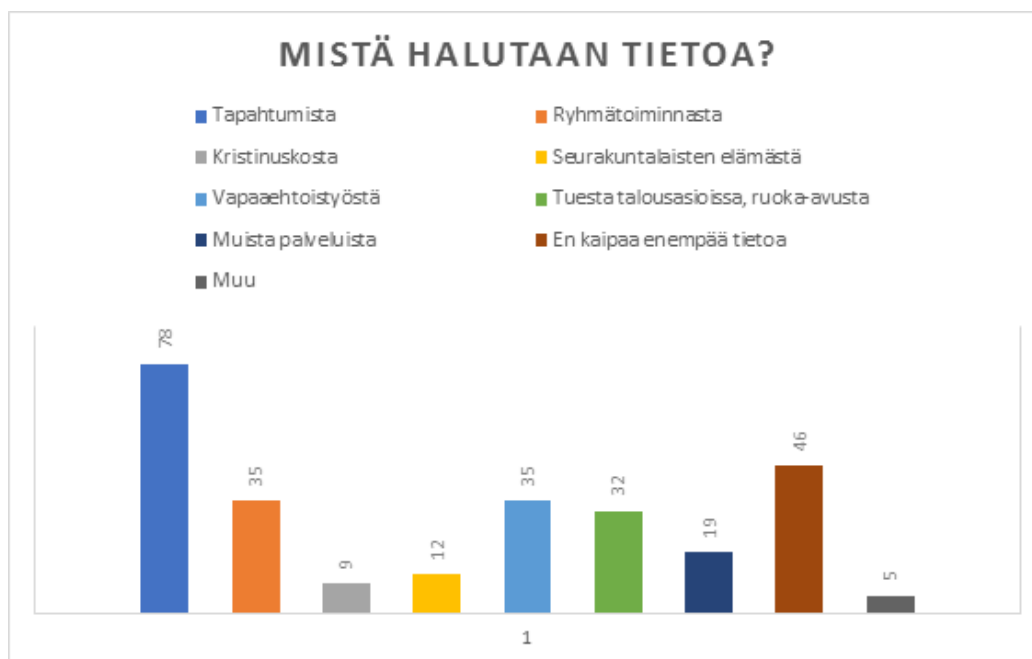
Suurimmalle osalle kirkon jäsenistä heidän mielikuvansa kirkosta ja paikallisseurakunnasta muodostuu julkisen median kautta sekä seurakunnan omien viestien myötä. Median, kuten lehtien kautta tapahtuva näkyvyys on tehokasta; sillä tavoin pystytään tavoittamaan laajempi kohderyhmä kuin seurakunnan omalla viestinnällä. Aina julkaisujen arvo ei olekaan mitattavissa sillä, minkä verran esimerkiksi tapahtuman mainostaminen toi ihmisiä tilaisuuteen, vaan saiko se aikaan keskustelua kohderyhmän parissa. Eri mediat ovatkin seurakuntien tärkeitä yhteistyökumppaneita. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 151, 157-158.)

Internet on tullut vahvaksi viestinnän välineeksi painettujen julkaisujen, radion ja television sekä ilmoitustaulujen rinnalle. Kuten viestintään ja sosiaaliseen mediaan erikoistunut pastori Meri-Anna Hintsala toteaa, verkko on nykyään kiinteä osa elämän kokonaisuutta. Verkko on monille kommunikatiivinen tila, johon ei mennä, vaan jossa ollaan. Luottamusta verkossa ei hankita auktoriteettiasemalla vaan dialogilla ja kommunikaatiolla. Verkossa myös muoto on valtaa, joten sivustojen ja julkaisujen arkkitehtuuriin ja ulkonäköön on syytä kiinnittää huomiota. Nuoremmat sukupolvet käyttävät kirjallista ilmaisua selvästi vähemmän kuin vanhemmat sukupolvet, paljon ilmaistaan kuvien, videoiden ja äänitiedostojen avulla. (Inkala & Komulainen 2016, 190-192.)

Kyselyn vastaajista ilmoitustauluja 60–64 -vuotiaat seuraavat selvästi vähemmän kuin vertailun muut ryhmät. He toivovat tiedotusta myös vähemmän sosiaalisen median kautta kuin muut vertailun ryhmät. Myös mahdollisia diakonisia avuntarpeita omaavilla sosiaalisen median kannatus on hieman pienempi kuin mitä vastaajien keskiarvo on. Seurakunnan verkkosivujen seuraaminen on kuitenkin näillä vertailuryhmillä yhtä runsasta kuin keskiarvovastaajilla.

Mahdollisia diakonisia avuntarpeita omaavilla yhteydenotot suoraan kotiin postitse nousi valotaulun ja ilmoitustaulujen rinnalle, myös 60–64 -vuotiaat toivovat postitse

yhteydenottoja hieman enemmän kuin keskivertovastaajat. Henkilökohtaisia yhteydenottoja puhelimella tai sähköpostilla nämä vertailuryhmät toivovat enemmän kuin mitä vastaajien keskiarvo on. Myös nuoret aikuiset toivovat yhteydenottoja postitse sekä puhelimella tai sähköpostilla enemmän kuin keskivertovastaajat, nuoret puolestaan eivät olleet valinneet näitä yhteydenottotapoja toiveikseen.

KAAVIO 5. Mistä aiheista vastaajat haluavat tietoa

Kokonaisuudessaan eniten toivotaan tietoa tapahtumista. Tämä voi tarkoittaa niin ilmoittelua tapahtumista kuin tapahtumien sisällöllistä jakamista; mitä eri tapahtumissa tehdään, ketä niissä käy, kävijäkokemuksia. Sama koskee myös pienryhmätoimintaa, mistä tietoa halutaan toiseksi eniten vapaaehtoistyön kanssa. Liki yhtä paljon toivotaan tietoa tuesta talousasioissa ja ruoka-avusta. Noin 29 % vastaajista ei kaipaa enempää tietoa seurakunnasta, vähiten heitä on mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavissa.

4.4 Missä määrin toimintaa ohjaava visio toteutuu tällä hetkellä?

Kyselyn viimeinen monivalintakysymys koski vastaajien mielikuvia Ähtärin seurakuntaa ohjaavien arvojen toteutumisesta. Seurakunnan strategiasta vuosille 2018–2023 eroteltuja

arvoja ei kyselyssä selitetty auki mitä niillä tarkoitetaan, vaan ne mittaavat vastaajien mielikuvia sellaisenaan.

Kysymykseen oli merkitty pakolliseksi vastata. Kaikki eivät kuitenkaan olleet siihen vastanneet ja useat olivat eri kohdissa vastanneet En tiedä mitä vastaisin. Hengellisyys oli jäänyt pois paperikaavakkeista, minkä vuoksi sitä arvioitiin vähiten, vastaajista 50. Muita arvioi 121–135 vastaajaa, 15,6–24,4 % vastaajista kutakin eriteltyä arvoa kohtaan ei siis omannut mielipidettä asiasta.

TAULUKKO 1. Vision arvojen toteutuma

	ARVIOIVIA VASTAUKSIA kokonaisvastaajamäärä kyselyllä 160	KESKIARVO 1 = Erittäin hyvin, 2 = Hyvin, 3 = Heikosti, 4 = Erittäin hei- kosti
Pyhän kunnioitus	135	1,74
Rakkaus	127	1,92
Vastuullisuus ja arjen tukeminen	125	1,91
Totuudellisuus ja oikeudenmukaisuus	121	1,96
Uudistuminen ja rohkeus	124	2,42
Hengellisyys	50	1,76
Yhteisöllisyys, kohtaaminen	124	2,06
Julistaa rohkeasti sanomaa Jumalasta	124	1,89
On läsnä ihmisten arjessa	122	2,12
On läsnä ihmisten juhlassa	132	1,79

Vision tämänhetkinen toteutuma sai kokonaisuudessaan osakseen arvosanan hyvä, keskiarvolla 1,96 (1 = Erittäin hyvin, 2 = Hyvin, 3 = Heikosti, 4 = Erittäin huonosti). Parhaiten toteutuviksi arvoiksi nähtiin Pyhän kunnioitus, Hengellisyys ja Läsnäolo ihmisten juhlassa. Toiseksi parhaiten toteutuvina nähtiin Rohkea julistus, Vastuullisuus ja arjen tukeminen sekä Rakkaus. Kolmanneksi parhaan arvioinnin sai osakseen Totuudellisuus ja oikeudenmukaisuus. Nämä kaikki asettuivat vastaajien keskiarvoissa hyvän ja erittäin hyvän välimaastoon.

Kymmenestä vision erittelystä arvosta kolme päätyi keskiarvoissa hyvän heikommalle puolelle. Eniten kehittämisen tarvetta nähdään Uudistumisessa ja rohkeudessa. Se sai kaikissa vastaajaryhmissä heikoimman keskiarvon, kokonaisuudessaan asettuen hieman hyvin ja heikosti vaihtoehtojen paremmalle puolelle keskiarvolla 2,42. Toiseksi eniten kehittämisen varaa nähdään Läsnäolossa arjessa ja kolmanneksi eniten

Yhteisöllisyydessä ja kohtaamisessa, näiden saamat keskiarvot olivat kuitenkin verrattain lähellä arvosanaa hyvin.

Liitteeseen 10 on koottu eri vastaajaryhmien näkemykset vision arvojen toteutumisesta. Positiivisimmin seurakunnan vision toteutumaan suhtautuvat nuoret aikuiset. Toiseksi positiivisimmin seurakunnan vision toteutuman näkevät Ähtärin ev.lut. seurakunnan nykyiset vapaaehtoiset, luottamushenkilöt tai työntekijät sekä nuoret/opiskelijat. Vain Uudistuminen ja rohkeus saa näiltä ryhmiltä miinusta.

Kolmanneksi positiivisimmin vision toteutumaan suhtautuvat 30-39 -vuotiaat. Myös heillä suurin osa arvoista asettuu hyvän ja erittäin hyvän toteutuman välille, vain Uudistuminen ja rohkeus sekä Läsnäolo arjessa saavat heiltä miinusta. Neljänneksi positiivisimmin suhtautuvat vision toteutumaan naiset, he arvoivat kaikki arvot paremmin toteutuviksi kuin miehet. Miehet ovat siis kriittisempiä vision arvojen toteutumista kohtaan kuin naiset.

Ähtärin ev.lut. seurakunnan entiset vapaaehtoiset, luottamushenkilöt tai työntekijät näkevät seurakunnan arvot hieman heikommin toteutuneiksi kuin nykyiset toimijat. He arvioivat heikoiten toteutuviksi Uudistumisen ja rohkeuden, Yhteisöllisyyden ja kohtaamisen sekä Läsnäolon arjessa.

Kriittisimpiä vastaajista olivat kirkkoon kuulumattomat sekä vapaaehtoisena, luottamushenkilönä tai työntekijänä jossain muussa kristillisessä seurakunnassa toimivat tai toimineet. Nämä vastaajaryhmät ovat pienet (ei kuulu kirkkoon 8, muu seurakunta 11), minkä vuoksi tulosten laajemmassa yleistyksessä on hyvä olla varovainen. Selvä kriittisyyden korostus kuitenkin näkyy näiden ryhmien arvioissa. Eniten kehitettävää he näkevät muiden vastaajaryhmien tavoin Uudistumisessa ja rohkeudessa. Toiseksi eniten kehitettävää he näkevät Läsnäolossa arjessa, Totuudellisuudessa ja oikeudenmukaisuudessa sekä Yhteisöllisyydessä ja kohtaamisessa. Merkittäviksi kehittämisen alueiksi he arvioivat muista vastaajaryhmistä pääosin poiketen myös Rohkean julistuksen ja Hengellisyden. Ei kirkkoon kuuluvat näkevät kehitettävää myös Rakkaudessa.

Vision toteutuman keskiarvossa hyvin ja heikosti -arvosanojen välimaastoon asettuivat myös miehet ja vanhemmat, joiden lapset ovat omillaan asuvia täysi-

ikäisiä. He kummatkin arvioivat Uudistumisen ja rohkeuden jälkeen eniten kehitettävää löytyvän Läsnäolosta arjessa. Heiltä hieman miinusta saivat myös Yhteisöllisyys ja kohtaaminen, Vastuullisuus ja arjen tuki, Rakkaus sekä Totuudellisuus ja oikeudenmukaisuus. Parhaiten miehet arvioivat toteutuvan Pyhän kunnioituksen ja Läsnäolon juhlassa, omillaan asuvien täysi-ikäisten lasten vanhemmat puolestaan näkivät parhaiten toteutuvaksi Hengellisyyden.

5 JOHTOPÄÄTÖKSIÄ

Yleisesti vastaajien tietotoiveet kristinuskoa sekä seurakuntalaisten elämää ja Jumalan siinä toimimista kohtaan olivat melko vähäiset. Seurakuntalaisten elämästä ja Jumalan vaikutuksista siinä tietoa toivottiin hitusen enemmän kuin kristinuskosta yleisesti. Yhteensä niistä haluaisi tietää 17 vastaajaa. Kristinuskosta ja Jumalan toiminnasta tietämisen valinnee ovat aktiivisia ja keskivertoisia seurakunnan toimintaan osallistujia. Suurin osa heistä tuntee kristillisen toiminnan myös toimijuudesta käsin, viisi vastaajista ei ole ollut kristillisen seurakunnan toimijana. Mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavat toivovat enemmän tietoa kristinuskosta sekä seurakuntalaisten elämästä ja Jumalan vaikutuksista siinä kuin mitä vastaajien keskiarvo on. Myös 60–64 -vuotiaat toivovat enemmän tietoa kristinuskosta kuin keskivertovastaajat.

Kyselyn perusteella seurakunnasta etäällä olevat eivät ole kiinnostuneita saamaan lisää tietoa kristinuskosta tai Jumalan toiminnasta seurakuntalaisten elämässä eivätkä pidä rukousta tärkeänä seurakunnan tukimuotona, heistä vain yksi vastaaja osallistuisi mieluisimpien joukossa raamattu- ja rukouspiiriin. Etäiset täytynee tavoittaa muulla tavoin kuin Sana edellä. Kenties vahvemmalla jalkautumisella, nykyaikaistamalla toimintoja sekä kevyemmällä ja iloisemmalla otteella voidaan onnistuneesti kutsua seurakunnasta etäälläkin olevia lähentymään seurakuntaa. Kyselyn tulokset kannustavat myös hyödyntämään monipuolista musiikkityötä ja liikunnallisia toimintoja seurakuntaan kutsumisessa. Ehkäpä ne voisivat toimia seurakunnan sisäänheittäjinä?

Seurakunnan työntekijät pohtivat tutkimuksen käytettävyyden arviointikeskustelussa liikuntakiinnostusten vahvaa esiintymistä tuloksissa. Joitain vuosia sitten seurakunta oli järjestänyt seurakuntalaisten toivomia lenkki-iltoja lastenhoitoineen ja iltapaloineen. Iltoihin oli tullut yksi tai kaksi osallistujaa. Parisuhdeiltaan musiikkeineen ja iltapaloineen oli tullut viisi ihmistä ja toivotulle äitien leirille kolme tai neljä. Työntekijät totesivat, että kyselyä helposti käytetään toiveautomaattina. Sitten kun jotain järjestetään, eivät ihmiset kuitenkaan tule paikalle ja perustelevat, etteivät tilaisuudet olleet sellaisia kuin haluttiin. Konsertteja järjestetään, mutta esiintyjät eivät olleetkaan mieleisiä.

Kirkolta toivotaan ”suoraa viestintää, läsnäoloa ja kirkon työn tekemistä tutuksi, mutta ei kuitenkaan kosiskelua tai tuputtamista.” Viestintää ei nykyään sovi ymmärtää vain ylhäältä alaspäin välitettävänä viesteinä, vaan kysymys on toisiinsa kietoutuneista, ihmisten välisistä viesteistä ja mielikuvista, joita ei mikään yhteisö pysty täysin hallitsemaan. Omalla toiminnalla mielikuviiin voi kuitenkin vaikuttaa. Seurakunnan on hyvä omalla toiminnallaan pyrkiä luomaan mielikuvaa, jonka seurakunnan jäsenet voivat kokea luotettavana ja sellaisena, mihin he haluavat sitoutua. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 152, 156.)

Laadukkaaseen viestintään tarvitaan tietoa ihmisten tarpeista, jotta tiedetään mihin lähetetään vastaamaan. Viestintänäkökulma on hyvä ottaa mukaan jo toiminnan suunnitteluun: millä tavoin, kenelle ja milloin toiminnasta viestitetään? Mitä viestinnällä luvataan? Pitkien tekstien sijaan on hyvä panostaa viestien visuaalisuuteen. ”Viestin ulkoasun perusteella tehdään päätös siitä, miten sisältöön suhtaudutaan – ja halutaanko siihen ylipäänsä tutustua tarkemmin.” Myöskään samanlainen viestintä ei palvele eri kohderyhmiä. Tiedottaminen sekä mielikuvien luominen ja niiden muuttaminen on pitkäjänteistä työtä. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 155, 160-163, 168)

Kyselyn vastaajat tahtoisivat seurata seurakunnan tiedotusta ja keskustelua ajankohtaisista asioista ensisijaisesti lehtien kautta. Toisella sijalla on internet; sosiaalinen media ja seurakunnan verkkosivut. Eniten tietoa toivotaan tapahtumista, toiseksi eniten pienryhmätoiminnasta ja vapaaehtoistyöstä.

Seurakuntalaisuus ja evankeliumin välitys toteutuu nykyään myös verkossa, se on luonnollinen osa tämän ajan ihmisen elämää, ympäristö, jossa eletään. Moni, joka ei mielellään keskustele uskon kysymyksistä kasvotusten, voi verkon välityksellä anonyymiyden suojassa käydä keskustelua mieltään painavista asioista. Myös kirkon vapaaehtoisuus voi toteutua verkossa, mahdollistaen seurakuntalaisena toimimisen nykykristityn elämän kontekstissa. Sosiaalista mediaa käytetään myös avun koordinoinnin välineenä. Usein sosiaalisessa mediassa teologisen pohdinnan lähtökohdaksi nousevat ihmisten arkikokemukset. Verkko on monin tavoin tavoitettava, informaatiota jakava ja ihmisiä yhdistävä toimintaympäristö. (Inkala & Komulainen 2016, 196–201.) Näiden mahdollisuuksien tiedostaminen, pohtiminen ja käyttöönotto on myös osaltaan jalkautumista ihmisten arkeen.

Osa seurakunnan työaloista työskentelee enemmän näkyvinä seurakunnasta etäällä oleville, osa tekee myyräntyötä elämänsä hädän keskellä elävien parissa. Viestinnän avulla voidaan seurakunnan laaja-alaista työtä ja tarjontaa tehdä paremmin tunnetuksi ja luoda seurakunnalle toivottua imagoa. Tarttumalla paikkakunnan ihmisten huolenaiheisiin entistä näkyvämmiin, myös kertomalla toimista mitä huolenaiheiden hyväksi tehdään, voisi Ähtärin seurakunta näkyä vahvemmin yhteisönä, joka välittää alueensa ihmisistä. Tämä voisi osaltaan parantaa seurakunnan uskottavuutta, minkä vajeita parissa vastauksessa kehoitettiin korjaamaan, sekä toimia kutsuna osaksi tuota välittävää yhteisöä. Viestinnällä ei kuitenkaan tule luoda epäaitoja lupauksia vaan sen tulee olla linjassa todellisuuden kanssa (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 156). Muuten seurakuntaan uutena tai uudelleen tuleva voi joutua pettymään löytämäänsä.

Kun jotain erityistä järjestetään, olisi mielestäni hyvä, että tilaisuuksiin olisi valmisteltu sekä kutsuja että kutsujia osallistujien mukaan houkuttelemiseksi seurakunnan viikkotoimintaan, pienryhmiin ja jumalanpalveluksiin. Kutsuminen muuhun toimintaan tulisi tapahtua luontevasti, ilman tuntua tuputtamisesta. Ystävyysuhteiden syntyminen on yksi vahvimpia syitä tulla mukaan ja sitoutua seurakuntaa. Kyselyn sukupuolivähemmistöjen edustaja toivoo, että seurakunnassa olisi tilaa ja hyväksyntää ihmisten olla sellaisia kuin he ovat. Juuri ystävyystyminen vaatii uskallusta kohdata toinen sellaisena kuin hän on, ja toki uskallusta antaa toisten tutustua itseensä. Myös pitkäjänteisyys uuden toiminnan aloittamisessa on ensisijaista; yhden kerran tai yhden kauden kokeilu menee ihmisiltä helposti ohi – ajatustakin osallistumisesta tunnustellaan ensin kaukaa, kolme kautta voi antaa jo jotain suuntaa ihmisten osallistumishalukkuudesta.

5.1.1 Ihmistä lähelle

Suomessa jumalanpalvelusten kävijämäärät ovat Euroopan pienimpien joukossa. Jotta tavoitetaan eri-ikäisiä ja erilaisissa elämäntilanteissa eläviä ihmisiä jumalanpalvelukseen, tulee niiden suunnittelussa huomioida monipuolisesti eri kohderyhmät. Toimiva jumalanpalvelus kohtaa nykyihmisen elämänskysymykset ja mahdollistaa pyhän kohtaamisen. Monet kokevat perinteisen virsilaulun ja urkumusiikin vieraannuttavina. Musiikkityylin vaihtaminen tai monipuolistaminen voi tuoda jumalanpalvelukset helpommin lähestyttäviksi. Kirkkomuusikoilla ja kanttoreilla olisikin hyvä olla organisaattorina toimimisen

taitoja. Jumalanpalvelusmusiikissa on hyvä mahdollisuus tarjota mielekkäitä osallistumisen mahdollisuuksia seurakuntalaisille. Kuitenkin työntekijöiden tulee löytää itselle luonteva tapa toimittaa jumalanpalveluksia; jos uusi tapa on epäaito jumalanpalveluksen toimittajalla, voidaan koko jumalanpalvelus kokea teennäisenä. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 102, 104–105, 109, 115–116).

Kyselyn vastaajista monet toivovat ihmistä lähelle tulevaa gospelmusiikkia, joskin klassisen musiikin ystäviä vastaajien joukosta löytyy myös. Bändeissä ja musiikkiryhmissä toimiminen kiinnostaa eniten nuoria, mahdollisen diakonisen tuentarpeen omaavia sekä seurakuntaan aktiivisesti osallistuvia tai siinä aiemmin toimineita. Mahdollisen diakonisen tuentarpeen omaavat ovat erittäin perusteltu ryhmä seurakuntatyön panostukselle. Heitä kiinnostaa enemmän kuin muita ryhmiä sekä toimiminen musiikkiryhmissä että seurakunnan hengellinen anti, heissä on vain vähän niitä, jotka eivät toivo lisää tietoa seurakunnasta. Sama ryhmä näkee kuitenkin tällä hetkellä kehitettävää useimmissa vision arvoista. On uskallettava ihmisten tasolle ja rakennettava seurakunnasta sellainen, että sen eri ryhmät, vastuunkantajat ja aktiiviset osallistujat ottavat lämmöllä vastaan myös elämässä tällä hetkellä heikkommat pelimerkit omaavat. Miten näyttää todeksi, että on ok kuulua joukkoon kuluneissa vaatteissa, väsyneenä ja jopa pahanhajuisena?

Parhaimpana jumalanpalveluksen osa-alueena vastaajat kokivat lasten huomioimisen, sanallisessa palautteessa myös kirkossa oleva leikkipaikka ja puuhapussit saivat kiitosta. Toisaalta monissa vastauksissa toivottiin lasten parempaa huomioimista saarinoissa. Myös aikuisille toivottiin maallikotajuisempaa puhetta. Jumalanpalveluselämää on perinteisesti ja teologisesti pidetty seurakunnan keskiönä. Erityisjumalanpalvelusin ja elävöittämällä ja tuomalla kansantajuisemmaksi tavallistakin jumalanpalvelusta, se ehkä voisi keskiöön palata. Jeesus Nasaretilainen puhui aikansa ihmisille kielellä ja vertauksin, joita heidän oli helppo ymmärtää. Silloinen maatalous ja kalastus olivat kaikkien tuntemia arkisia puheenaiheita. Niihin Jeesus kytki opetukset Taivasten valtakunnasta ja Jumalan tahdosta maanpäällä. Maaseudulla kytkennät ovat edelleen monien ymmärrettävissä, useamman sukupolven kaupunkilainen saattaa olla hyvin kaukana näiden kielikuvien maaperästä. Millaisin sanoin kertoa Raamatun asioista tämän päivän ihmisille, muuttamatta sisältöä, mutta tullen ymmärretyksi? Sisällöt on syytä kytkeä enemmän ihmisten arkielämään kuin luentomaisiin analyyseihin Raamatun teksteistä. Dialogin avulla uskon sisällöt jäsentyvät osaksi nykyihmisen maailmankuvaa.

Vaikka maaseudulla kotien uskonnollinen kasvatusta on säilynyt pidempään kuin kaupungeissa, on se ohenevissa myös Ähtärin seudulla, tämän ovat huomanneet työssään seurakunnan kasvatustalon työntekijät; Raamatun kertomukset, rukoileminen ja hiljentyminen eivät ole yhtä tuttuja lapsille kuin aiemmin. Uskontoa ei enää peritä omilta vanhemmilta, vaan siinä on kysymys henkilökohtaisesta etsinnästä ja valinnoista. Kuitenkin kotien kristillisen kasvatuksen tukeminen on erittäin tärkeää; sillä on merkitystä yksilön moraalikäsitteiden kehittymiselle kuin myös myöhemmälle sitoutumiselle kristillisyyteen. (Mikkola ym. 2006, 166–167.)

Maaliskuun 2019 alussa Radio Dein ohjelmasarjassa Kasvattajan sydämellä oli haastateltavana sosiaalipsykologi ja psykoterapeutti Saara Kinnunen, aiheena oli Kristityn identiteetin vahvistaminen. Kinnunen totesi haastattelussa, että kokemus seurakuntayhteydestä tulisi syntyä ennen kymmentä ikävuotta, jotta se voisi kantaa eteenpäin ja muodostaa pohjan kristilliselle identiteetille. Tässä mielessä lasten ja lapsiperheiden huomioiminen on ensiarvoisen tärkeää. Seurakunnassa tulee olla mielekkäitä tilanteita, mihin voi mennä perheenä ja kokea kuuluvansa joukkoon. Kinnunen kiteytti lapsien olevan tulevaisuuden seurakunta. (Radio Dei, 4.3.2019.)

Lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarjottavista toimintamuodoista vastaajat pitävät tärkeimpinä päivä- ja perhekerhoja sekä rippikoulua. Lasten vanhemmat ovat elämänmuutoksen ja lasten kehittymisen myötä elämäntilanteessa, jossa elämän suuret, maailmankatsomukselliset kysymykset ovat pinnalla. Kasvatustyössä onkin tärkeää panostaa myös aikuisten kohtaamiseen. Oma hengellisyyttään etsivää nuorta aikuista on hyvä tukea esimerkiksi hengellisen materiaalin avulla, jotta hän voisi välittää kristillistä kasvatusta omille lapsilleen. Kotona pienten lasten kanssa olevilla vanhemmilla on tarve kokoontua yhteen, minkä myötä heitä voidaan kutsua kiinnittymään myös seurakunnan muuhun toimintaan. Ehkäpä perhekerho voisi olla mukana suunnittelemassa jumalanpalvelusta tai toteuttamassa tempauksen lähetystyön hyväksi? (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 78, 89.)

Kyselyn vastaajien joukossa lapsityön arvostus on noussut siirryttäessä nuoruudesta nuoreen aikuisuuteen mutta rippikoulu, leirit ja retket sekä nuortenillat ovat menettäneet merkitystään. Nuoret aikuiset tekevät valintojaan monimuotoisen uskonnollisen ja kulttuurisen kentän keskellä. Opiskelut, internet ja muu media sekä matkailun lisääntyminen saavat aikaan kulttuuristen virtausten näkymisen kautta maan, kuitenkin maaseudulla ja

kaupungeissa nuoret aikuiset elävät erilaisten elämäntilanteiden ja alakulttuureiden keskellä. ”Uskonnolliset instituutiot eivät enää näyttäyty hengellisinä koteina ja turvasatamina, vaan yhä useampi kokee ne tukahduttavina uskonnollisina auktoriteetteina, joissa ei ole tilaa itsensä etsimiselle.” (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 36, 42.) Toisaalta nuoret aikuiset ovat vielä sen verran nuoria, että he ajattelevat voivansa muuttaa maailmaa. Toisaalta heillä on jo iän mukanaan tuomaa kypsyyttä ja osaamista, että he siihen halutessaan pystyvät. (Pöyhönen 2019, 30.)

Rippikoulun ja sen jälkeisen nuorisotyön sisällöissä lienee syytä kiinnittää nuoren nyt hetken ohella huomiota aikuiseksi kasvamisen teemoihin ja käydä dialogia nuoren maailmasta käsin hänen mielipiteitään kunnioittaen. Kynnyksen madaltaminen seurakunnan lapsi- ja nuorisotyön sekä seurakunnan muun toiminnan välillä olisi suotavaa. Tarttumalla tämän päivän kieleen ja kysymyksiin sekä astumalla ihmisten joukkoon kevyemmin sävelin, voitaneen saavutettavuutta lisätä seurakunnan muillakin työaloilla. Opittaessa kuulemaan ja keskustelemaan nuorten ja nuorten aikuisten kanssa heidän mielipiteitänsä ja näkemyksiänsä kunnioittaen, voi seurakunnasta muodostua heille elämässä kantava ympäristö.

5.1.2 Yksinäisyyttä vastaan yhteisöllisyydellä

Tutkimuksessa huoli ikäihmisistä nousi suurimmaksi huolenaiheeksi. Ikäihmisten yksinäisyyden nosti moni vastaaja eritellysti esiin. Ähtäriläisistä noin kolmasosa on eläkeläisiä ja heidän suhteellinen osuutensa näyttää kasvavan tulevina vuosina. Monilla eläkeiän alkuosa on aktiivista aikaa, usein vasta myöhemmin huoli omasta ja läheisten terveydestä vaikuttaa elämään ja toimintakyvyn heikkenemisen mukana valintojen mahdollisuudet kaventua (Tiilikainen 2019, 30). Ikäihmisille sosiaaliset verkostot merkitsevät tukea ja turvaa; tietoisuus siitä, että lähellä on ihmisiä, joiden apuun voi tarvittaessa turvautua, lisää ikäihmisten elämänlaatua. Pitkään jatkuva yksinäisyys puolestaan heikentää hyvinvointia niin psyykkisesti kuin ruumiillisesti, aiheuttaen mm. masennusta ja muita psyykkisiä häiriöitä. (Saari 2016, 116.)

Yksinäisyyttä koetaan kaikissa ikäryhmissä, ei vain vanhuudessa. Vajaa kolmannes nuorista kärsii yksinäisyydestä. Esimerkiksi ujous, sosiaalisten tilanteiden pelko ja masennus

voivat vaikeuttaa ihmissuhteiden solmimista ja lisätä yksinäisyyttä. ”Herkässä vaiheessa oleva mieli voi haavoittua, jos yhteydenpidossa ikätovereihin on ongelmia.” Tärkeimpiä hyvät ystävyysuhteet ovat kahdenkymmenen vuoden iässä. Yleisesti ottaen yksinään asuvat ja yksinhuoltajat ovat yksinäisempiä kuin parisuhteessa elävät. Toisaalta myös parisuhteessa voidaan kokea yksinäisyyttä, jos yhteistä aikaa kumppanin kanssa on vain vähän eikä ole ketään, kenelle puhua omista asioistaan luottamuksellisesti. ”Yksinäisyys voi seurata raskaana hyvinvointivajeena läpi elämän.” (Saari 2016, 115, 121, 123)

Yksinäisyys näyttää kuuluvan suomalaisten mielissä vahvasti henkilökohtaiselle, yksityiselle alueelle. Yksinäisten auttamisen nähdään olevan heidän lähipiiriensä asia, paljon myös seurakunnan, jolla on pääsy monien yksityiselämän vaiheisiin muutenkin kuten avioliittoon vihkimisen tai hautaan siunaamisen yhteydessä. Yksityisyyšnäkökulma saattaa selittyä sillä, että yksinäisyyteen usein liittyy häpeää, minkä vuoksi sitä saatetaankin pitää tabuna. (Saari 2016, 270–271.)

Tuntumani on, että Ähtärissä eri toimijat pyrkivät olemaan vähintään tietoisia toistensa toimista, jotta pienellä paikkakunnalla välttyttäisiin päällekkäiseltä tarjonnalta ja siten mahdollistettaisiin mahdollisimman monipuolinen palvelukattaus alueen ihmisille. Ähtärin ev.lut. seurakunta järjestää avointa toimintaa niin ikäihmisille kuin muille paikkakunnalla asuville ja vieraileville. Seurakunnan työntekijät käyvät pitämässä hartauksia laitoksissa ja vierailevat merkkivuosina ikäihmisten luona sekä toivottaessa myös muuten tarvitsevien luona. Yksinäisen on mahdollista löytää kiinnekohtansa näistä tai toimimalla vapaaehtoistyössä. Ystävätoimintaa ja vertaistukiryhmiä seurakunnassa on vain vähän, sillä järjestöt vastaavat pääosin niistä (Arja Rajala, henkilökohtainen tiedonanto helmikuu 2019).

Yksinäisyyden vastakohtana pidetään osallisuutta yhteisössä, mikä osaltaan lisää onnellisuutta. Yksinäisyyttä vastaan voidaankin toimia auttamalla ihmisiä liittymään yhteisöihin. Toimia voidaan niin yksilötasolla auttaen yksinäistä esimerkiksi itsetuntokysymyksissä tai saavutettavuuskysymyksissä, vahvistamalla yhteisöllisyyttä madaltaen kynnystä osallistua sosiaalisiin tilanteisiin sekä yhteiskunnallisen vaikuttamisen tasolla. (Saari 2016, 262, 264–270.)

Luomalla yhteisöä, jossa eri-ikäiset voivat kohdata toisiaan ja toimia omien voimavarojen ja mahdollisuuksien mukaan, voidaan ehkäistä yksinäisyyttä ja syrjäytymistä sekä saattaa apua tarvitsevia yhteen niiden kanssa, joilla on mahdollisuus toimia auttajana. Dialogin ja kohtaamisen avulla voidaan sukeltaa mukaan ihmisten arkeen.

5.1.3 Pohdintaa uudistumisesta

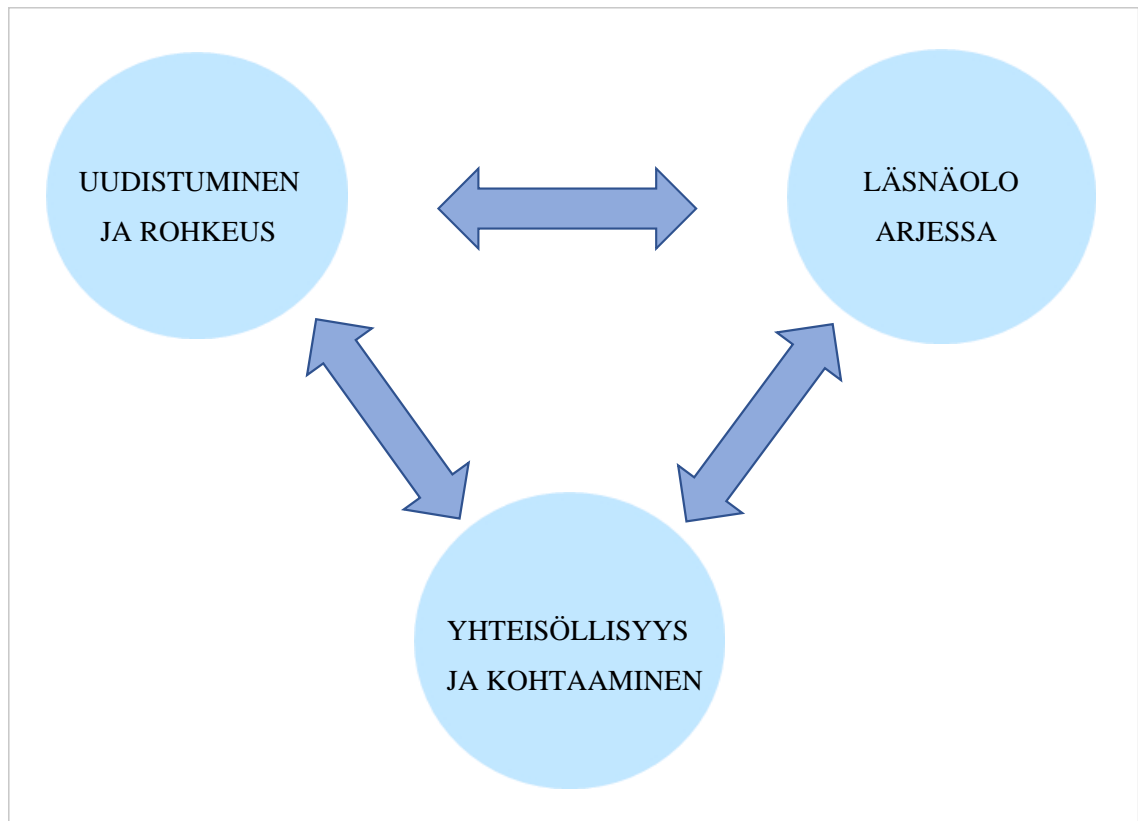
Moni vastaaja jätti vastaamatta kyselyn viimeiseen kysymykseen seurakunnan toimintaa ohjaavan vision tämänhetkisestä toteutumasta tai ei omannut mielipidettä aiheesta. Vastanneet olivat vision toteutumaan kokonaisuudessaan melko tyytyväisiä. Positiivisimmin vision toteutumaan suhtautuivat nuoret aikuiset. Miehet olivat kriittisempiä arvojen toteutumista kohtaan kuin naiset.

Parhaiten toteutuviksi arvoiksi nähtiin Pyhän kunnioitus, Hengellisyys ja Läsnäolo ihmisten juhlassa. Eniten kehittämisen tarvetta nähdään Uudistumisessa ja rohkeudessa. Se sai kaikissa vastaajaryhmissä heikoimman keskiarvon. Toiseksi eniten kehittämisen varaa nähdään Läsnäolossa arjessa ja kolmanneksi eniten Yhteisöllisyydessä ja kohtaamisessa.

Vaikka Suomessa on useita kristillisiä seurakuntia ja järjestöjä, vuonna 2004 toteutetun Kirkkomonitor-asennekartoituksen mukaan kristillisen uskon ytimen omaksuneista suomalaisista noin kaksi kolmasosaa ei ollut löytänyt itselleen hengellistä kotia. Tuntumani on, että seurakuntien nykyinen tarjonta on edelleen pitkälti asennekartoituksessa mukana olleen Ilkka Halavan lausuman kaltainen: kristilliset yhteisöt ”tarjoavat pääsääntöisesti puista penkkiä, jolla istumalla ymmärrys karttuu.” Yhteisöjen elämä on ison haasteen edessä, kun hengellistä kotia etsivä toivoisi näkevänsä hengen hedelmien vaikutuksia seurakunnassa. Mistä löytää ”kristillinen yhteisö, jossa veljellinen ja sisarellinen rakkaus tuntuu lähes kosketeltavana ilmapiirissä?” Sisäpiirin yhteisöllisyyden on syytä muuttua ulospäin suuntautuvaksi ja mukaan kutsuvaksi, laajemmin sitouttavaksi toiminnaksi. (Vaismaa 2005, 21, 24–25, 27.)

”Uudistuminen ja muuttuminen eivät ole arvoja sinänsä. Ne ovat kuitenkin välttämättömiä, jotta kirkko pystyisi jatkossakin hoitamaan hengellisen tehtävänsä, puhuttelemaan suomalaisia ja olemaan yhteiskunnassa merkityksellinen toimija.” Seurakunta koetaan

helposti palveluntarjoajaksi, eikä sen rakentamiseen mielletä itseä osallistumaan. Työntekijät puolestaan ovat usein tottuneet kontrolloivaan rooliin seurakunnassa. Parhaimmillaan kuitenkin seurakuntalaiset muodostavat yhteisön, jonka luonteeseen kuuluu osallisuus ja yhteisössä toimiminen. Aito vuorovaikutus ja jakaminen ovat tie yhteisöllisyyteen. (Hauta-aho & Tornivaara 2009, 61, 63, 125).

KUVIO 5. Uudistuminen läsnäololla ja yhteisöllisyydellä

Ähtärin seurakunnan vision arvoista eniten kehitettävää vastaajat näkivät Uudistumisessa ja rohkeudessa, Läsnäolossa arjessa sekä Yhteisöllisyydessä ja kohtaamisessa. Nämä samat arvot voidaan nähdä keskustelevalta Englannin kirkon uudistumisesta kertovassa kirjassa, missä kosketuspintaa nykyihmisten elämään lähdettiin rakentamaan antamalla tilaa yhteisölliselle solutoiminnalle ja arkisille, jalkautuville toiminnoille ja tapahtumille. Kun muodollisen jumalanpalveluksen rinnalla alettiin tarjoamaan väljempiä kokoontumisen muotoja, alkoivat nuoremmat polvet ja seurakunnista vieraantuneet löytää niihin tiensä. Uudenaikainen kirkko alkoi kasvaa vanhan rinnalla. Tällaisessa kirkossa lähetystyötä ei nähdä erillisenä lisänä tai toimintamuotona vaan syynä kirkon olemassaololle; kirkko ja seurakunta syntyvät lähetysten kautta. (Gaze 2006, xii–xviii, 14.)

Uudistamalla arjessa läsnäolevaksi ja yhteisöllisyyttä rakentavaksi muuntautuu seurakunta penkkeihin ihmisiä odottavasta kirkosta lähetettyjen yhteisöksi. Nuorempien sukupolvien mukaan rakennetussa seurakunnassa viihtyvät usein myös vanhemmat sukupolvet ja kun saa kuulua joukkoon omana itsenään, voi ihminen löytää sekä seurakuntaperheen itselleen, että elämää kantavan uskon ja Jumalan.

Perheenjäsenen tai ystävän kanssa käydyt keskustelut ovat suuria vaikuttajia ihmisen uskoon tulolle. Seurakunnassa olevien ihmisten kautta voidaan olla kutsumassa monia muita ihmisiä kunkin henkilökohtaisten kontaktien kautta. Vahvistamalla mielikuvaa työntekijäkeskeisestä seurakunnasta seurakuntalaiskeskeisempään suuntaan voidaan luoda uutta yhteisöllisyyttä, joka kutsuu toimivammin kuin yksikään seinämainos tai sosiaalisen median julkaisu. ”Parhaimmillaan ulospäin suuntautuva toiminta on alusta loppuun asti seurakuntalaisten toteuttamaa.” Aluksi työntekijän on näytettävä mallia mutta kukoistus koittaa, kun vapaaehtoiset ovat toteuttamassa. Silloin ihmisten omat mielenkiinnot ja verkostot saavat toimia. (Pöyhönen 2019, 211–212, 219.) On myös ihmisiä, joiden on helpompi osallistua maallikoiden toteuttamiin toimintoihin ja pienryhmiin.

Seurakunnassa on ihmisiä, joilla on valmiuksia alkaa pitämään erilaisia vertaistukiryhmiä srk:n tiloissa tai omissa kodeissaan. Näitä tulisi tukea. Näihin ryhmiin ihmisten on joskus helpompi tulla kuin ´virallisiin srk:n tilaisuuksiin`.

Usein totuttujen toimintatapojen muuttaminen on vaikeaa. Toisenlaisen toimintatavan käyttöönotto vaatii vahvaa tiedostamista, kouluttamista ja tiedottamista. Tapio Luoman sanoin: ”johtajan on voitettava monenlainen muutosvastaisuus, kun haetaan uutta yhteisöllistä ja tavoitteellista toimintamallia. Järjestelmällisen suunnittelumallin käyttöönoton yhteydessä työntekijöitä on motivoitava riittävästi. Pienin askelin etenemällä päästään pitemmälle kuin reippaalla kertanykäisyllä -- Erityisesti toimintakulttuurin muutos on kovin hidasta”. (Vaismaa 2005, 132–133.)

Vaikkakin nuorten aikuisten osuus vastaajista jäi hyvin pieneksi, positiivista vision toteutumisen arvioinneissa on yleisen keskiarvon ohella se, että nuoremmat sukupolvet kokevat seurakunnan toteuttavan arvojaan osin jopa erittäin hyvin. Nuorten, nuorten aikuisten ja 30–39 -vuotiaiden mielikuvat Ähtärin seurakunnasta ovat positiivisempia kuin vanhempien sukupolvien mielikuvat. Ovi heidän elämäänsä on avoin.

6 MATKALLA OPITTUA JA IDEOITA TOISILLEKIN

6.1 Tutkimusprosessin arviointi, eettisyys ja käytettävyys

6.1.1 Prosessin arviointi

Ähtärin seurakunta esitti helmikuussa 2019 toiveen erittäin tiivistähtisestä kyselytutkimuksen toteutuksesta, johon tartuin. Toiveena, ei vaateena, oli, että saman kevätkauden toukokuussa olisi alustavia tuloksia jaossa seurakunnan Strategiaaillassa. Kiivas aikataulu sopi minulle, sillä se mahdollistaisi myös suunnitelmieni mukaisen valmistumiseni saman vuoden aikana. Toki aikataulutuksella oli seurauksensa; kysely luotiin ennemmin seurakunnan työarjen tarpeista käsin kuin olemassa olevaan teoriaan tukeutuen. Onnistuin löytämään teoria-aineistoa tukemaan osallistavaa ja dialogisesti etenevää tutkimusprosessia, jonka olin itselleni luontaisin tavoin aloittanut. En paneutunut kyselyn luomiseen etäällä tutkijan kammiossani vaan aloin kysyen ja keskustellen hahmottamaan seurakunnan tarkempia toiveita kyselylle. Selvisi, ettei seurakunnalla ollut kovin jäsenyneitä toiveita kyselyn sisällölle. Mahdollisesti väljemmällä aikataululla tutkimuksesta olisi tullut rajatumpi ja kohdennetumpi jotain tiettyä seurakunnan toimintoa tai asiakasryhmää koskevaksi. Nyt pitäydyimme seurakunnan Toiminta- ja taloussuunnitelmaan määritellyssä laajassa seurakuntakyselyssä.

Yhteistyö viestinnän vastuuryhmän maallikkojäsenen kanssa palkitsi kyselyn, sen saatekirjeen ja seinämainoksen tyylikkäällä kokonaisuudella. Vaikka visuaalinen ihminen olen itsekin, en samantasoiseen tuotokseen olisi yksin pystynyt.

Sosiaalisen median käyttöön tartuin uskaliaasti kyselyn markkinoinnissa tiedottaen ja muistuttaen vastausmahdollisuuksista Facebookin Ähtärin ilmoitustaululla. Muita sosiaalisen median kanavia ei itselläni ole käytössä enkä tiedä missä määrin niissä seurakunnan työntekijät tai luottamushenkilöt välittivät tietoa kyselystä. Toivottua kyselyn jälkipuintia ei ainakaan Facebookissa syntynyt, koska en minä eikä kukaan muu tehnyt asiassa aloitetta. Strategiaaillassa jaetuista alustavista tuloksista laatimastani lehtiartikkelista olen saanut kiitosta parilta ähtäriläiseltä. Opinnäytetyön valmistumisen jälkeen aion saattaa

sosiaalisen median kautta valmiin työn tiedoksi paikkakuntalaisille, joskin laajuutensa vuoksi se saanee vain vähän kiinnostusta osakseen.

Strategiaailtaan alustavat tulokset valmistuivat juuri ennen illan alkua. Monisteiden ja PowerPoint -esityksen avulla esittelin vastaajakuntaa ja päällimpiä tuloksia. Esitykseeni oli tyytyväisiä ja se herätti keskustelua vastaajien näkemyksistä, joskin palautetta sain myöhemmin seurakunnan työsuojeluvaltuutetulta epäasialliseksi kokemastaan lastenohjaajien työn erityisestä huomioimisesta esitykseni ohessa. Todennäköisesti olisin saanut olla etenkin siinä kohtaa tarkempi sanoissani, muodollisempi ja vähemmän tuttavallinen.

Koonnit työntekijät olivat kokeneet vaikeaselkoisiksi niin kielellisesti kuin paikoin sisällöllisesti. Koontien taulukot olivat olleet heille antoisempia kuin auki kirjoitettu teksti. Työyhteisössä oli herättänyt hämmennystä myös, mitkä osat koontien teksteistä olivat omia ajatuksiani ja mitkä tutkimuksen varsinaisia tuloksia. Tarkistin opinnäytetyön viimeistelyvaiheessa koontien tekstit, muutin vähäiset omat tulkintani niistä siniselle fontille ja toimitin tällä tavoin tarkennetut tiedostot kirkkoherralle ja hänen kauttaan työntekijöille.

Mikäli tutkimusta olisi kanssani tehnyt työpari tai tiimi, olisi laajaan aineistoon pystynyt perehtymään vielä tarkemmin ja eritellymmin, minkä myötä työaloille toimitetut koonnit olisivat voineet olla täsmällisempiä. Oppilaitokselta olisin tarvinnut vahvempaa tukea ja ohjausta taulukkolaskentaohjelman käytössä, saamani sähköiset Exel-ohjeet eivät olleet riittävät tarpeisiini. Henkilökohtaisen elämäni haastavuuden keskellä tyydyin osassa koonneista kirjaamaan auki löydösten päällimmäiset linjat, ilman tarkkoja lukumääriä kullakin tavoin vastanneista vastaajista, vaikka ne toki tarkkaan tutkin tulosten analysointivaiheessa. Vastaajien tarkkoihin lukumääriin minulla ei ollut enää resursseja palata myöhemmin. Tutkimusaineisto on hallussani Exel-tilukkona, mikäli joku tahtoo siitä asioita tarkistaa ja seurakunnan johto siihen luvan antaa. Tuolloin tulee minun varmistaa, ettei vastaajien taustatiedoista tai vastauksista ole vastaajia tunnistettavissa.

Tulosten analysoinnin ja tutkimuksen käytettävyyden arviointipalaverin jälkeinen opinnäytetyöraportin kirjoittaminen on ollut laaja ja pitkittynyt prosessi. Käsikirjoituksen esittelyn ohessa sekä myöhemmin yksilöohjauksessa sain hyvää, tehtävää eteenpäin vievää ja selkeyttävää palautetta ja tukea. Yksilötyönä näin laajan ja itseäni kiinnostavan

opinnäytetyön tekeminen tarkoittaa kohdallani, että prosessi on edelleen käynnissä. On vaatinut aikaa hahmottaa sekä kyselyn että teoria-aineiston kokonaisuus kuin myös niiden merkitys niin Ähtärin seurakunnalle kuin omalle ammatilliselle kasvulleni. Saadakseni raporttini suositusmittaan, prosessoituu sen rajaus edelleen mielessäni. Todennäköisesti minun tulee vähintään minimoida kauttaaltaan raportista pohdinnat siitä, mistä löytyy seurakunnan mielekkyys nykyihmiselle ja keskittyä puhtaasti neljän tutkimuskysymyksen käsittelyyn.

6.1.2 Eettisyys

Opinnäytetyösuunnitelmassa listasin SWOT-analyysin nelikenttään itseni ja oman elämäni vahvuuksia ja heikkouksia tämän tutkimusprosessin läpiviejänä sekä Ähtärin seurakunnan ja muun toimintaympäristön luomia mahdollisuuksia ja uhkia prosessille. Niistä ehkä suurimpana huolenaiheena tutkimuksen eettisyydelle oli oma paloni aiheelle; omien näkyjeni tiedostaminen ja kyvykkyys tai kyvyttömyys irrottautua niistä. Kvantitatiiviset kysymyksen asetelut ja avoimien vastausten luokittelu kuitenkin näyttivät vastauksista löytyvän samoja korostuksia kuin mitä itselläni on. Seurakuntalaiset toivovat avoimempaa, rennompaa ja kohtaavampaa seurakuntaa kuin mitä heidän kokemuksensa seurakunnasta on.

Tutkimus toteutettiin nimettömänä ja vastausaineistoon olen perehtynyt vain minä, joskin myös seurakunnan kirkkoherralla on ollut pääsy aineiston Forms-muotoon. Koska tunnen vasta hyvin vähän ähtäriläisiä, eivät heidän vastauksensa ole minulle tunnistettavia. Koska muunsukupuolisia vastaajia oli vain yksi, en voinut esittää hänen ikäänsä tai muita tunnistetietoja, sillä anonymiteettinsa olisi tuolloin vaarantunut. Myöskään yhden vastaajan vastaukset eivät ole yleistettävissä olevia, arvokkaita toki yksilön lainauksina ja muiden taustatietojensa ryhmittämänä. Työntekijät olivat toivoneet Strategiaillan jälkeen, että he saisivat nähdä kaikki kyselyn avoimet vastaukset. Saatuani tästä tiedon kirkkoherralta kiirehdin estämään vastausten suoran tulostamisen. Muutamien vastausten tunnistettavuuden vuoksi vastausten suora jakaminen työntekijöille olisi ollut epäeettistä.

Koska tavoiteltuun vastaajamäärään ei päästy, jäi osa vastaajaryhmistä liian pieniksi tulosten laajempaa tulkintaa ajatellen. Työttömien ja eläkeläisten osuudet olisivat jääneet

todennäköisesti vielä pienemmiksi, ellei kyselyä olisi jaettu ruokajakelussa. Samoin nuorten osuus, elleivät työntekijät olisi jakaneet kyselyä myös isoskoulutuksessa. Ähtärin seurakunnan diakoni piti huonona ajatuksena työttömien, eläkeläisten, kotiäitien ja yhden armeijan kävijän niputtamista mahdollisen diakonisen avun tarpeen omaaviksi. Hän muistutti diakonisia tarpeita olevan myös työssäkävijöillä ja olisi ollut kiinnostunut etenkin yksilöidysti työttömien mielipiteistä. Työttömien, eläkeläisten ja kotiäitien vastauksia oli kuitenkin niin vähän kutakin, ettei niistä erikseen koottavilla vastauksilla olisi ollut yleistettävää arvoa. Erillisinä ne olisivat voineet myös haastaa anonymiteetin.

6.1.3 Käytettävyys

Postitetun kyselyotoksen ohittaminen ja laajentaminen haastaa tämän tutkimuksen luotettavuuden tutkimuksen toistettavuuden suhteen. Tutkimuksellinen kehittämistoiminta nostaa kuitenkin vahvasti arviointiin luotettavuuden rinnalle tutkimuksen käytettävyyden. Tuolloin seurakuntatyön eri työalojen kattavuuden kannalta otoksen laajentaminen oli perusteltua, seurakuntatyön olennaisia kohderyhmiä olisi muuten jäänyt vielä pienemmiksi.

Tulosten käytettävyyden kannalta olisi hyvä tuntea tutkimuksen tilaajan ja muiden olennaisten ryhmien näkemykset siitä, millaista tietoa he pitävät vakuuttavina (Robson 2001, 125). Tuntumani Strategiailan perusteella on, että sekä Ähtärin seurakunnan luottamushenkilöt että työntekijät arvostivat vastaajien suoria lainauksia ja niiden kautta saatavaa kuvaa paikkakuntalaisten kokemuksista ja toiveista. Toisaalta työntekijöiden kanssa käydyssä tutkimuksen käytettävyyden arviointikeskustelussa työntekijät jäivät kaipaamaan tarkempia tilastollisia lukemia.

Käytettävyyden arviointikeskustelussa seurakunnan kanttori vakuutti tutkimuksesta olleen hyötyä: ”Tietoisuus siitä, mitkä asiat toimii ja mitkä asiat ei, se on valtava hyöty, koska ei voi kehittää jos ei tiedä mitä kehittämiskohteita on.” Seurakunnan diakoni löysi avoimista vastauksista apua oman työalansa kehittämiseen; kuljetusten järjestämistä tapahtumiin voitaisiin selvittää, kuin myös kehittää nuorten ja vanhusten yhteistä toimintaa sekä Ähtäriin muuttajien huomiointia.

Kasvatustyön puolella kyselyn anti oli työntekijöillä pitkälti jo ennalta tiedossa. Nuorisotyönohjaajat sanoivat saavansa nuorilta palautteen suoraan, tutkimuksen anti heille olikin enemmän nuorten vanhempien kokemuksissa ja toiveissa. Lastenohjaajat ovat tehneet kyselyjä asiakasperheilleen jo aiempina vuosina, minkä myötä he olivat jo valmiiksi hyvin selvillä kohderyhmänsä toiveista. Nyt tehty tutkimus vahvisti heidän käsitystään siitä, että työalansa painopisteet ovat kohdallaan. Toinen nuorisotyönohjaaja kertoi puolestaan, kuinka eräs vanhempi oli kertonut heille lapsensa kokeneen itsensä tärkeäksi saatuaan kyselyn postissa itselleen, on merkityksellinen asia tulla valituksi vastaajaksi – minun mielipiteestäni ollaan kiinnostuneita. Kyselyllä voikin olla merkityksiä, jotka ovat ohi sen sisällöllisen annin.

Seurakunnan lähetystyön ja kansainvälisen diakonian osuus jäi valitettavan suppeaksi kyselyssä. Jotta lähetystyön työalalle olisi saanut kohdennettua tietoa vastaajien toiveista ja kokemuksista, olisi aihealue pitänyt huomioida paremmin kyselyä laadittaessa. Lähetystyöaiheiset tapahtumat ja ryhmät sekä kansainvälisyys olivat yhtenä vaihtoehtona pyydettyä vastaajia valitsemaan mihin toimintoihin he mieluiten osallistuisivat yksin tai perheen kanssa. Kansainvälinen diakonia puolestaan olisi täytynyt mainita yhtenä seurakunnan tukimuodoista, nyt se ei näkynyt millään tavoin kyselyssä. Toisaalta kyselyllä on selvitetty millainen toiminta ähtäriläisiä kiinnostaa. Hyödyntämällä löydettyjä toimintamuotoja saadaan ehkä enemmän ihmisiä myös lähetystyön ja kansainvälisen diakonian äärelle.

Tutkimuksella tavoitetut seurakunnan toiminnan ja sen eri palvelumuotojen arvioinnit sekä seurakuntaa kehittävät näkökulmat ovat olleet mukana suuntaamassa eri työalojen toiminta- ja taloussuunnitelmia sekä seurakunnan laajempia strategioita jo syyskaudella 2019 sekä siirryttäessä 2020-luvulle. Kyselyssä esiin nousut ja Strategiaillassa vuoden 2020 teemaksi valittu Ilon kautta sekä jalkautuminen seurakuntakeskuksen seinien ulkopuolelle näkyy monin eri tavoin uudessa Talousarvio ja toimintasuunnitelmassa vuosille 2020–2022. Myös muita kyselyaineistosta esiinnousseita kehittämisideoita ja -haasteita on huomioitu suunnitelmassa, joko niin että ne ovat ohjanneet suunnitelman muodostumista tai tukeneet olemassa olleita suuntia.

Niin jumalanpalveluselämää kuin musiikki-, diakonia- ja kasvatustyötä pyritään kehittämään yhteistyössä muiden Ähtärissä toimivien yhteisöjen kanssa. Seurakunnan

tavoitteena on näkyä ja kuulua osana laajempaa Ähtärin yhteisöä rohkeasti, perustehtävästään käsin. Painopisteenä on työskentely lasten, nuorten ja perheiden parissa sekä kirkon jäsenyyden vahvistaminen erityisesti nuorten aikuisten kohdalla. Seurakuntaan liitetyille postitetaan Seurakuntatalaisen rukouskirja sekä seurakunnan ajankohtaista materiaalia. (Ähtärin seurakunta 2019, 7, 10.)

Kirkon jäsenyyden vahvistaminen näkyy erityisesti lapsi- ja perhetyön sekä nuorisotyön toimintasuunnitelmissa. Nuorisotyössä etsitään uutta tapaa rekrytoida kerhonohjaajia 12–14 -vuotiaalle suunnatun toiminnan kautta ja niin vahvistaa heidän ”kerhonohjaajaidentiteettiä”. Rippikoulutyössä pyritään kohtaamaan nuoret omina itsenään, kunnioittaen ja välttämällä nuorelle vierasta kirkollista kieltä. Näin toimien tavoitellaan nuoren omaa uskoa tukevaa seurakuntayhteyttä, jossa nuori voi kokea ”seurakunnan omakseen ja kynnys erota kirkosta nousee.” 16 vuotta täyttävälle postitetaan kirje, jossa onnitellaan oikeudesta äänestää kirkollisissa vaaleissa, sekä 18 vuotta täyttävälle kirje, jossa onnitellaan täysi-ikäisyydestä ja oikeudesta asettua ehdolle kirkollisissa vaaleissa. Mukaan suunnitellaan myös muuta lähetettävää. Seurakuntapolun jatkumon tukemiseen seurakunnan nuorisotyönohjaajat hakevat uusia virikkeitä Isostoiminnan kehittäminen – isosta aikuiseksi -koulutuksesta. (Ähtärin seurakunta 2019, 10, 13-14.)

Lapsityö on kirjannut tavoitteekseen kohdata mahdollisimman monia ähtäriläisiä perheitä riippumatta kuuluvatko he kirkkoon tai eivät. Perhetyötä pyritään toteuttamaan niin, että ”jokainen perhe hyväksytään sellaisena kuin on ja tehdään heidän tulonsa seurakunnan toimintaan mahdollisimman helpoksi.” Kohtaamisissa ja monipuolista toimintaa tarjoamalla perheiden kristillistä kasvatusta tuetaan ja vahvistetaan heidän osallisuuttansa seurakunnan toiminnassa. Myös jumalanpalveluselämää kehitetään paremmin lapsia ja perheitä huomioivaksi. Perheitä kutsutaan myös osallistumaan jumalanpalvelusten suunnitteluun ja toteutukseen. Toimintaa ei myöskään järjestetä vain seurakunnan omana vaan lapsityö mm. jalkautuu muihin perheille suunnattuihin tapahtumiin. Pyhäkoulumateriaalia jaetaan myös lehdissä ja sosiaalisessa mediassa perheiden käyttöön. Tulevina vuosina lapsi- ja nuorisotyön musiikkitoimintaa tullaan kehittämään. (Ähtärin seurakunta 2019, 11-12, 15.)

”Nuorten aikuisten ja aikuisten toimintaa kehitetään ja kokeillaan” konsertein, yhteissyntärein 30- ja 40-vuotiaille sekä ideoiden uusia tapahtumia ja kokoontumisia. Mietitään

myös mahdollista omaa toimintaa isille ja järjestetään miestenilta paikallisen yrittäjän kanssa. Viestintää kehitetään eri viestintäkanavia hyödyntäen, välittäen luotettavaa tietoa sekä synnyttäen vuorovaikutusta ja positiivista julkikuvaa. Palautetta seurakunnan työstä kerätään aktiivisesti eri työaloilla ja kirkkoherranvirastossa kuin myös luottamushenkilöiltä. Diakoniatyössä ”voimavarojen yhdistäminen muiden paikkakunnan toimijoiden kanssa tuo työhön vaikuttavuutta ja madaltaa ihmisten yhteydenottokynnystä ja sen myötä osallisuutta seurakuntaan.” Uusia toimijoita pyritään aktivoimaan mukaan toimintaan sekä omaehtoisia toiminta- ja vertaistukiryhmiä tuetaan. Diakoniatyö pyrkii tehostamaan tiedotusta. Uuden kirpputoritoiminnan kautta luodaan matalan kynnyksen paikka kohtaamisiin ja lähimmäisyyden kokemiseen.” (Ähtärin seurakunta 2019, 9–10, 16–17.)

Jumalanpalveluksia ja musiikkitoimintaa pyritään toteuttamaan monipuolisesti ja laadukkaasti. Kirkkokäsikirjan sisältämiä mahdollisuuksia tullaan käyttämään ennakkoluulottomasti ja jumalanpalveluksesta pyritään luomaan kutsuva ja helposti lähestyttävä. Kesällä jumalanpalvelus jalkautetaan markkinatapahtuman yhteyteen uudelle Ähtärin torin esiintymislavalle. Valkokangasta ja videotykkiä hyödynnetään jumalanpalveluselämässä, minkä voidaan nähdä osana jumalanpalvelusten kehittämistä ymmärrettävämpään ja osallistavampaan suuntaan. Seurakunnan toimintakulttuurissa pyritään kehittämään jäsenlähtöisiä toimintatapoja. (Ähtärin seurakunta 2019, 7–8.)

6.2 Oma ammatillinen kasvuni

Oma kiinnostukseni aihetta kohtaan sekä seurakunnan laaja-alainen, osin jäsentymätön toive tutkimusaiheeksi, aiheutti rajaamisen vaikeuksia halki tutkimusprosessin. Opinnäytetyön aiheeksi olisi laaja-alaista seurakuntakyselyä paremmin sopinut tiiviisti rajattu tutkimus jonkin tietyn kohderyhmän tai työalan asioihin keskittyen. Toteuttamassani muodossa tehtävä olisi vaatinut tiimin, jotta työtunnit olisivat pysyneet opinnäytetyölle määritellyissä ja jotta aineistosta olisi saanut vielä jäsennellymmän hahmotuksen. Eri vaiheissa toistin itselleni, että tämä on vain opinnäytetyö. Perhearjen ja elämän haasteellisuuden tuomat rajoitteet hidastivat työskentelyäni, mikä viivästytti opinnäytetyöni valmistumista useilla kuukausilla. Toisaalta suunniteltua pidempi työskentelyaika mahdollisti laajan aineiston ja aihepiirin kypsytymisen ymmärrettäväksi kokonaisuudeksi.

Mielelläni olisin ottanut jäsenlähtöisyyden yhdeksi tutkimukseni näkökulmaksi mutta opinnäytetyösuunnitelman esittelyvaiheessa jouduin myöntymään, että laatimamme kysely on hyvin työntekijälähtöinen ja nykyisiin toimintamuotoihin tukeutuva. Seurakunnat lämpenevät hitaasti jäsenlähtöisyydelle. Sitä pidetään kannattamisen arvoisena ajatuksena, mutta työntekijät määrittelevät sen toteutumisen raamit. Toisaalta asiakas- tai jäsenlähtöisyys ei tarkoita vain asiakkaiden toiveiden kuuntelemista ja toteuttamista, vaan tapainon etsimistä organisaation omien tavoitteiden ja asiakkaan toiveiden huomioimisen välillä (Hiipakka 2016, 25). Seurakunnan päättäjien on oltava uskollisia omalle tehtävälle silloinkin, jos seurakunnan jäsenet toivovat muuta. “Kirkko säilyy, mikäli se elää kiinteässä yhteydessä hengelliseen ytimeensä” (Kirkon maaseututoimikunta 2015, 11).

Mielenkiintoista oli lukea opinnäytetyön viimeistelyvaiheessa käytännön arvioinnista, kuinka arvioivaan ja kehittävään tutkimukseen osallistuminen saattaa tuntua työntekijöistä ylimääräiseltä lisältä heidän toimiessa usein monien paineiden ja kiireen alla. Näin etenkin, mikäli tutkimukseen sisältyy riski heidän työnsä hankaloitumisesta. (Robson 2001, 42–43.) Tähän törmäsin, kun pian Strategiaillan jälkeen sain kirkkoherralta pyynnön, etten jatkossa lähettäisi toisille työntekijöille sähköposteja suoraan vaan, että kirkkoherra välittäisi ne eteenpäin tarpeen vaatiessa. Pyynnössä mainittiin asian kuormittavan työntekijöitä liikaa. Yhteisiä sähköposteja olin lähettänyt työntekijöille tiedottaakseni heitä yhtäläisesti kyselytutkimuksen eri vaiheista. Jälkikäteen tarkasteltuani totesin, että kyselyä myös valmisteltiin aktiivisesti sähköpostiviestein ja että kyselyyn vastaamiskäytännönä olin tiedottanut turhan usein vastausten määrästä ja miltä ryhmiltä etenkin vastauksia vielä puuttui. Jälkihavaintoni tekivät saamani pyynnön ymmärrettävämmäksi.

Dialogisen ja osallistavan tutkimusotteen käyttäminen olisi vaatinut minulta parempaa asian esittelyä työyhteisölle. Nyt dialoginen ja osallistava työote jäi lähinnä omaksi ajatusrakennelmakseni ja työntekijöitä liikaa kuormittavaksi. Vaikka itselläni on seurakuntatyöntekijän tausta useista seurakunnista, tutkimustulosten äärellä Ähtärin seurakunnan työyhteisö halusi selvästi pitää minut tulosten tuottajan ja esittelijän roolissa, ei niinkään ottaa vertaisenaan pohtimaan tulosten sisältöjen arkisovelluksia. Tulosten käytettävyyden arviointipalaverimme osoittautui tutkimuksen toteutukseni ja tulosten laatimiseni arviointitilanteeksi. Joskin tulosten käytettävyyttä varmasti haastoi se, että työntekijät olivat kokeneet koonnit vaikeasti ymmärrettäviksi; sillä tavoin palautteen voi ymmärtää myös

käytettävyyttä arvioivaksi. Yllättävää kuitenkin oli, että työntekijät vaikuttivat unohtaneen olleensa vahvasti mukana kyselyn kysymysten luomisessa.

Saamani palaute on tärkeä osa tutkimusprosessin arviointia ja omaa ammatillista itse-reflektiotani. Visionääri minussa olisi toivonut enemmän tasaveroista, kollegiaalista keskustelua tulosten sisällöistä ja käytännön soveltamisesta suhteessa seurakuntatyön arkeen ja seurakunnan rakentamiseen. Kollegiaalisen dialogin tavoitimme, kun seurakunnan toinen nuorisotyönohjaaja myönsi kauhistelleensa opinnäytetyöprosessini alkaessa tehtäväni laajuutta. Hän totesi työyhteisön puolesta, että rajausta olisi ollut heidänkin puoleltansa järkevää tehdä. ”Kyllä tää on niinku aivan valtava.” ”Todella haastava toteuttaa.” Nämä toteamukset raottivat ovea lyhyeen tutkimuksen sisältöjen pohdintaan palaverisamme. Palaverissa pitäydyin muodollisempaan sanojen käyttöön kuin mitä yleensä teen, saavuttaakseni toivomani lopputuloksen. Osana ammatillista kasvuani tämä prosessi on muistuttanut minulle, että työyhteisöissä on syytä osata ammatillinen korrektius, etenkin saavuttaakseen toisten toimijoiden luottamuksen.

6.3 Jatkotutkimusaiheita

Vaikka nuorten aikuisten vastaajaryhmä on tässä kyselyssä pieni, olisi havaintoja mielenkiintoista jatkotyöstä esimerkiksi teemahaastatteluiden avulla; mitkä asiat ovat vaikuttaneet mielipiteiden muuttumiseen siirryttäessä nuoruudesta nuoreen aikuisuuteen? Mitä kirkon nuorisotyössä tulisi tehdä toisin, jotta se varustaisi myös myöhempään seurakuntalaisuuteen, tai voitaisiinko aikuistyön puolella ottaa oppia nuorisotyön muodoista ja sisällöistä? Ihmiset vieraantuvat kirkosta helposti rippikoulua seuraavina vuosina, koska eivät omassa elämässään koe kirkkoa kodikseen ja koska kirkon julistuksen ja yhteiskunnallisen toiminnan välillä ei nähdä yhteyttä (Inkala & Komulainen 2016, 135).

Omassa elämässäni nuorena aikuisena hyppäys nuoriso- ja rippikoulutyön leikeistä, sketseistä, iltahartauksista ja yhteisöllisyyden kokemuksesta aikuisten istutaan ja kuunnellaan -maailmaan oli kovin raadollinen. Opiskelijajärjestöjen tarjonta ja kokoontumiset uskovien opiskelijakollegoiden kesken madalsivat hieman tuota kuilua. Myöhemmin Jyväskylän seurakunnan Kohtaamispaikka-yhteisöstä löysin uudelleen seurakuntakodin, missä sai kuulua joukkoon oman elämäntilanteen sekä omien elämän ja uskon kysymysten

kanssa keskeneräisenä ja samalla osallistua seurakuntalaisena toiminnan suunnitteluun ja toteuttamiseen. Hypoteesini on, että toimintamuotojen valinnan ohella keskusteluyhteys nuorten aikuisten kanssa vaatii Majamäen peräänkuuluttamaa nuorten aikuisten elämänskysymysten ja ajatusten todeksi ottamista ja huomioimista. Elämän ja kristillisen sanoman on löydettävä dialogi keskenään. (Mikkola ym. 2006, 345.)

Kodin merkitys kristillisen identiteetin muodostumisessa on ”ratkaisevan tärkeä esimerkiksi kouluun ja seurakuntaan verrattuna” (Mikkola ym. 2006, 354.) Myös Niemelän tutkimus osoittaa, että nuoret aikuiset, joiden kodeissa uskonnollista kasvatusta ei ollut annettu, usein etäännyivät rippikoulun jälkeen uskosta eikä rippikoulun aikana tapahtunut mahdollinen muutos ollut kantava (Niemelä 2007, 167). Mielenkiintoista olisi perehtyä millaisia toimia viime vuosina on kehitetty kotien kristillisen kasvatuksen tueksi ja millaisen vastakäynnin ne ovat saaneet kodeissa. Entä millaisista materiaaleista tai kokoontumisista perheet hyötyvät eniten kristillisen identiteetin muodostumisen näkökulmasta? Lainsäädännön muutokset varhaiskasvatukseen ja koulujen sekä seurakuntien välisestä yhteistyöstä ovat rajanneet ja toisaalta uudelleen ohjanneet seurakunnan toimintaa yhteistyötahojen kanssa. Kotikylämme joulujuhlissa vielä laulettiin hengellisiäkin joululauluja, mutta vain harvat osallistujat kuuluivat laulavan mukana. Perheet toteuttavat kristillistä kasvatusta nykyään hyvin erilaisessa ympäristössä kuin aiemmat sukupolvet.

Itselläni on herännyt epäily missä määrin seurakunnasta vieraantunut nykyihminen pohtii olemassaolon tarkoitusta, kärsimyksen merkitystä tai muita elämän suuria eksistentiaalisia kysymyksiä. Kahden opiskelijakollegan kanssa mietimme asiaa ja he olivat sitä mieltä, että kyllä ihmiset niitä pohtivat, he vain usein etsivät vastauksia muualta kuin kirkosta. Myös kirjallisuus ainakin paikoin vakuuttaa suurten kysymysten universaalisuudesta ja ajan kestävydestä. Luterilaisuuden perusnäkemystä on, että eksistentiaaliset kysymykset ovat kaikkien ihmisten peruskysymyksiä ja että hengellisyys on osa jokaisen elämää (Inkala & Komulainen 2016, 134).

Kuitenkin, koska elämän suurten kysymysten äärelle vain erittäin harvoin päätyy arkielämässä ihmisten kesellä, etäällä seurakuntien kokoontumisista, ajattelen, että noiden kysymysten olemassaolon ja esiintyvyyden tutkiminen voisi olla mielenkiintoista, etenkin seurakunnasta etäällä olevien ihmisten elämässä. Samalla saataisiin tietoa heidän elämänskysymyksistään ja ajatusmaailmoistansa. Tämä auttaisi seurakunnan työntekijöitä

paremmin ymmärtämään seurakunnasta etäänntyneitä ja käymään dialogia heidän kanssaan. Myös nykymiesten kieleen ja elämänhaasteisiin olisi syytä perehtyä. Mitä ovat tämän päivän miesten hengelliset tarpeet? Entisen arkkipiispan Jukka Paarman sanat lienevät edelleen ajankohtaiset; kirkon mahdollisuudet ovat siinä, miten se osaa välittää ikiaikaisen evankeliumin valossa vastauksia nykyihmisen syvimpiin elämän kysymyksiin tämän ajan kielellä ja tavoilla (Vaismaa 2005, 62).

Myös tämän kyselytutkimuksen aineistoa on mahdollista hyödyntää jatkotutkimuksissa, mikäli seurakunta siihen luvan myöntää. Aineisto on laaja niin eri ikäryhmissä kuin vastaajien erilaisissa taustoissa seurakunnassa toimimisen ja siihen osallistumisen suhteen. Aineisto antaa mahdollisuudet perehtyä tarkemmin esimerkiksi eläkeikää lähestyvien tai lapsettomien toiveisiin ja kokemuksiin seurakuntaa kohtaan. Tutkimusjoukkoa valittaessa pohdittiin myös, josko seurakunnassa toteutettaisiin myöhemmin kysely tai muu tutkimus yli 64-vuotiaiden parissa heidän seurakuntakokemuksistansa ja -toiveistansa.

7 LOPPUSANAT

Tiukkeneva talous haastaa niin maaseutuseurakunnan kuin maalaiskaupungin toimijoita etsimään uusia toimintatapoja, karsimaan epäolennaisista, harkitsemaan kivuliaita henkilöstörakenneuudistuksia ja tiivistämään yhteistyötä olemassa olevien verkostojen kesken. Kyselyyn osallistuneet vastaajat purkivat vastauksissaan niin pettymyksiään kuin kiitoksiaan Ähtärin seurakuntaa kohtaan. Monia kehittämideoita jaettiin. Alueen nykyisten ja tulevien haasteiden edessä näen, että seurakunnalla voisi olla mahdollisuus rakentua koko paikkakunnan sydämeksi. ”Tulkaa minun luokseni, kaikki te työn ja kuormien uuvuttamat. Minä annan teille levon”, on Jeesus ennenkin sanonut (Matt. 11: 28). Jalkautumalla ihmisten elämään voidaan kohdata nykyihmiset samalla pietetillä kuin Jeesus aikoinaan aikansa työmiehet, sairaat, äidit ja lapset, aviorikoksen tekijät.

Ähtärin seurakunnassa otetaan askeleita kohti jäsenlähtöisyyttä; tämän kyselytutkimuksen kautta on katsottu seurakunnan toimintaa seurakuntalaisten silmin kuin myös otettu seurakuntalaisia mukaan kokonaisvaltaiseen suunnitteluun ja päätöksentekoon. Arvioivan ja kehittävän kyselyn myötä seurakunnan toimintasuunnitelmaan tuleville vuosille on noussut monia käytännönläheisiä tavoitteita ja uusia kokeiluja. Paperilla suunnitelmat näyttävät oikein hyviltä mutta aika näyttää tulevatko ne lihaksi.

Seurakuntalaiset ja seurakunnan työntekijät jäävät usein etäälle toisistaan, kuten eräs kyselyyn vastannutkin totesi. Pieni aktiivisten joukkio työntekijöiden ympärillä saa helposti työntekijöille aikaan tunnun toimivasta seurakunnasta, vaikka suurella osaa paikkakunnan asukkaista olisi kokemus kohtaamattomasta ja etäisestä laitoksesta. Tunnen vasta liian vähän Ähtärin ev.lut. seurakuntaa voidakseni arvioida missä tilanteessa paikallisseurakunnassa ollaan, joskin kyselyn vastauksista välittyi monien osalta etäinen tuntu. Joukossa oli kuitenkin paljon tyytyväisyyttä seurakunnan toimintaan sekä palautetta, että kohtaamisessa ja jalkautumisessa on menty parempaan suuntaan.

Tämä opinnäytetyö on ollut työläs rupeama mutta paikkakuntalaisten toiveiden näkeminen osana Ähtärin seurakunnan tulevien vuosien toimintasuunnitelmaa palkitsee ilolla ja kiitollisuudella. Välittämällä alueen ihmisten kokemuksia ja toiveita seurakunnan päättävälle elimelle ja työntekijöille, olen saanut omalta osaltani olla vaikuttamassa siihen, että

ähtäriäisille mahdollistuisi tämän päivän kieltä puhuvan ja läsnäolevan seurakuntakodin löytäminen sekä siinä hengellisen identiteetin rakentuminen dialogissa arkielämän asioiden kanssa. Uskon, että sellaisen yhteyden keskellä on hyvä Pyhän Jumalan ja ihmisen kohdata. Ilon kautta.

NYKYAIKAISTAMINEN – ILO – JALKAUTUMINEN

LÄHTEET

- Ahtiainen, A. & Aitlahti, K. (2018). Rohkaise vanhempaa kohtaamaan lapsen hengellisyys. Teoksessa Kokkonen, J. (toim.), *Kirkon kasvatus vuonna 2030. Kristillisen uskon välittymisen haasteita ja mahdollisuuksia* (s. 52-63). Kirkon tulevaisuusselonteko 2018. Kirkkohallitus. Saatavilla <file:///C:/Users/Heimonen/Downloads/Kirkon%20Tulevaisuusselonteko%202018%20lopullinen.pdf>
- Gaze, S. (2006). *Mission-shaped and rural. Growing churches in the countryside*. Church House Publishing. London.
- Hauta-aho, H. & Tornivaara, S-M. (2009). *Kirkosta kiinni!* Suomen ev.lut. kirkon Kirkkohallitus ja Kirkkopalvelut ry. Helsinki
- Heikkilä, T. (1998). *Tilastollinen tutkimus*. Oy Edita Ab. Helsinki.
- Hiipakka, E. (2016). *Jäsenlähtöinen markkinointiviestintä seurakunnissa. Case: Lapuan hiippakunnan seurakunnat*. (Pro gradu -tutkielma, Jyväskylän yliopisto, Yhteisöviestinnän laitos). Saatavilla <https://jyx.jyu.fi/bitstream/handle/123456789/51896/URN%3aNBN%3afi%3ajyu-201611164636.pdf?sequence=1&isAllowed=y>
- Inkala, A-K. & Komulainen, J. (toim.) (2016). *Armon horisontit. Huomisen luterilaisuus*. Kirjapaja. Helsinki.
- Kaira, T. & Lahtiluoma, S. (2018). *Kunta ja seurakunta paikallisen hyvinvoinnin edistäjinä*. Kuntaliitto. Kirkkohallitus. Helsinki. Saatavilla http://shop.kuntaliitto.fi/product_details.php?p=3552
- Kettunen, P. (2013). *Auttava kohtaaminen I. Sielunhoidon perusteet ja teologia*. Kirjapaja. Helsinki
- Kirkon maaseututoimikunta. (2015). *Lähiseurakunta – maaseudun henki ja elämä. Kirkon maaseutulinjaukset 2015*. Kirkkohallitus. Saatavilla [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/C4893AA53C58DB9CC22577F9003CD033/\\$FILE/KJY_maaseutulinjaus.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/C4893AA53C58DB9CC22577F9003CD033/$FILE/KJY_maaseutulinjaus.pdf)
- Kirkon tutkimuskeskus. Meistä. Saatavilla <https://evl.fi/kirkontutkimuskeskus/meista>
- Kirkon tutkimuskeskus. Tilastot. Saatavilla <https://evl.fi/kirkontutkimuskeskus/tilastot>

- Kirkkojärjestys 8.11.1991/1055 v. 1993. Saatavilla <https://www.finlex.fi/fi/laki/ajantasa/1993/19931055?search%5Btype%5D=pika&search%5Bpika%5D=jumalanpalvelus#O2>
- Kirkkohallitus. (2014). *Kohtaamisen kirkko. Suomen evankelis-luterilaisen kirkon toiminnan suunta vuoteen 2020*. Suomen ev.-lut. kirkon julkaisuja 7, Kirkko ja toiminta. Helsinki. Saatavilla https://evl.fi/documents/1327140/52566740/253062_KKH_Kohtaamisen_kirkko_sisus_KORJ.pdf/58189146-28d0-d245-08ff-a495b675fc4a?t=1560335947000
- Kirkkohallitus. *Seurakuntavaalit*. Saatavilla <https://evl.fi/tietoa-kirkosta/kirkon-organisaatio/seurakunnat/seurakuntavaalit>
- Maaseutupolitiikan yhteistyöryhmä YTR. (2014). *Mahdollisuuksien maaseutu. Maaseutupoliittinen kokonaisuohjelma 2014–2020*. Työ- ja elinkeinoministeriö. Saatavilla https://www.maaseutupolitiikka.fi/files/4540/Mahdollisuuksien_maaseutu_25022014.pdf
- Mikkola, T., Niemelä, K. & Petterson, J. (toim.) (2006). *Urbaani usko. Nuoret aikuiset, usko ja kirkko*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 96. Kirkon tutkimuskeskus. Tampere.
- Niemelä, K. (2007). *Rippikoulusta aikuisuuteen. Pitkittäistutkimus rippikoulun merkityksestä ja vaikuttavuudesta*. Kirkon tutkimuskeskuksen julkaisuja 99. Kirkon tutkimuskeskus. Tampere.
- Niemelä, K. (2010). *Miesten uskonnollisuus ja henkisyys*. Tasa-arvo 1/2010. Saatavilla [http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/\\$FILE/Miesten%20uskonnollisuus%20ja%20henkisyys.pdf](http://sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4D9073DDB9C38745C22576F20030A70E/$FILE/Miesten%20uskonnollisuus%20ja%20henkisyys.pdf)
- Pesonen, H. & Vesala, K. M. (2007). *Seurakunnat maaseudun kehittäjinä. Uskonto paikallistason vuorovaikutuksessa*. Kirkon tutkimuskeskus. Tampere.
- Pesonen, M., Alfors, H. & Haapiainen, T-M. ym. (toim.) (2012). *Aikuiset seurakuntalaisina*. Suomen ev.lut. kirkon kirkkohallituksen julkaisuja 2012:7. Saatavilla https://evl.fi/documents/1327140/38205846/KH_aikuiset_PO_www_102018.pdf/26881cf7-b2df-46f4-6c7f-509b03bbdbd
- Pöyhönen, T. (2019). *Yhteisöjen kirkko*. Karas-Sana Oy. Lohja.
- Robson, C. (2001). *Käytännön arvioinnin perusteet. Opas evaluaation tekijöille ja tilaajille*. Tammi. Tampere.

- Saari, J. (toim.) (2016). *Yksinäisten Suomi*. Gaudeamus Oy. Tallinna.
- Suomen ev.lut. kirkko. Liikkuva seurakunta. Saatavilla <http://liikkuvaseurakunta.fi>
- Suomen ev.lut. kirkko. Plus. Hallinto ja talous. Strategiat. Kirkon strategia 2026. Saatavilla <https://evl.fi/plus/hallinto-ja-talous/strategiat/kirkon-strategia-20261/tavoite>
- Suomen ev.lut. kirkko. Tutki uskoa. Sanasto. Kirkon nelivuotiskertomus. Saatavilla <https://evl.fi/sanasto/-/glossary/word/Kirkon+nelivuotiskertomus#e1c49bb0>
- Thitz, P. (2013). *Seurakunta osallisuuden yhteisönä*. Diakonia-ammattikorkeakoulu. Helsinki. Saatavilla [http://www.sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4B1BF8B291E03F39C2257D0200441181/\\$FILE/A_40_P%E4ivi%20Thitz.pdf](http://www.sakasti.evl.fi/sakasti.nsf/0/4B1BF8B291E03F39C2257D0200441181/$FILE/A_40_P%E4ivi%20Thitz.pdf)
- Tiilikainen, E. (2019). *Jakamattomat hetket. Yksinäisyyden kokemus ja elämäntilanne*. Gaudeamus Oy. Tallinna.
- Tilastokeskus. Tilastotietokannat. Väestö. Väestön ennakkotilasto. Väestörakenteen ennakkotiedot alueittain. Saatavilla http://pxnet2.stat.fi/PXWeb/pxweb/fi/StatFin/StatFin__vrm__vamu/statfin_vamu_pxt_11j.px/table/tableViewLayout1/
- Toikko, T. & Rantanen, T. (2009). *Tutkimuksellinen kehittämistoiminta*. Tampere University Press. Tampere.
- Vaismaa, K. (toim.) (2005). *Trendi, brändi ja evankeliumi. Puheenaihetta kirkon missiosta*. Karas-Sana Oy. Jyväskylä.
- Verohallinto (27.11.2019). Luettelo kuntien ja seurakuntien tuloveroprosenteista vuonna 2020. Saatavilla https://www.vero.fi/contentassets/6598f374ce154cd6ae071f50aaff084f/verohallinto_kuntien-ja-seurakuntien-tuloveroprosentit-2020.pdf
- Ähtäri (3.12.2019). *Ähtärissä käynnistyy uusien koulujen suunnittelu jokaiselle kouluasteelle*. Saatavilla <https://www.ahtari.fi/index.php/ajankohtaista/22-ajankohtaista-varhaiskasvatus-ja-koulutus/398-aehtaerissae-kaeynnistyy-uusien-koulujen-suunnittelu-uudet-tilat-jokaiselle-kouluasteelle>
- Ähtäri (3.12.2019). Mediatiedote. Ähtäriin kaupunki: tarkka taloudenpito jatkuu. Saatavilla https://www.ahtari.fi/templates/ahtari2018/images/Talousarviotiedote_%C3%84ht%C3%A4rin_kaupunki_03122019.pdf

- Ähtärin seurakunta. (2017). *Ähtärin seurakunnan strategia 2018-2023*. Saatavilla <https://www.ahtarinseurakunta.fi/documents/18479249/20247936/Strategia+2018.pdf/f286dc69-caa4-7a28-7785-f47717afad28>
- Ähtärin seurakunta. (2018). *Toiminta- ja taloussuunnitelma 2019-2021*. Saatavilla <https://www.ahtarinseurakunta.fi/documents/18479249/19101891/Talous+ja+toimintasuunnitelma+2019-2021+.pdf/8aa2c7c3-df8d-19fa-fe27-5771e62ff348>
- Ähtärin seurakunta. (2019). *Talousarvio ja toimintasuunnitelma 2020-2022*.

LIITE 1. JULISTE

MILLAISILLA SEURAKUNNALLA
SUUNTAAMME 2020-LUVULLE?
SINÄ 16-64 -VUOTIAS
ÄHTÄRILÄINEN,

Vastaa kyselyyn ja vaikuta

KYSELY LÖYTYY OSOITTEESTA
WWW.AHTARINSEURAKUNTA.FI
VASTAUSAIKA 15.4.-3.5.2019
vastaukset käsitellään nimettöminä

ÄHTÄRIN
seurakunta

Lämmin kiitos osallistumisestasi!

LIITE 2. SAATEKIRJE JA KYSELY

Hyvä ähtäriläinen,

sinut on valittu vaikuttamaan, millaisella seurakunnalla meidän olisi syytä lähestyä 2020-lukua paikkakunnallamme.

Pyydämme sinua vastaamaan oheiseen kyselyyn 26.4. mennessä. Voit palauttaa lomakkeen postitse mukanaolevalla kirjekuorella, jonka postimaksu on valmiiksi maksettu. Halutessasi voit palauttaa lomakkeen kirkkoon, kirkkoherranvirastoon, viraston edustalla olevaan punaiseen postilaatikkoon tai seurakunnan tapahtumaan työntekijälle. Kyselyyn on mahdollista vastata myös sähköisesti osoitteessa www.ahtarinseurakunta.fi/kysely.

Tiedot käsitellään nimettöminä. Vastauksilla kerätään aineistoa seurakunnan tulevien vuosien suunnitteluun. Ensimmäiset tulokset julkaistaan 22.5. seurakunnan luottamushenkilöille ja työntekijöille suunnatussa Strategiaillassa sekä sen jälkeisellä viikolla paikallislehdissä ja seurakunnan verkkosivuilla. Toinen osa tuloksista julkaistaan syksyn tullen. Jälkipuintia toivotaan seurakunnan Facebook-sivuille ja seurakunnan tapahtumiin.

Mikäli haluat saada lisätietoa tutkimuksesta, voit soittaa allaoleviin numeroihin. Vastamme mielellämme kysymyksiisi.

**Lämmin kiitos osallistumisestasi ja
Pääsiäisrauhaa Sinulle ja kotiisi armon vuonna 2019!**

Kalle Peltokangas
kirkkoherra
p. 050 579 0007

Henna Heimonen
diakoniaopiskelija
tutkimuksen toteuttaja
p. 040 218 4463

Kysely Ähtärin ev.lut. seurakunnassa 2019

Tietojen keräämistä uutta toimintasuunnitelmaa ja strategiaa varten.
Kyselyn palautus 3.5.2019 mennessä. Sähköinen vastaamismahdollisuus osoitteessa www.ahtarinseurakunta.fi. Tähdellä merkityt * ovat pakollisia. Huomaathan, että kysely on kaksipuolinen. Lämmin kiitos mielipiteistäsi!

- 1 Sukupuoli * Mies
 Nainen
 Muu
- 2 Ikä * 16--19
 20--29
 30--39
 40--49
 50--59
 60--64
- 3 Perhemuoto, oletko * Vanhempien tai huoltajan kanssa asuva nuori
 Yksin asuva tai kimppekämpässä
 Avo- tai avioliitossa, ei lapsia
 Vanhempi, jonka lapset alaikäisiä tai kotona asuvia
 Vanhempi, jonka lapset omillaan asuvia täysi-ikäisiä
- 4 Asuinpaikka * Keskusta
 Haja-asutusalue
 Asun muualla kuin Ähtärissä
- 5 Työssäkäynti * Työssä
 Työtön
 Kotiäiti/koti-isä
 Eläkeläinen
 Opiskelija
 Jokin muu, mikä _____
- 6 Ev.lut. kirkon jäsenyys * Kuulun kirkkoon
 En kuulu kirkkoon

7 Kuinka usein osallistut tai olet muulla tavoin suoraan tekemisissä seurakunnan kanssa? *

- Melkein viikoittain tai useammin
- Kerran kuukaudessa
- Muutaman kerran vuodessa
- Harvemmin

8 Seurakunnassa toimiminen *

- Olen Ähtärin ev.lut. seurakunnan vapaaehtoinen, luottamushenkilö tai työntekijä
- Olen ollut, mutta enää en ole, Ähtärin ev.lut. seurakunnan vapaaehtoinen, luottamushenkilö tai työntekijä
- Olen tai olen ollut jonkun muun kristillisen seurakunnan vapaaehtoinen, luottamushenkilö tai työntekijä
- En ole, enkä ole ollut seurakunnan vapaaehtoinen, luottamushenkilö tai työntekijä

9 Valitse seuraavista 3-5 perheellenne tärkeintä tai muuten mielestäsi tärkeintä lapsille, nuorille ja lapsiperheille tarjottavaa seurakunnan toimintamuotoa: *

- Päiväkerhot ja perhekerhot
- Koululaisten harrastekerhot
- Bändi- ja kuorotoiminta
- Leirit ja retket
- Koko perheen tapahtumat
- Äitien illat, isien illat, parisuhdeillat
- Perhekirkot
- Rippikoulu
- Nuortenillat
- Koulutukset nuorille (kerhonojaja- ja isoskoulutus)
- Yhteistyö kaupungin (neuvola, päiväkodit, koulut, nuorisotoimi) ja järjestöjen kanssa
- Lastenhoitoapu
- Jokin muu, mikä _____

10 Valitse seuraavista 3-5 toimintoa, joihin mieluiten osallistuisit, yksin tai perheen kanssa: *

- Raamattu- ja rukouspiirit
- Lähetystyöaiheiset tapahtumat ja ryhmät, kansainvälisyys
- Liikunnalliset tapahtumat ja ryhmät
- Sunnuntain tavalliset jumalanpalvelukset
- Erityisjumalanpalvelukset (esim. Tuomasmessu, Majataloilta)
- Bändit ja musiikkiryhmät
- Kuorot
- Konsertit ja yhteislaulutilaisuudet
- Ruokailut, yhteinen ruoanlaitto ja muu yhdessä tekeminen
- Retket ja leirit
- Kyläkunnilla tapahtuva toiminta
- Kodeissa tapahtuvat kokoontumiset
- Vapaamuotoiset tilaisuudet, joissa tilaa keskustella kiinnostavista asioista
- Seurakunnan toiminnan suunnitteluun osallistuminen, luottamushenkilönä toimiminen
- Jokin muu, mikä _____

11 Ähtärin ev.lut. seurakunnan musiikkitarjonta on mielestäsi: 1=monipuolista, 2=riittävää, 3=vähäistä, 4=minulla ei ole mielipidettä asiaan. Ympyröi numero: *

1 2 3 4

12 Mitä toivoisit seurakunnan musiikkityöltä? Millaisia konsertteja ja musiikkitapahtumia toivoisit seurakuntaan? Muita ideoita seurakunnan musiikkitoimintaan?

13 Seurakunta pyrkii toimimaan elämän erilaisten haasteiden ja muutosten keskellä elävien auttamiseksi sekä yksinäisyyden poistamiseksi. Valitse seuraavista 3-5 itsellesi tärkeintä tai mielestäsi tärkeintä seurakunnan tukimuotoa: *

- Yhdessä rukoileminen
- Keskusteluapu
- Kotikäynnit
- läkkäiden huomioiminen
- Sururyhmä ja muut vertaistukiryhmät
- Virkistystoiminta (esim. leirit ja retket)
- Ruoka-apu
- Tuki talousasioissa
- Hartaudet ja muut vierailut laitoksissa ja yhteistyötahojen toiminnoissa
- Ystävien tai seuran löytäminen seurakunnasta
- Jokin muu, mikä _____

14 Millä ihmisryhmällä on mielestäsi suurin avun tarve Ähtärissä?

15 Kaipaako itse tai läheisesi vertaistukea tai muuta tukea jossain asiassa, mihin ette ole vielä Ähtäristä apua löytänyt? Missä asioissa?

16 Millainen on kokemuksesi Ähtärin ev.lut. seurakunnan jumalanpalveluksista, joissa olet ollut viimeisen kolmen vuoden aikana (rasti ruutuun)?

	Erittäin hyvin	Hyvin	Heikosti	Erittäin huonosti	En ole ollut tai en osaa sanoa
Kuuluvuus					
Ymmärsin mitä puhuttiin					
Minua tervehdittiin					
Minun oli hyvä olla					
Jumalanpalveluksen kulusta ohjeistettiin					
Lapset olivat tervetulleita kirkkoon					
Musiikki, rukoukset tai muu puhutteli minua					
Olin tyytyväinen jumalanpalvelukseen					

17 Mikä on paras alkamisaika sunnuntain jumalanpalvelukselle? *

- klo 10
- klo 11
- klo 13
- klo 16
- Jokin muu, mikä

18 Seurakuntavaaleissa 2018 äänestysprosentti oli Ähtärissä 24,5. Mitä seurakunnassa olisi syytä kehittää, jotta neljän vuoden päästä seurakuntavaalien äänestysprosentti nousisi esimerkiksi 50 %:iin?

19 Minkä viestintäkanavan kautta seuraisit mieluiten seurakunnan tiedotusta ja keskustelua ajankohtaisista asioista? Voit valita useita.

- Paikallislehdet, muut lehdet (painettu ja sähköinen)
- Ilmoitustaulut
- Internet - seurakunnan verkkosivut
- Internet - sosiaalinen media (Facebook, muut)
- Valotaulu kaupungintalon vieressä
- Yhteydenotot suoraan kotiin postitse
- Henkilökohtaiset yhteydenotot puhelimella tai sähköpostitse
- Paikallisradio
- Puskaradio eli tuttavat
- En tahdo tietää seurakunnan asioista
- Jokin muu, mikä

20 Mistä seuraavista haluaisit saada enemmän tietoa?

- Seurakunnan tapahtumista
- Seurakunnan ryhmätoiminnasta
- Kristinuskosta
- Seurakuntalaisten elämästä ja miten Jumala on siinä toiminut
- Vapaaehtoistyöstä
- Tuesta talousasioissa ja ruoka-avusta
- Muista seurakunnan palveluista (mm. hautaus, virkatodistukset...)
- En kaipaa enempää tietoa
- Jokin muu, mikä

21 Mikä on mielikuvasi, missä määrin Ähtärin ev.lut. seurakunnassa toteutuvat tällä hetkellä seuraavat arvot (rasti ruutuun): *

	Erittäin hyvin	Hyvin	Heikosti	Erittäin huonosti	En tiedä mitä vastaisin
Pyhän kunnioitus					
Rakkaus					
Vastuullisuus ja arjen tukeminen					
Totuudellisuus ja oikeudenmukaisuus					
Uudistuminen ja rohkeus					
Yhteisöllisyys, kohtaaminen					
Julistaa rohkeasti sanomaa Jumalasta					
On läsnä ihmisten arjessa					
On läsnä ihmisten juhlassa					

22 Jos haluat vielä jakaa kehittämisehdotuksia ja ideoita tai antaa kritiikkiä, ruusuja tai risuja, seurakunnan toiminnasta, ole hyvä, sana on vapaa.

Kiitos kyselyyn vastaamisesta!
Hyvän Jumalan siunausta elämääsi!

Ähtärissä toteutetaan kysely seurakuntalaisille

Kyselyä on lähdeetty valmiis-
telemaan jo viime vuoden
lopulla. Tämän talven aika-
na diakoniatyön opiskeli-
ja, uusi ähtäriäinen Henna
Heimonen on tehnyt kyse-
lyä opinnäytetyönään. Seu-
rakunnan työntekijät, joh-
torihmä sekä vastuuryh-
mät ovat päässeet vaikut-
tamaan kysymyksiin. Ta-
voitteena on kerätä (16-64
-vuotiaiden) ähtäriäisten
kokemuksia seurakunnan
toiminnasta sekä toiveita
seurakuntaa kohtaan. Tu-
levaisuudessa kyselyä voi-
daan jalkaa myös muissa
ikäryhmissä.

Kysely toteutetaan pape-
rissa muodossa otanta-

na ja sähköisessä muodos-
sa avoimena seurakunnan
kotisivujen kautta. Heimo-
nen kokoaa vastaukset, joi-
ta toivottavasti tulee mah-
dollisimman paljon, jonka
jälkeen luottamushenkilöt
ja työntekijät käsittelevät
tuloksia toukokuun strate-
giaseminaarissa. Näin seu-
rakuntalaisilla on mahdol-
lisuus vaikuttaa jo tulevan
vuoden toiminnan suunnit-
teluun sekä piitemmän aika-
välin suunnitteluun. Tulok-
sia julkaistaan myös paikal-
islehdissä ja seurakun-
nan verkkosivuilla.

Jäsenmäärän vähenemi-
nen ja siten laskevat vero-
tulot pakottavat seurakun-
tia ympäri Suomen mietti-
mään kiinteistöjen ja hein-
kilösten lisäksi toiminnan
priorisointia. Tällöin on
vähintäänkin reilua kysyä
seurakuntalaisilta, kirkol-
lisveron maksajilta, mikä
koetaan tärkeäksi ja ensis-
jaiseksi seurakunnan tehtä-
väkentässä, joka tällä het-
kellä on hyvin laaja. Toivon
mukaan kyselystä muodos-
tuu käytännöllinen apu-ähti-
viranhaltijoille päätöksen-
tekoon.

Ähtärin seurakunnassa
on käynnissä toimintakul-
tuurin muutos, jossa pyri-
tään rakentamaan seura-
kuntaa vahvemmin yhdessä
seurakuntalaisten kanssa.
Toimintakulttuurin muu-
tokseen liittyy myös tiedo-
tuksen ja viestinnän tehos-
taminen ja monipuolistami-
nen. Uuden kirkkovaikutus-
ton aloitussa talvella toi-
mintansa perustettiin uu-
si viestinnän vastuuryhmä.

Kysely antaa hyvän ku-
van seurakunnan toimin-
nan nykytilanteesta. Kyse-
ly tulee vastattavaksi vii-
meistään hiljaisella vii-
kolla (viikko 16). Kyselyn
mukaan tulee saatekirje ja
valmiiksi maksettu vas-
tauskortti. Kyselyyn vasta-
taan nimettömänä ja otan-
nassa pyritään huomioi-
maan Ähtärin kylät ja kes-
kusta-alue tasapuolisess-
ti. Me kyselyn laatijat todel-
la odotamme teiltä kirjeen
saajilta vastauksia, arvos-
tamme niitä suuresti! Käyt-
täkää tilaisuus hyväksi ja
seurakunnan parhaaksi.

Seurakunnan tehtä-
vä on Kirkkolain 4. luvun
1§:ssä määritelty näin: "To-
teuttaa kirkon tehtävää seurakunta huoleh-
tii jumalainpalvelusten pitä-
misestä, kasteen ja ehtool-
lisen toimittamisesta sekä
muista kirkollisista toimi-
tuksista, kristillisestä kas-
vatuksesta ja opetukses-
ta, sielunhoidosta, diako-
niasta ja lähetystyöstä sekä
muista kristilliseen sano-
maan perustuvista julistus-
ja palvelutehtävistä." Mi-
ten nämä seurakunnan teh-
tävät toteutetaan 2020-lu-
vun Ähtärissä, on kyselyn
peruskysymys. On viisaut-
ta pohtia yhdessä tämän
muuttuvan ajan keskellä,
miten kirkko ja seurakun-
ta hoitavat tehtäviään, mut-
ta säilyttävät samalla uskol-
lisuutensa Raamattuun, Ju-
malan pyhään sanaan.

Hyvän Jumalan siunaa-
maa pääsiäisen aikaa kai-
kille lehden lukijoille!

Kalle Peltokangas
kirkkoherra
Ähtärin stk

LIITE 4. MAINOSTUSTA SOSIAALISESSA MEDIASSA

Henna Heimonen

24. huhtikuuta 2019

Hei sinä 16-64 -vuotias ähtäriläinen! Juuri ennen pääsiäistä saimme neljän päivän aikana kuoritettua kyselyjä matkaan satunnaisotannalla valituille. Kiitos kaikille jo vastanneille! Muille tämä lämpimänä muistutuksena pyhien jälkeen aiheesta. Vastaaminen on mahdollista ja erittäin tervetullutta myös ei-postia saaneille seurakunnan sivujen kautta www.ahtarinseurakunta.fi --> kysely. Vastaaminen vie aikaasi noin 10-15 minuuttia, vaikkapa päiväkahvin ohessa.

Kyselyllä kerätään ähtäriläisten kokemuksia ja toiveita seurakunnan toiminnan tulevien vuosien suunnitteluun. Mitä etäänpänä seurakunnasta olet, sitä aarteempia vastauksesi ovat! ❤️ Eikä tämä vähennä seurakunta-aktiivien vastausten merkitystä! 🌟 Kiitos sinulle vaivannäöstäsi!

Henna Heimonen

28. huhtikuuta 2019

...

Suloinen sunnuntai käydä vastaamassa millaisella seurakunnalla 2020-luvulle, 10-15 min, suora linkki tässä:

<https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx...> Kiitos! 🍎

4 jakoa

Henna Heimonen jatkoi julkaisun.

1. toukokuuta 2019

...

Vielä viimeisen kerran kiusaan tällä... Vappuhaasteena kaikille ei vielä vastannelle, ja etenkin ei-kirkkoon-kuuluville, 16-64 -vuotiaalle ähtäriäisille: käykääpä kertomassa miks E.V.V.K. (ei voisi vähempää kiinnostaa) ja mikä hyvää on, millaisia toiveita tulevaan. Vielä perjantaitiin asti aikaa vaikuttaa. Alla linkki kyselyyn: Paperiversioita voi perjantaitiin saakka palauttaa kirkkoherranvirastolle tai seurakunnan tapahtumiin. Virasto aukei arkena klo 9-13, postilaatikko pihassa 24/7. Postin kuljettamat oletaan vielä seuraavallakin viikolla huomioon.

Ensinmäisiä tuloksia seurakunnan strategiatilassa 22.5. ja sen jälkeisellä viikolla seurakunnan nettisivuilla, somessa ja paikallislehdissä. Loput kyselyt annit julki kesän lopulla.

Kiitos osallistumisestasi tämänpäivän seurakunnan rakentamiseen! 🍎

Henna Heimonen ▶ Ähtärin ilmoitustaulu

28. huhtikuuta 2019

Suloinen sunnuntai käydä vastaamassa millaisella seurakunnalla 2020-luvulle, 10-15 min, suora linkki tässä: <https://forms.office.com/Pages/ResponsePage.aspx...> Kiitos! 🍎

2 jakoa

LIITE 5. ARTIKKELI KYSELYN ALUSTAVISTA TULOKSISTA

NYKYAIKAA, ILOA JA JALKAUTUMISTA

Ähtäriläisten toiveita millaisella seurakunnalla 2020-luvulle

Ähtärin evankelis-luterilaisessa seurakunnassa toteutettiin tänä keväänä kysely, minkä tavoitteena oli kerätä aineistoa tuleville vuosille seurakunnan kehittämiseen. Kyselyyn vastasi 164 ähtäriläistä, ikähaitarilla 16-64 vuotta. Tavoitevastaajamäärästä jäätiin vain kuudellatoista. Kyselyä voidaan pitää onnistuneena, sillä valintakysymysten ohella avoimiin kysymyksiin oli kirjattu paljon niin kiitoksia kuin pettymyksiä ja toiveita. Lämmin kiitos kaikille vastanneille!

Vastaajista 52 on miehiä, 111 naisia ja yksi ilmoitti sukupuolekseen muun. 30-59 -vuotiaat vastasivat eniten, 20-29 -vuotiaat vähiten. Perhetaustaltaan selvästi eniten vastasivat vanhemmat, joiden lapset ovat alaikäisiä tai kotona asuvia, ja toiseksi eniten vanhemmat, joiden lapset ovat omillaan asuvia täysi-ikäisiä. Keskustassa vastaajista asuu 84, haja-asutusalueella 77, muualla kuin Ähtärissä asuu kolme. Suurin osa vastaajista on työssä, 106. Vastaajista kahdeksan ei kuulu kirkkoon.

Vastaajista $\frac{3}{4}$ osallistuu tai on muulla tavoin suoraan tekemisissä Ähtärin seurakunnan kanssa vain muutaman kerran vuodessa tai harvemmin. Aktiivisia vastaajista on $\frac{1}{4}$. Vastaajista 47 tuntee Ähtärin seurakuntaa myös toimijuudesta käsin, joko nykyaikaa tai mennyttä.

TUKEA TARVITAAN, MUSIIKKI JA TOIMINNALLISUUS KIINNOSTAA

Eniten apua tarvitseviksi ähtäriläiset näkevät ikäihmiset, etenkin yksinäiset vanhukset. Tämä näkyi myös iäkkäiden huomioimisen arvostuksena sekä toiveena kotikäyntien lisäämisestä. Toiseksi eniten huolta kannettiin lapsiperheistä, mukaanluettuina myös lapset ja nuoret erikseen, sekä syrjäytyneistä tai syrjäytymisvaarassa olevista. Perheistä etenkin vähävaraisten nähtiin tarvitsevan apua. Ruoka-apu, virkistystoiminta ja vertaistukiryhmät kuten sururyhmä nähtiin tärkeiksi seurakunnan tarjoamiksi tukimuodoiksi iäkkäiden huomioimisen ja kotikäyntien jälkeen.

Koko vastaajakunnan kesken houkuttelevimmiksi toiminnoiksi osoittautuivat liikunnalliset tapahtumat ja ryhmät sekä konsertit ja yhteislaulutilaisuudet, kumpiakkin oli valinnut yli puolet vastaajista kysyttäessä mihin haluaisivat osallistua yksin tai perheen kanssa. Musiikki tarjontaa toivottiin monipuolisemmaksi etenkin gospelmusiikin saralta. Musiikkityön osalta myös bändit ja musiikkiryhmät saivat kiinnostusta osakseen, kuorot hieman vähemmän.

Kolmanneksi houkuttelevimpia olivat retket ja leirit. Neljänneksi eniten valintoja saivat osakseen vapaamuotoiset tilaisuudet, joissa olisi tilaa keskustella kiinnostavista asioista, sekä ruokailu, yhteinen ruoanlaitto ja muu yhdessä tekeminen.

KELLO KYMMENEN MUTTA VÄHEMMÄN PAATOKSELLISUUTTA

Jumalanpalvelusten parhaaksi alkamisajaksi nähtiin kello kymmenen, kaikista vastaajaryhmistä yli puolet oli valinnut sen yhdeksi vaihtoehtokseen. Kello kymmenen runsas suosio vastauksissa saattaa johtua myös iltavaihtoehdon puuttumisesta, kuin myös kysymyksen olisi voinut asettaa tarkemmin vastaajan henkilökohtaista osallistumishalukkuutta

koskevaksi. Aktiivisilla ja seurakuntaelämää toimijuudesta käsin tuntevilla on enemmän kiinnostusta jumalanpalvelusajan muuttamiseen tai vaihteluun, kuin etäisillä ja vastauksensa muuhun kuin seurakuntaelämän toimijuuden tuntemiseen perustavilla.

Jumalanpalveluksista sunnuntain tavalliset jumalanpalvelukset kiinnostavat vähän enemmän miehiä kuin naisia, erityisjumalanpalvelukset puolestaan aavistuksen enemmän naisia kuin miehiä. Jumalanpalveluksissa positiivisimmin koettiin, että lapset olivat tervetulleita kirkkoon. Kuuluvuudessa, puhuttelevuudessa ja jumalanpalvelusten ohjeistuksessa puolestaan nähtiin eniten puutteita. Kokonaisuudessaan jumalanpalveluksiin oltiin melko tyytyväisiä, joskin saarnoja toivotaan maanläheisemmiksi.

Seurakunta sai kiitosta etenkin lapsityöstä sekä nuoriso- ja rippikoulutyöstä, kuin myös ruoka-apua kiitettiin sydämen pohjasta. Kehittämistoiveita tuli paljon liittyen rennompaan ilmapiiriin, ilosta käsin toimimiseen sekä seurakunnan vahvempaan jalkautumiseen arkeen, ihmisten pariin.

Kirkkoherra Kalle Peltokangas arvioi, että kyselyn vastaukset antavat paljon arvokasta tietoa niin työntekijöille kuin luottamushenkilöille Ähtärin seurakunnan kehittämiseen.

Henna Heimonen
tutkimuksen toteuttaja
sosionomi - kirkon nuorisotyönohjaaja
diakoniaopiskelija

LIITE 6. ESIMERKKI TYÖALOJEN KOONNEISTA

Seurakuntakyselyn tuloksia
Diakoniatyön koonti 11.8.2019
Henna Heimonen, diakoniaopiskelija

1

MILLAISELLA SEURAKUNNALLA SUUNTAAMME 2020-LUVULLE?

Seurakuntalaisten kokemuksia ja toiveita avun saamiseksi

Kyselyyn vastasi 160 ähtäriäistä. Postitse kyselyjä lähetettiin n.500 (määrä vielä tarkistamatta). Vastaaminen oli mahdollista myös e-postia-saanelle sähköisesti. Diakonisia tarpeita omaavien osuuden vahvistamiseksi paperikyselyjä jaettiin myös ruokajakeilussa. Kerralla ruokajakeilussa käy noin 30 kävijää.

Vastaajista 65 % on työssäkäyjiä, työttömiä 4,4 %. Eläkeläisiksi itsensä ilmoittaneet 11,9 % lienevät pääosin sairaseläkkeellä tai varhennetulla eläkkeellä, varsinaiset eläkeläiset (65-vuotiaat ja vanhemmat) oli rajattu kyselyn ulkopuolelle. **Tässä koonnissa olen ryhmitellyt työttömät, eläkeläiset, kotäidit ja yhden arnejan kävijän mahdollisiksi diakonisen avun tarpeessa olijoiksi.** Tämä ei tarkoita, että heillä välttämättä olisi erityisiä avun tarpeita, eikä poissulje, etteikö työssäkäyjiillä niitä voisi olla. Pienemmät tulot luovat kuitenkin mahdollista suuntaa suuremmille avuntarpeille, ainakin eroja näin määriteltyjen ryhmien välillä näyttää olevan. Kaikki 16-19 -vuotiaat ovat ilmoittaneet itsensä opiskelijoiksi, heitä vastaajista on 13,1 %. Muutama työssäkäyvä yli 20-vuotias myös opiskelee, heidät olen laskenut osaksi työssäkäyjiä.

Tarkastelen tässä koonnissa myös 60-64 -vuotaiden, tulevien eläkeläisten, osallistumisikiinnostuksia sekä tiedonhalun kohteita. Vastaajista heitä on 24, yksitoista heistä kuuluu myös edellä mainitsemaani mahdollisen diakonisen avuntarpeessa olijoihin.

Verrailussa on syytä lukea huomioida, että eritelty vastaajaryhmät ovat verrattain pieniä, jolloin esimerkiksi 13 % vastanneista 24:stä 60-64 -vuotiaasta tarkoittaa kolmea henkilöä, tällaisenaan osan tuloksista laajemmassa tutkimuksessa on syytä olla varovainen.

1 TÄRKEITÄ SEURAKUNNAN TUKIMUOTOJA

Seurakunnan tukimuodoista selvästi tärkeimmäksi nähdään iäkkäiden huomioiminen, näin etenkin työssäkäyjiöiden keskuudessa. Työssäkäyjiämiehistä 83 % ja -naisista 65 % (yhteensä 70 %) on

vainnut iäkkäiden huomioimisen yhdeksi tärkeimmistä tuen muodoista, mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavista 60 % (sekä miehistä että naisista) ja opiskelijoista 38 %.

2

Toiseksi tärkeimmäksi nähdään keskusteluapu. Tärkeimpänä se nähdään mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavien keskuudessa, heistä 63 % on vainnut sen yhdeksi tärkeimmistä tukimuodoista. Opiskelijoista sen on vainnut 57 % ja työssäkäyjiöistä 47 %. Naiset kokevat keskusteluvuon tärkeemmäksi kuin miehet, mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavilla ero on hieman pienempi kuin työssäkäyjiöillä (mhd. diak. 75 % naisista, 53 % miehistä – ero 22 prosenttiyksikköä, työssäkäyjiöistä 55 % naisista, 27 % miehistä – ero 28 prosenttiyksikköä).

Vastaava ero naisten ja miesten välillä on havaittavissa sururuyhmien ja muiden vertaistukiryhmien tarkedyssä, joskin työssäkäyjiöiden välillä ero on huomattavasti pienempi kuin mahdollisen diakonisen avun tarpeen omaavien keskuudessa (työssäkäyjiöistä 53 % naisista, 47 % miehistä – ero 6 prosenttiyksikköä, mhd. diak. 45 % naisista, 20 % miehistä – ero 25 prosenttiyksikköä). Yhteensä työssäkäyjiöistä 51 % oli vainnut vertaistukiryhmät yhdeksi tärkeimmistä tukimuodoista, opiskelijoista 38 % ja mahdollisen diakonisen tarpeen omaavista 31 %. **Vertaistukiryhmät, ruoka-apu ja virkistystoiminta ovat kolmanneksi tärkeimpiä vastaajien keskuudessa.** Kolmen koplaista vertaistuen oli vainnut 73 vastaajaa, ruoka-avun sekä virkistystoiminnan 75 vastaajaa.

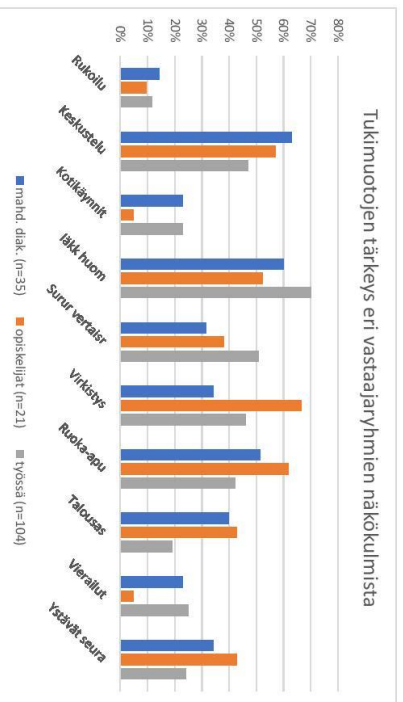
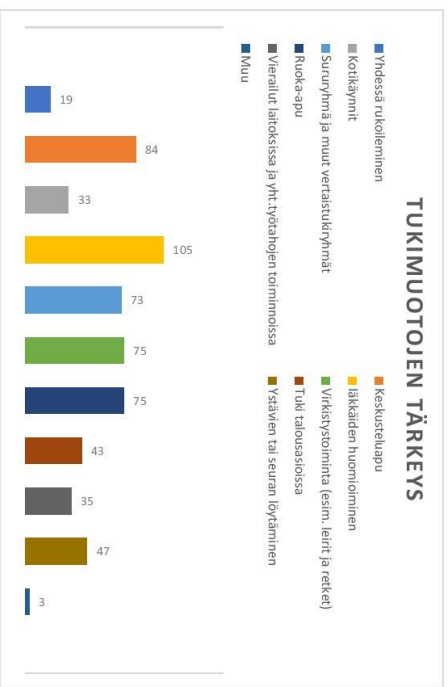
Seurakunnan jakama ruoka-apu saa erityistä kiitosta kyselyn avoimissa vastauksissa lapsi- ja nuorisotyön ohella. Vastaajista liki puolet (46,9 %) on merkinnyt ruoka-avun yhdeksi seurakunnan tukimuodoista tärkeimpänä pitämistään. Opiskelijat näkevät ruoka-avun toiseksi tärkeimpänä tukimuotona, mahdollisen diakonisen avun tarpeen omaavat kolmanneksi tärkeimpänä ja työssäkäyjiät viidenneksi tärkeimpänä. Merkittävää eroa mahdollisen diakonisen avun tarpeen omaavien miesten ja naisten välillä ei tässä kohdassa ole, mutta työssäkäyjiöissä ero on huomattava, heistä 49 % naisista on vainnut ruoka-avun yhdeksi tärkeimmistä, miehistä 27 %.

Opiskelijoille tärkein tukimuoto on virkistystoiminta, esim. leirit ja retket, heistä 67 % on vainnut sen yhdeksi tärkeimmistä. Työssäkäyjiöistä 46 % on vainnut virkistystoiminnan yhdeksi tärkeimmistä, mahdollisen diakonisen tarpeen omaavista 34 %. Virkistystoiminnan miehet kokevat tärkeämmäksi kuin naiset, työssäkäyjiöillä ero on pienempi kuin mahdollisen diakonisen tarpeen omaavilla (työssäkäyjiöistä 43 % naisista, 53 % miehistä – ero 10 prosenttiyksikköä, mhd. diak. 25 % naisista, 53 % miehistä – ero 28 prosenttiyksikköä).

Miehistä reilut puolet pitää virkistystoimintaa tärkeänä, riippumatta heidän työssäkäyntitilustaan. Vertaistukiryhmät työssäkäyvät miehet puolestaan kokevat huomattavasti tärkeämmiksi kuin mahdollisen diakonisen tarpeen omaavat miehet, keskusteluvuon kohdalla ero on päinvastainen; mahdollisen diakonisen tarpeen omaavat miehet kokevat sen tärkeämmäksi kuin työssäkäyvät miehet.

Osassa vastaajaryhmiä nousi muita tukimuotoja kolmen koplan rinnalle tai ohii. Opiskelijoille ystävien tai seurain löytäminen sekä tuki talousasioissa ovat tärkeimpiä kuin vertaisryhmät. Maailloisen diakonien avun tarpeen omaaville ystävien tai seurain löytäminen on yhtä tärkeää kuin virkistytoimintaa ja tärkeämpää kuin vertaisryhmät, heistä miehille myös hartaudet ja muut vierailut lairtoissa ja yhteistyötoimien toiminnassa sekä kotikäynnit ovat myös tärkeimpiä kuin vertais-

3

4

TUKIMUOTOJEN TÄRKEYS MIESTEN JA NAISTEN VÄLILLÄ SUHTESSA TYÖSSÄKÄYNTIIN

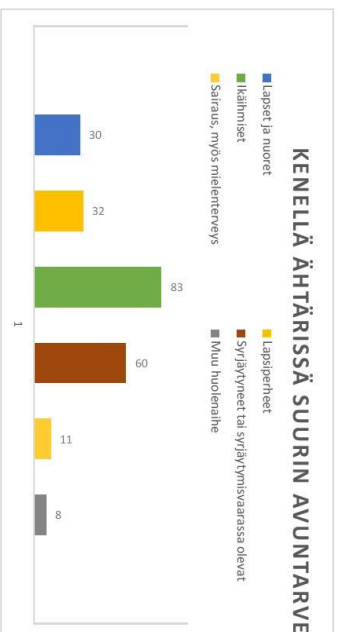
	Ruokailu	Keskustelu	Kotikäynnit	Iläkä huom	Vertaisryhmät	Virkitys	Ruoka-apu	Talouss	Vierailut	Ystävät-seura
Mahd. diak. avun miehet (n=15) naiset (n=20)	20%	53%	33%	60%	20%	53%	53%	27%	33%	33%
Työssäkävijät miehet (n=30) naiset (n=24)	7%	27%	23%	83%	47%	53%	27%	10%	23%	23%

2 ÄHTÄRILÄISTEN SUURINNAIT HUOLENAIHEET

Eri ihmisyhmittä entten apua tarvitseviksi ähtärläiset näkevät **ikäihmisset**. Tämä näkyy niin vastaajien arvostuksissa seurakunnan tukimuotoja kohtaan kuin kysytessä avoimena kysymyksenä kenellä ähtärläissä on suurin avun tarve. Toiseksi entten huolta kannetaan **lapsiperheistä (tässä lasken lapsiperheisiin myös erikseen mainitut lapset ja nuoret: lapsiperheet 32, lapset ja nuoret 30) sekä syrjäytyneistä tai syrjäytymisvaarassa olevista** (syrjäytyneet 13, kodittomat 1, työttömät 17, vähävaraiset 17, heikko-osaiset 1, riippuvuudet 1, alkoholi 3, yksinäiset 7). Myös sairaat (3), mielenterveyskuntoutajat (4), liikuntarajoitteiset (2), omaishoitajat (1) ja läheisensä menettäneet (1) mainittiin, sekä nuoret aikuiset (3), haja-asutusalueilla asuvat (1) ja kaikki (4).

Yksinäisyys nähdään merkittävänä ikäihmisten avun tarpeena, sillä yleisesti vanhukset oli määritelty entten apua tarvitseviksi 57 vastauksessa ja sen lisäksi eriteltyihin yksinäiset vanhukset 26 vastauksessa. Vastaava korostus on lapsiperheillä **vähävaraisuuden** suhteeseen. Yleisesti lapsiperheet oli määritelty entten apua tarvitseviksi 25 vastauksessa ja sen lisäksi eriteltyihin vähävaraiset lapsiperheet 7 vastauksessa.

Vanhusten tarpeisiin eräs vastaaja ideoi yhtenä vastineena kuljetuksia tapahtumiin. *"Hartaus tilaisuuksiin kuljetuksia pitäisi olla, koska vanhuksat ei pääse yksin ulos kodeistaan. Ähtärlin kotona asuvat vanhuksat ovat nyt kaikkein heikoimassa asemassa. Kesällä voisi järjestää hartaus tilaisuuden vaikka puistossa ja hakea vanhuksat siinä. Yksikin tilaisuus vuodessa riittää tuomaan iloa moneksi kuukaudeksi."* Eräs nuori puolestaan pohti, että *"joku nuorten ja vanhuksen yhteinen toiminta olisi tärkeää. Esim. vanhainkoodissa vierailu tai kävelyillä köynti tekisi hyvää vanhuksille ja "opettaisi" nuoria."*

→ vanhuksset, erityisesti yksinäiset
 → lapsiperheet, erityisesti pienituloiset
 → eri syistä syrjäytyneet tai syrjäytyneissä olevat

Vastaajista yhteensä 15 ilmoitti itsensä tai läheisensä kaipaavan tai kaivanneen vertaistukea tai muuta tukea jossain asiassa, mihin ei ole ähtäristä apua löytänyt. Näistä vastaajista 7 luokituu mahdollisen diakonisen tarpeen omaaviin (20 % heistä, n=35), 8 työssäkäyviin (vaja 7,7 % heistä, n=104), opiskelijoilla näitä toivetta ei ollut. Neljässä vastauksessa toivottiin varamummo- tai varapappatoimintaa tai muuta lastenhoitoapua, kolmessa vastauksessa kaivattiin tukea parisuhteelle (neuvonta, keskustelu, parisuhdeohjaaja). Ähtäriin kotiutumisen tueksi kaivattiin tutustumismahdollisuuksia ja tietoa alueen palveluista. Myös mielenterveysteema mainittiin vertaistuen toiveena sekä yhteisryhmä laihduttamisen tueksi. Kiitosta sai alkamassa oleva sijaisperheiden vertaistuki.

3 MILLAISEEN TOIMINTAAN HALUAISIVAT OSALLISTUA

Koko vastaajajoukon kesken houkuttelevimmaksi toiminnoksi osoittautuivat liikunnalliset tapahtumat ja ryhmät sekä konsertit ja yhteislaulaisuuudet, kumpikin on valinnut yli puolet vastaajista. Kolmanneksi eniten valintoja sai osakseen retket ja leirit. Neljänneksi eniten kiinnostusta saavat vapaaehtoiset tilaisuuudet, joissa on tilaa keskustella kiinnostavista asioista, sekä ruokailut, yhteinen ruoanlaitto ja muu yhdessä tekeminen.

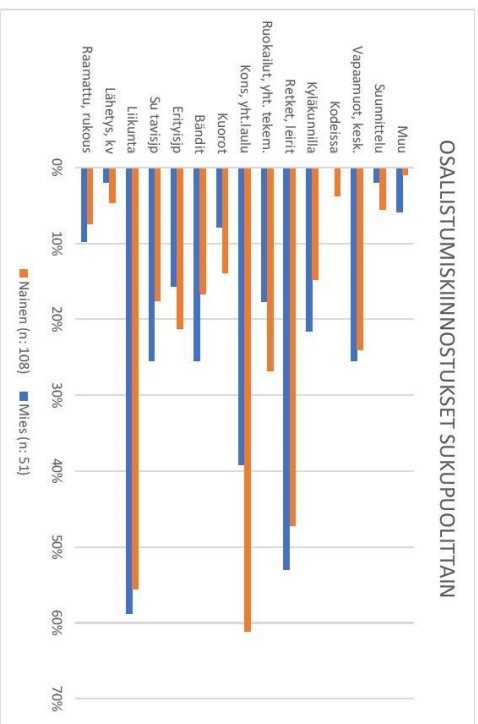
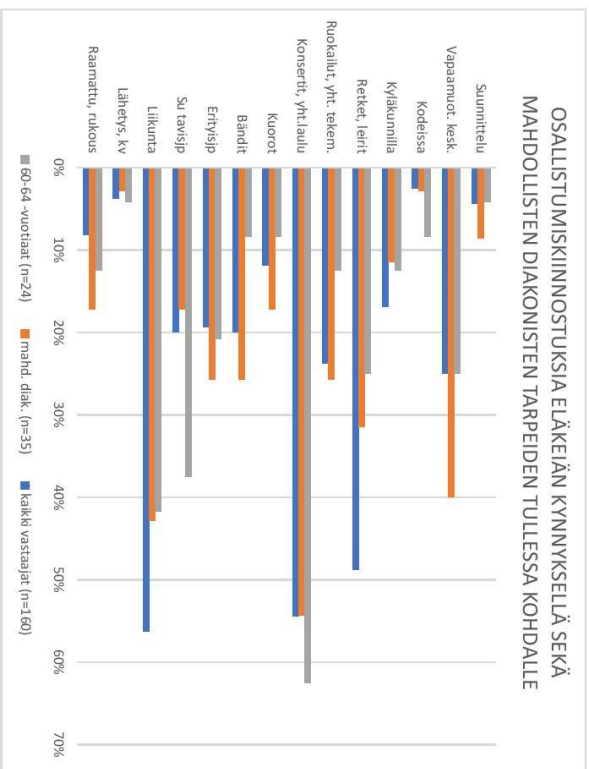
Konsertit ja yhteislaulaisuuudet kiinnostavat etenkin 60-64 -vuotiaita mutta myös mahdollisen diakonisen tuen tarpeen omaavia eniten. Mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavilla naisilla kiinnostus konsertteihin ja yhteislaulaisuuksiin (70 %) ylittää vertailun keskiarvon. Liikunnalliset

tapahtumat ja ryhmät kiinnostavat eläkkeen lähestyessä tai mahdollisten diakonisten avuntarpeiden tullaessa kohdalle toiseksi eniten, kuitenkin vähemmän kuin mitä vastaajien keskiarvo on. Retket ja leirit kiinnostavat sillon pääosin vähemmän kuin mitä kyselyn keskiarvo näyttää. Kuitenkin mahdollisen diakonisen tuen omaavia miehiä kiinnostaa eniten juuri osallistuminen retkille ja leireille (47 %), liki yhtä paljon kuin mitä miesten retki- ja leirikinnostuksen keskiarvo on. Diakonisen avuntarpeen omaavia naisia puolestaan retki- ja leiritointia kiinnostaa huomattavasti vähemmän (20 %) kuin mitä naisten keskiarvo on.

Konserttien ja yhteislaulaisuuksien jälkeen toiseksi eniten mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavia naisia kiinnostavat etenkin vapaaehtoiset tilaisuudet, joissa on tilaa keskustella kiinnostavista asioista, sekä liikunnalliset tapahtumat ja ryhmät (50 % molempia). Kiinnostus vapaaehtoisia tilaisuuksia kohtaan on heilillä selvästi suurempaa kuin mitä naisvastaajien keskiarvo on. Muutenkin vapaaehtoiset tilaisuudet kiinnostavat mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavia enemmän kuin vertailun muita ryhmiä. Ruokailut, yhteinen ruoanlaitto ja muu yhdessä tekeminen kiinnostavat verrattain vähemmän 60-64 -vuotiaita kuin keskiarvovastaajia ja mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavia.

Bändeihin ja musiikkiyhtymiin osallistuminen kiinnostaa miehiä enemmän kuin naisia, mutta mahdollisen diakonisen tuentarpeen omaavia miehiä vielä enemmän (40 %) kuin mitä miesten keskiarvo näyttää. Mahdollisen diakonisen tuentarpeen omaavilla kiinnostus osallistua kuoroihin (20 % molemmilla) ylittää keskiarvon niin miehillä kuin naisilla. **Kokonaisuudessaan musiikkityössä toimivista ovat mahdollisen diakonisen tuentarpeen omaavat selvästi kiinnostuneempia kuin työssäkävijät.** Mahdollinen yhteistyö musiikkityön kanssa näiden kiinnostuksien tavoittamiseksi voi olla paikoillaan. 60-64 -vuotiailla kiinnostus osallistua musiikintekemiseen seurakunnassa on vähäisempää kuin muilla ikäryhmillä.

Vastaajien kiinnostus suunnuntain tavallisia jumalainpalveluksia kohtaan on aavistuksen suurempi kuin erityisjumalainpalveluksia kohtaan, 60-64 -vuotiailla paljon suurempi (tavalliset 38 %, erityisj 21 %). Mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavilla puolestaan kiinnostus erityisjumalainpalveluksia kohtaan on selvästi suurempi (26 %) kuin tavallisia jumalainpalveluksia kohtaan (17 %).

7

4 NÄIN TOIVOTAAN TIETOA

Vastaajista 29 % ei kaipaa seurakunnasta enempää tietoa, 60-64 -vuotiaista 33%. **Mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavissa on puolestaan vähemmän niitä, jotka eivät toivo lisää tietoa** (23 %). Eniten tietoa toivotaan tapahtumista, toiseksi eniten mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavat toivovat tietoa tuesta talousasioissa ja ruoka-avusta (34 %). 14 prosenttyksikköä enemmän kuin keskiarvo. Myös 60-64 -vuotiaat toivovat toiseksi eniten tietoa tuesta talousasioissa ja ruoka-avusta, sekä vapaaehtoistyöstä.

Ryhmätoiminnasta mahdollisen diakonisen avuntarpeen omaavat toivovat enemmän tietoa kuin vastaajien keskiarvo osoittaa, kuin myös seurakunnan muista palveluista. **Kristinuskosta sekä seurakuntalaisten elämästä ja Jumalan vaikutuksista siinä he toivovat enemmän tietoa kuin mitä vastaajien keskiarvo on**, kristinuskosta 8 prosenttyksikköä enemmän ja seurakuntalaisten elämästä 9 prosenttyksikköä enemmän. Myös 60-64 -vuotiaat toivovat enemmän tietoa kristinuskosta kuin keskiarvovastaajat.

MISTÄ HALUTAAN TIETOA?

	yht. vastaajista (n=160)	maht. diak. avunt. (n=35)	60-64 -vuotiaat (n=24)
Tapahtumista	49 %	51 %	38 %
Ryhmätoiminnasta	22 %	29 %	8 %
Kristinuskosta	6 %	14 %	13 %
Seurakuntalaisten elämästä, Jumalan toiminnasta	8 %	17 %	8 %
Vapaaehtoistyöstä	22 %	20 %	21 %
Tuesta talousasioissa ja ruoka-avusta	20 %	34 %	21 %
Muista srkn palveluista	12 %	20 %	13 %
En kaipaa enempää tietoa	29 %	23 %	33 %

Kyselyyn vastaajat seuraavat mieluiten seurakunnan tiedotusta ja keskustelua ajankohtaisista asioista ensisijaisesti lehtien kautta. Toisella sijalla on internet (verkkosivut sekä sosiaalinen media) ja kolmannella valotaru ja ilmoitustaulut. Ilmoitustauluja kuitenkin 60-64 -vuotiaat seuraavat selvästi vähemmän kuin vertailun muut ryhmät. He toivovat tiedotusta myös vähemmän sosiaalisen median kautta (33 %) kuin muut vertailun ryhmät, myös mahdollisia diakonisia avuntarpeita omaavilla sosiaalisen median kannatus (51 %) on hieman pienempi kuin mitä vastaajien keskiarvo on (59 %). Seurakunnan verkkosivujen seuraaminen on kuitenkin vertailuryhmillä yhtä runsasta kuin keskiarvovastaajilla, noin puolet kaikista vertailun ryhmistä on valinnut ne yhdeksi toivomistaan viestintäkana-
vistä.

8

Mahdollisia diakonisia avuntarpeita omaavilla yhteydenotot suoraan kotiin postitse nousi valotaulun ja ilmoitustaulujen rinnalle, myös 60-64 -vuotiaat toivovat postitse yhteydenottoja hieman enemmän kuin keski-ikäryhmästä. Henkilökohtaisia yhteydenottoja puhelimella tai sähköpostilla vertailuryhmät toivovat enemmän kuin mitä vastaajien keskiarvo on.

MITÄ KAUTTA TIETOA TOIVOTAAN?

	Yht. vastaajista (n=160)	mahd. diak. avunt. (n=35)	60-64 -vuotiaat (n=24)
Lehdet	74 %	80 %	83 %
Ilmoitustaulut	19 %	23 %	8 %
Srk:n verkkosivut	51 %	54 %	50 %
Sosiaalinen media	59 %	51 %	33 %
Valotaulu	29 %	28 %	25 %
Posti	12 %	23 %	17 %
Puhelin, sähköposti	5 %	14 %	13 %
Palkkailiradio	3 %	6 %	4 %
Tuttavat	7 %	11 %	17 %
En tahdo tietää	0 %	0 %	0 %

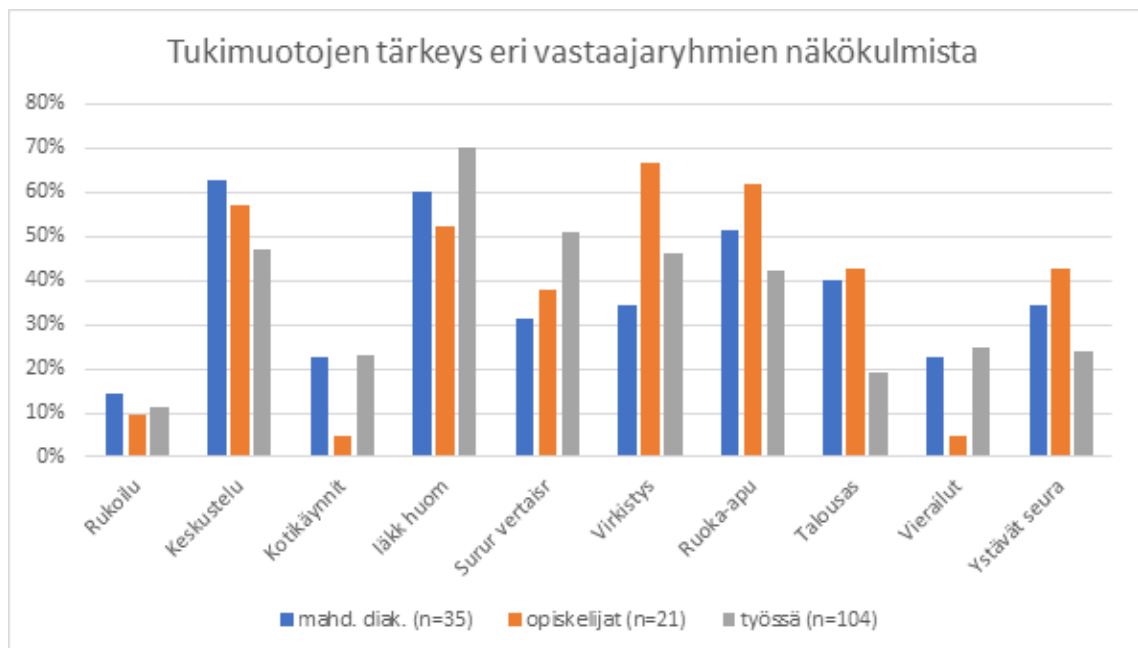
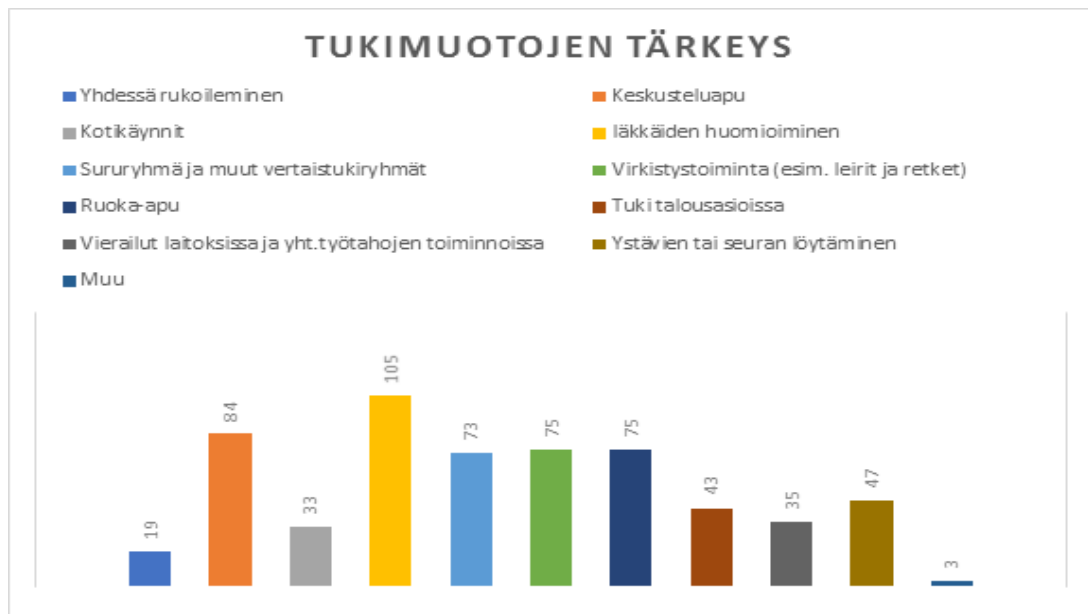
”Arki on monella kiireistä suorittamista. Kun kriisi kohtaa, vasta silloin tulee näitä asioita mietti-neeksi ja hädän hetkellä on hyvä jos joku kerkiiä kuuntelemaan. Teette tärkeää työtä, vaikka kaikilla ette ole lähellä, vasta kun on kriisi satunut. <3”

NYKYAICAISTAMINEN – ILO – JALKAUTUMINEN

LIITE 7. SEURAKUNNAN TUKIMUOTOJEN TÄRKEYS

TUKIMUOTOJEN TÄRKEYS MIESTEN JA NAISTEN VÄLILLÄ SUHTESSA TYÖSSÄKÄYNTIIN

	Rukoilu	Keskustelu	Kotikäynnit	lääk. huom.	Vertaistukir.	Virkistys	Ruoka-apu	Talousas.	Vierailut	Ystävät seura
Mahd. diak. avunt.										
miehet (n=15)	20%	53%	33%	60%	20%	53%	53%	27%	33%	33%
naiset (n=20)	10%	75%	15%	60%	45%	25%	50%	50%	15%	40%
Työssäkäyjiä										
miehet (n=30)	7%	27%	23%	83%	47%	53%	27%	10%	23%	23%
naiset (n=74)	14%	55%	23%	65%	53%	43%	49%	23%	26%	24%

LIITE 8. KASVATUSTYÖN ARVOSTUS, OSALLISTUMISKIINNOSTUKSIA JA VIESTINTÄTOIVEITA

KASVATUSTYÖN OSA-ALUEIDEN ARVOSTUS, MITÄ VASTAAJAT PITÄVÄT TÄRKEINÄ

	Päivätoiminta, perhekerhot, harrastukset.	Kouluikäisten kuorit	Bändit, leirit, retket	Koko perheen tapahtumat	Äitien, isien, pariseurue	Perhekerhot	Rippikoulu	Nuortenillat	Koulutukset nuorille	Yhteistyö	Lastenhoito
Vanhempien tai huoltajien kanssa asuvat nuoret (n=22)	55%	77%	9%	64%	18%	10%	82%	41%	55%	14%	9%
Nuoret aikuiset 20-29 v. (n=10)	80%	50%	20%	30%	60%	10%	30%	10%	30%	40%	50%
Ksirasuua tai kimppekämpässä, avo- tai avioiliossa, ei lapsia (n=32)	56%	25%	19%	50%	41%	9%	59%	22%	19%	41%	13%
Vanhemmat, joiden lapset alaikäisiä tai kotona asuvia (n=63)	70%	56%	10%	38%	41%	13%	67%	27%	19%	30%	17%
Vanhemmat, joiden lapset omillaan asuvia täysi-ikäisiä (n=43)	91%	28%	12%	53%	33%	14%	79%	23%	30%	40%	21%
Kaikki yhteensä (n=160)	69%	44%	11%	47%	34%	16%	9%	69%	27%	32%	16%

MIHIN VASTAAJAT HALUAISIVAT OSALLISTUA YKSIIN TAI YHDESSÄ PERHEEN KANSSA

	Raamattu, rukous	Lähetys, kv	Liturgia	Su tauvisp	Erihyvisp	Bändit	Kuorit	Konsertit, yht.laulu	Ruokailut, yht. telem.	Retket, leirit	Kyläkummitilla	Kodeissa	Vapaamuot. keskust.	Suunnittelu
Vanhempien tai huoltajien kanssa asuvat nuoret (n=22)	9%	9%	86%	9%	10%	32%	9%	50%	18%	68%	14%	10%	14%	10%
Nuoret aikuiset 20-29 v. (n=10)	13%	6%	40%	10%	10%	20%	20%	40%	40%	20%	40%	10%	40%	10%
Ksirasuua tai kimppekämpässä, avo- tai avioiliossa, ei lapsia (n=32)	10%	3%	41%	13%	19%	19%	9%	50%	31%	34%	16%	6%	22%	6%
Vanhemmat, joiden lapset alaikäisiä tai kotona asuvia (n=63)	9%	3%	60%	16%	27%	21%	13%	48%	27%	59%	17%	5%	33%	6%
Vanhemmat, joiden lapset omillaan asuvia täysi-ikäisiä (n=43)	9%	4%	49%	37%	19%	19%	14%	72%	16%	40%	19%	5%	23%	2%
Kaikki yhteensä (n=160)	8%	4%	56%	20%	19%	20%	12%	54%	24%	49%	17%	3%	25%	4%

MITÄ KAUITTA SEURAKUNNAN VIESTINTÄÄ TOIVOTAAN?

	Lehdet	Ilm.talut	Verkkosiv.	Some	Valotaulu	Postitse	Puh. sposti	Radio	Tuttavat	En tahdo
Vanhempien tai huoltajien kanssa asuvat nuoret (n=22)	50%	32%	32%	77%	27%	20%	10%	9%	30%	
Nuoret aikuiset 20-29 v. (n=10)	40%	20%	20%	70%	20%	20%	10%	9%	30%	
Ksirasuua tai kimppekämpässä, avo- tai avioiliossa, ei lapsia (n=32)	72%	19%	47%	56%	31%	16%	3%	3%	13%	
Vanhemmat, joiden lapset alaikäisiä tai kotona asuvia (n=63)	78%	25%	60%	71%	32%	13%	5%	5%	6%	
Vanhemmat, joiden lapset omillaan asuvia täysi-ikäisiä (n=43)	88%	9%	56%	40%	26%	14%	9%	5%	7%	
Kaikki yhteensä (n=160)	79%	24%	56%	64%	33%	16%	9%	6%	11%	2%

Missä määrin tällä hetkellä toteutuvat seurakunnan vision arvot?

Suljussa vastaajaryhmien kokonaismäärä, kaikki eivät ole vastanneet kaikkiin kohtiin!
 1 = Erittäin hyvin, 2 = Hyvin, 3 = Heikosti, 4 = Erittäin Heikosti

Toteutuu parhaiten

Erittäin hyvin

Toteutuu hyvin

Kehitettävää

Eniten kehitettävää

	Pyhän kunnioitus	Rakkaus	Vastuullisuus, arjen tuki	Totuudellisuus, oikeudenmuk.	Uudistuminen, rohkeus	Hengellisyys	Yhteisöllisyys, kohtaaminen	Rohkea julistus	Läsnä arjessa	Läsnä juhlassa	Vision nykytilä, keskiarvo
miehet (n=51)	1,82	2,05	2,03	2,05	2,60	2,00	2,18	1,98	2,27	1,86	2,08
naiset (n=108)	1,70	1,85	1,86	1,91	2,33	1,72	2,01	1,86	2,05	1,76	1,90
16-19 v. (n=21)	1,74	1,70	1,75	1,85	2,06	1,80	1,81	1,81	1,85	1,80	1,82
20-29 v. (n=10)	1,71	1,86	1,83	2,00	2,20	1,50	1,75	1,60	1,75	1,67	1,79
30-39 v. (n=33)	1,68	1,79	1,74	1,73	2,48	1,93	1,96	1,77	2,04	1,69	1,88
40-49 v. (n=36)	1,58	1,82	1,90	1,97	2,39	1,75	2,11	2,00	2,00	1,68	1,92
50-59 v. (n=36)	1,97	2,24	2,15	2,10	2,66	1,82	2,28	2,04	2,56	1,96	2,18
60-64 v. (n=24)	1,74	2,00	2,06	2,13	2,44	1,00	2,11	1,80	2,18	1,89	1,93
Yksinasuva tai kimpakkämpä, avo- tai avo-ojiossa, ei lapsia (n=32)	1,71	2,00	1,88	2,04	2,31	1,64	2,00	1,88	1,95	1,72	1,91
Vanhemmat, joiden lapset alaikäisiä tai kotona asuvia (n=63)	1,74	1,92	1,90	1,97	2,43	1,80	2,06	1,95	2,06	1,71	1,95
Vanhemmat, joiden lapset omillaan asuvia täysi-ikäisiä (n=43)	1,81	2,09	2,13	2,06	2,61	1,60	2,19	1,91	2,39	1,94	2,07
keskusta (n=83)	1,69	1,88	1,93	1,87	2,45	1,78	2,14	1,87	2,15	1,82	1,96
haja-asutusalue (n=74)	1,80	1,98	1,91	2,07	2,43	1,77	1,98	1,92	2,11	1,76	1,97
mahd. diakon. avuntarve (n=35)	1,86	2,15	1,96	2,25	2,56	2,00	2,23	2,15	2,17	1,83	2,12
opiskelijat (n=21)	1,74	1,70	1,75	1,85	2,06	1,80	1,81	1,81	1,85	1,80	1,82
työssä (n=104)	1,70	1,90	1,94	1,90	2,46	1,66	2,07	1,82	2,18	1,77	1,94
aktiiviset (n=41)	1,71	1,90	1,84	1,97	2,37	1,82	2,14	1,97	2,05	1,65	1,94
keski-ikäiset (n=78)	1,75	1,90	1,95	1,90	2,36	1,77	2,02	1,85	2,15	1,84	1,95
eräiset (n=41)	1,76	2,00	1,93	2,08	2,60	1,64	2,04	1,85	2,16	1,86	1,99
on luottokenk tai vap.eht. (n=27)	1,62	1,80	1,81	1,91	2,08	1,62	1,88	1,81	1,88	1,67	1,81
on ollut ei ole enää (n=19)	1,76	2,00	1,93	1,93	2,40	1,86	2,33	1,87	2,13	1,56	1,98
on tai on ollut, muu srk (n=11)	1,67	2,00	2,00	2,25	2,75	2,20	2,33	2,43	2,63	1,86	2,21
ei ole, eikä ole ollut (n=108)	1,78	1,94	1,94	1,95	2,50	1,72	2,03	1,87	2,15	1,86	1,97
kautuu kirkkoon (n = 152)	1,73	1,91	1,92	1,94	2,39	1,72	2,05	1,88	2,11	1,78	1,94
ei kuulu kirkkoon (n = 8)	2,00	2,33	1,75	3,00	3,20	2,33	2,50	2,33	3,00	2,00	2,45
kaikki (n=160)	1,74	1,92	1,91	1,96	2,42	1,76	2,06	1,89	2,12	1,79	1,96